

A Lairitz-féle erdőgyapot-árak gyára,

REMUDA-ban (thüringi erdő), ajánlja minden **esűz, köszvény és hasonló bajokban szenvedőknek gyártmányait**, mint a leghatásosabb **örv- és gyógyszereket**, nevezetesen: **erdőgyapot alsóingek, alsónadrágok, harisnyák, testmelengetők, betét-talpak urak és hölgyek részére, a erdőgyapotszövetek alsóruhák készítéséhez stb.** nemcsak minden ily betegnek, hanem olyanoknak, a kik meghűlés és a már gyógyult köszvényes tünetek visszatérhetésétől magokat megóvni kívánják, melegen ajánlhatók. Az erdőgyapot watta beteg testrészek burkolására, az erdőgyapot-olaj és erdőgyapot-szesz bedörzsölésre, az erdőgyapot (fenyülomb) kivonat fürdők használatára a legkövetlenebb és legbiztosabb szerek még úgy idült esűz és köszvény bajok ellen is. Az erdőgyapot (fenyülomb) **füstölőbalsam** ell és tüdőbetegeknél, és kellemes szobalég előállításához, az erdőgyapot-kivonat cukorkák köhögés rekedtség ellen felülmulthatatlanok és sokszorosan jónak bizonyultak. Magyarországi főraktár: **Sigmund József** vász n., kász fehérenemű-, harisnya és szövétlencs-rak-tárban, **BUDAPEST, IV.,** városrész-utca 2-4. szám. Használati utasítások, árjegyzékek bérmentve. 1861

LATZKOVITS A.
Budapest, Váci utca 22. sz.
FÉRFI-INGEK
specialis készítője
ajánlja különlegességeit
URI DIVATÁRUK
és **FEHÉRNEMÜEK**
feltűnő olcsó árakon.

Meglepően ható külső szer
RHEUMA ÉS KÖSZVÉNYNÉL
ficzomodási és ütési daganatok, rheumatikus fejszűkésűsoknál a
REPARATOR.

A fővárosi kórházban tett több száz kísérlet után a **Reparator** oly kitűnő, mondhatni oly meglepő hatásnak bizonyult, hogy az az állandóan alkalmazott gyógyszerek oltala vételtől föl.
A többi között oly esetekben is tettelet a **Reparator**-ral kísérlet, melyeknél megelőzőleg hónapokon át már minden ismert mód és szer hatástalannak bizonyult, míg végre a **Reparator** alkalmaztatván: általa 3-4 nap alatt tökéletes gyógyulás lett elérve.
A Sz. Rókus-kórház II. orvosi osztályán a **Reparator** 135 esetben tettelet kísérlet, melyek közül 9 esetben javulás, 126 esetben teljes gyógyulás érteket el. Ezen egy példa eléggé bizonyítja a **Reparator** endokivüli hatását: ezért föléleges a közönség köréül be-érkezett bizonyítványokat nyilvánosságra hozni.
Egy nagy üveg 1 forint, kis üveg 50 krajczár.
Főraktár: Budapest, VIII. Kálv. tér, Magyar korona zászló gyögy-szertár, honnan postai útványtétéllel is rendelhető. — Minden vidéki gyögy-szertárban raktárban van. Minden üveg fenti védjeggyel van ellátva. 1861

KRIEGER GYÖRGY, gyógyszerész Budapesien.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesien megjelent s minden könyvüzárnál kapható — az onst. tartom. számára Szelizski György es. k. egy. könyvüzárnál Bécsben I. Stefansplatz 6.
TERÉZ
ÉS
KISEBB KÖLTEMÉNYEK
IRTA
ÁBRANYI EMIL.
Ára diszkötésben 1 frt 20 kr.

52-İK SZÁM. 1884. BUDAPEST, DECEMBER 28. XXXI. ÉVFOLYAM.

Előzetes feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és 1 egész évre 12 frt / Politikai UJDONSÁGOK együtt: 1 télelve ... 6 * / Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: 1 egész évre 2 frt / Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: 1 egész évre 6 frt / Kulföldi előzetesekhez a postaiak meghatározott viteldi is csatolandó.

Követlen tengerentúll hozatal folytán igen olcsó árakon! Gyarmataruk, csemegék, halak.

Postán díjmentesen onnan 5 kilónként c. é., az ismert szilárd kiszolgálás mellett.
Mocca, kül. fin., kiv. tész. 5.—
Mandao, kül. fin., nagyszemű, 5.—
Ceylon gyöngy, igen fin., erős 5.—
Carlsbadi vegy., kül. fin. 4.60
Plantag. Ceylon, heül. szep. 4.75
Cuba kékeszöld, erőt. szep. 4.25
Bécsi vegy., kül. fin. 4.—
Arany Java, nagyszemű, k. fin. 4.60
Java, sárga enyh. erős 4.—
Cuba gyöngy, erős, szep. 4.30
Gyöngy Mocca, enyh. erős 4.—
Java old., nagysz., szep. erős 3.75
Santos H. zöld, fin. erőt. 3.60
Campanos H. enyhén erős 3.45
Rio reüll. erőt. tiszta 3.25
Afrik. Mocca, kissemmű, barna 3.15
Tibla-risz, frt 1.15, 1.30 és 1.50
Gyöngy-szágó, val. kedvelő, 1.60
Sultán-a azsola, mag. nék. 2.30
Marzipán mandola, édes 4.30
Kolbász, füst. hus, sódar, szár. gyüm. főszelék- és gyümölcsconservé, piskóta, stb.

E. H. SCHULZ, Altona, Hamburg mellett.
11143 Fennáll 1864 óta.
Kérem a czégo: üzletem utánzóival össze nem téveszténi!

HAZAI IPAR
RIGLER JÓZSEF EDE
budapesti gyártelepeinek legújabb készítménye:
TAVASZ
című
levélpapír és boríték, melyek előlapjai virágokon levő kis madár-ábrákkal vannak átfutva. E kiválóan díszes levélpapír igen alkalmas
karácsonyi vagy újévi ajándéokra
valamint többi készítményei is. Kaphatók a gyártelep belvárosi raktárában
kecskeméti utca 13-dik szám alatt.
Új árjegyzékek kívánatra bérmentve. 1880
Gyártelep: VI. rész-ute. 55. sugárutól jobbra.

Alkalmi ajándékok legnagyobb választékban!!!

Benedek Gábor és testvére

ékszerészek
Budapesten, hatvani utca 17. sz. a.
Alapítottak 1867. évben.

ÁRJEGYZEK

Aranyművek hivatalos próbával ellátva.

Valódi svájci órák 2 évi jótállás mellett.

Függők, lencsék gyermekek számára	frt 1.20 és feljebb
— gumbólyúak	frt 3.—, 4.—, 6.—
— gyémánttal	frt 15.—, 20.—, 30.—, 50.—
— briliánttal	frt 35.—, 45.—, 60.—, 100.—, 500.—
Melltűk, (Brosche)	frt 4.—, 6.—, 9.—
— gyémánt	frt 27.—, 35.—, 60.—
— briliánttal	frt 70.—, 150.—, 250.—
Garnitúrák, (függő s mellti)	frt 15.—, 20.—, 25.—
— gyémánttal	frt 40.—, 50.—
Gyűrűk, női divat	frt 2.50, 4.—, 8.—
— karika	frt 3.—, 4.—, 8.—, 15.—
— gyémánttal	frt 10.—, 15.—, 25.—
— briliánttal	frt 25.—, 35.—, 55.—, 100.—, 250.—
— püspök gyémánttal	frt 60.—, 100.—, 150.—
Medaillon	frt 10.—, 13.—, 16.—
— gyémánttal	frt 20.—, 25.—, 35.—
Keresztek	frt 3.—, 4.—, 6.—
— püspök email nélkül	frt 60.—, 70.—
Karperecek	frt 12.—, 15.—, 25.—, 40.—
— gyémánttal	frt 40.—, 50.—, 70.—
Collierlánczok	frt 9.—, 12.—, 20.—, 30.—
Orálánczok, női rövid	frt 20.—, 25.—
— női hosszú	frt 25.—, 30.—
— férfi rövid	frt 20.—, 25.—, 35.—
— férfi hosszú	frt 35.—, 40.—, 60.—
Ezüstművek 13 próbás ezüstdől hivatalos próbával ellátva.	
Állványok ezüstlábbal	frt 8.—, 10.— és feljebb
— tönör ezüstből	frt 40.—, 50.—, 65.—
— szertartók, asztali	frt 33.—, 40.—
— zongora, kétágu	frt 50.—, 60.—
— Girandol, két vagy több águ	frt 80.—, 125.—
Gyermek-évészeköz	frt 5.—, 8.—, 10.—
— pohárral	frt 15.—, 20.—
Csemege-eszköz tokban 6 pár	frt 10.— és feljebb
Asztali évészeköz tokban 6 pár	frt 15.—, 20.—
Czukorszelenccze	frt 35.—, 40.—
Dohányszelenccze	frt 12.—, 15.—
Tálca	frt 30.—, 40.—, 50.—
Kenyerkosár	frt 20.—, 30.—
Névjegy-gyűjtő	frt 20.—, 20.—

Régiségtárgyakat legmagasabb árban vásárolunk. — Kimerítőbb árjegyzékkel kívánatra, bérmentve szolgálunk. — Vidéki megrendeléseket lelkiismeretesen és pontosan eszközölünk. — Meg nem felelő tárgyakat készséggel kieserülünk.

MÁRIA ÉS MAGDOLNA. — ZALA GYÖRGY SZOBORMŰVE.

Franklin-Társulat nyo. udája. (Budapest, egyetem-utca 4. sz. n.)

ZALA GYÖRGY UJ SZOBORMŰVE.

A műcsarnok nagy díjának nyertesé.

A műcsarnok öszi kiállítására most már évenként jutalomdíjakat tűznek ki. Csak egy pár éves gyakorlat, de eddig is jók az eredmények. Tűznek ki jutalmakat legjobb művekre, vázlatokra, ébredező tehetségek serkentésére.

A műcsarnok 200 darab aranyos díja az első. Ennek kell magát majd azzá kinőni, a mi Párisban a «salon-díj». Ezt a kiállítás legjobb műve kapja minden évben, azzal a változatos-sággal, hogy évenként más-más genre pályázik. Hanem akkor a többi pályadíj mindig úgy oszlik meg, hogy a többi genre sem marad kiuntetés nélkül.

Az idén történt először, hogy a műcsarnok díját kiterjesztették szoborművekre is. A szobrászat még mindig kezdődő korát éli nálunk, mint mindenütt, a hol a műszert nem általános, csak kivételes, és nem képes táplálni ezt a művészeti ágat, mely oly költséges. Mióta néhány monumentális szobrot emeltünk a mióta többnek emelésére is készülünk, és néhány középületet szoborművekkel díszítettünk, a hazai szobrászat is megnyerte a föllendítő hatást. Huszár Adolf a monumentális szobrászatban nagyot emelkedett; tehetségek fejlődése kezdődött, és a szobrászat művelőinek, reménységnyujtóinak száma egyre gyarapszik.

Mindenesetre megvolt rá a kellő ok, hogy pedig több mint az előzőekben dekorum, hogy a műcsarnok kiuntetésére szoborművek is pályázassanak. Örvendetes, hogy mindjárt az első alkalommal csakugyan ki is tűntethettek vele egy szoborművet. Pedig a festő-vetélytársak sem voltak gyöngék.

A műcsarnoktól nyert első szobrászati kiuntetés egészen fiatal művészre esett. Zala Györgynek ítélték oda. Biztató tehetsége a pálya elején van, az uttoró tanulmányok közt, melyekből most teszi első lépéseit az alkotás felé. Münchenben tanul, a hol kisebb körben, — a művészeti akadémián — többször találkozott már azokkal az elismerésekkel és kitüntetésekkel, melyeket tehetség, szorgalom és tanulási vágy szerzenek magoknak a megszépítik a kezdetet és zálogot adnak a jövőre.

A műcsarnokban már figyelmet keltett egy életképes csoportozatával, mely vidám és vonzó volt, sok gyöngéd részlettel. Egy anya, ólben gyermekekkel, s mellette egy hattyu, mely felnyújtja fejét, s a gyermek ijedve huzódik az állattól a derült arczal csillapító anyához — ez volt a szobor, a minek szerzője «Fél a baba» czimet adott. Rajzát lapunk is közölte.

A plasztikus ábrázolásban, a stylben való jelentékeny fejlődés eredménye a megjutalmazott új szobor: «Mária és Magdolna». A tárgy bibliai, innen legörömbösebb választ a szobrász, a kinek nincs nagy közönsége, vagy nincs megbízatása valamely határozott alkotásra. A hagyományok nemcsak megállapított fogalmakkal, hanem formaiságokkal is bírnak. Eleget nyujtanak, a mi elfoglaljon egy tehetséget, s biztositást is foglalnak magokban, hogy általános érdeklődést találjanak.

Zala nem keresett új tárgyat, különleges eredetiséget, de tudását, ép érzékét, helyes fel-fogását szerencsésen bemutatta.

Az életbeli jól nagyobb alakok csoportja imponálón emelkedik föl. Hatásosan van kezelve már maga a tömeg, mely igen tömör, minthogy egyik alak sincs álló helyzetben s a leomló öltönyök elhelyezése is tért kívánt. A főlépítés jól megdöntött történet, s a plasztikus taglalásnál szépségekre, melegségre és érzés kifejezésére bőven talált helyet a művész, ki a szobrászati ábrázolás stíljéből az erőt és finomságot annyi tartalmassággal és gyöngéd-ségben mutatja föl e művén.

A fájdalom kétféle kifejezését adja vissza a csoportozat, melyet a Golgothán lefolyt nagy tragédiához kell gondolnunk. Mária, az «istenanya» fájdalma, nem lehet egész földies, mert veszteségében megvan az ég vigasza. A «fájdalmas madonnák» hagyományos leple borítja fejét, s beárnyékolja homlokát. Az arcz finom, és megtörtén hajlik alá, hogy közelébb vonzza magához azt a másik fájdalmat, melyet Magdolna képvisel, teljesen összezuódva, Mária lábainál. Magdolna a kétségbeeséstől dult arczát emeli csak Máriaéhoz; testével tehetetlen,

egészen elalélt és Mária gyámolítására van szüksége. A két arcz, a kezek szép hajlása, Magdolnának az előtért elfoglaló idomatos alakja, a redőzetek puha folyása és simulása; megannyi oly részletek, melyeket a plasztikus érzék összhangzatban mutat itt be.

A szobor gipszből készült. Hogy márványra változhat-e, az már a műpártolás dolga. Most, mikor annyi nagy templomot restaurálnak, művészi ékítménnyel emelnek, valamelyiknek kiváló díszre lenne a fiatal szobrász műve.

Zala tehetsége, még a műcsarnok juryjének ítélete előtt már fölébresztette a figyelmet József főherceg műszerető családjá körében. Az alsóthi kastély kápolnájában a főherceg az egyházi művészetnek is ékes csarnokát állított. Művészi díszei közt van Koburg herceg szobra is terdelő alakban, a magyar születésű bécsi Tilgner vésője után. Klotild főherceg atyjának e szobrával szemben fog jönni József nádornak szintén terdelő alakja szobra. A fiatal művész pár hét előtt meghívást nyert Alcsuthra, s ott azt a megtisztelő fölszólítást kapta, hogy készítsen tervrajzot József nádor szobrához.

LÁTOGATÁS ÖREG PETŐFIÉKNEL VÁCZON.

Ira

Dr. SASS ISTVÁN.

Ha emlékeztem nem csal, 1847 tavaszán történt, midőn Petőfi engem, a pesti «aranyos fiatalság» ex honoribus orvosát s ezen felül az ő kiváltságos háziorvosát is felszólított, hogy mennék vele Váczon lakó szülei látogatására, miután anyjának — vagyis, mint mondani szokta, «édes kedves anyámnak» — állapotát aggasztónak hallotta.

Minden dolga sürgős és halasztbatatlan levén, ez uttal is nyakamra ült és segített készségemben, hogy a vonattal, mely, mint tudom, akkor még csak Váczig közlekedett, azonnal utra kelhessünk.

Forrott benne a vágy, hogy anyját mielőbb láthassa s betegségekben a kívánt segélyt neki megvehesse. Tönkrement s tehetetlen szülei sorsának intézése egyedül reá nehezédvén, hogy gyermekei kötelességének szűkecske jövedelméhez képest haladatos szívvel meg is felelhessen — e csöndes és olesó s a mellett könnyen hozzáférhető várost szemelte ki lakásul számukra. Azonban nemcsak erről és éle műkről, hanem szellemi táplálékukról is gondolkodott — megkülvén számukra az irodalmi lapok tiszteletpéldányait. Az öreg ur ugyanis nagyon szerette a lapozgatást s a jó olvasmányt mindig a legjobb gondúzóknak tartotta. Aztán, mint felolvasónak, betegeskedő neje szórakoztatása is kötelességévé vált. Fik ennek tudtával levén, bőven ellátta őket olvasmányokkal. Gondos gyermek létere legcélesebb szükségükre is kiterjedt figyelme. Repesett lelke örömben, ha ellesett kívánságaikat teljesíthet. Segíté is őket tettel, tanácsal s ez örömenél csak az a bánata lehetett nagyobb, midőn szorult helyzete miatt nem tehetett annyit, mint szeretett volna. Mely érzésére sok kicsinyes dolog s visszás esemény hatott, de semmi oly megrendítőn, mint saját tehetetlensége mellett szülei elszegényedésének tudata. Azért a mint tehetsége engedé, minden követ megmozgatott, hogy szorult helyzetükön segítsen, felejtessé némileg velük veszteségüket s bánatuknak főkézt azt a részét, melyet ő okozott. El is feledék, meg is bocsátottak neki a multakért, mert akkor ráparazolt szeretetüknek most nyugton élvezhették gyümölcsét.

Megfogható ennél fogva, hogy nem ment, hanem rohant velem együtt a vasúthoz, nehogy egy pillanat is kárba vesszen az elindulásig, hogy anyját beteg ágyában mielőbb megláthassa. Nyugalansága a legnagyobb veszélyt méltán sejtette velem. Bőbeszédű rendes viszonyok közt

különben sem levén, mostani hallgatása aggodalmának nyomása alatt természetesen is látszott, s így a mily szótlanul értünk a vasuti felszállóhoz, hasonló módon érkezünk meg Vácra is.

Mintegy leszegezve ült mozdulatlanul kupéja szögletében, s látszólag komor gondoktól terhelten bámult maga ele, — csak szivarhamuját verte le gyakrabban s izgatottabban a szokottnál. Anyja állapota fölötti aggodásának volt is alapja; mert az öreg nő gyöngye szervezetét szenvedési hosszú sora, a mellett, hogy idült tüdőhurutjától holta napjág meg nem szabadulhatott, annyira megrendítette, hogy méltán lehetett félni, nincsen-e hátralevő életfala nagyon is rövidre szabva.

Világért se zavartam bánatos magabazárkózását, tudva, hogy zavartalan hallgatása kibékíti őt helyzetével, míg a megszólítást, vigasztalást bosszusan fogná visszautasítani. Nem egyszer szokott sértőleg visszavágni a «mit háborgattok» eldörgésével, és akárhányszor ily csekélységen fordult meg közte és barátai közt az összeférhetés kérdése, míg a vihar után egész szinompájában tündöklött kedve, humora és ötleteinek gazdagsága. Természetéhez híven alkalmazkodva, mint már említém, szótlanul s békességben is értük el Vácot, — teljesülvén ez uttal újra ama sokszor hangoztatott mondása: «te vagy az az egyedüli barátom, kivel soha se veszem össze».

Sürgős levén megérkezésünk, a mint Vácra megállt a vonat, azonnal szülei lakására siettünk. Utunk egy kis emeletre házba vezetett. Konyhán át jutottunk egy szobcskába, melynek tisztasága lakója rendszeretére s a két kis ablakban buján zöldelő muskátli virágkedvelőre vallottak. Az öreget asztalnál ülve, olvasás közben leptük meg. Kanapén üldögélő nejének tartott épen felolvasást az asztalon szétszórtan heverő lapok egyikéből. Rövid köszöntés és bemutatás után Sándor leült anyja mellé, végig simítá kezével sovány redős arczát, s átölve, mellette maradt, megkezdvén kérdés-kösdését egészségi állapota felől. A szót az öreg gazda vevé át, látva, hogy köhécselő nejének nehezére esik a beszéd.

A hír sokkal sötétebb levén a valónál, a társalgás is csakhamar élénkebbé vált. Eleinte a lapokról, az azokban megjelent cikkekről, ismerősökről, végre Sándor viselt dolgairól kezdett előhozakodni az öreg, mi közben felállt, s a szobában sebesen fel-alá járó fiát kísérte szemével, neje pedig észrevétlenül kiosont, az ebédkészítéshez megadni utasítását.

Visszajövet, helyére ülve, velünk együtt hallgatá a szövívő öreg beszédét, mely keresetlen tiszta magyarsággal, szép egymásutánban, mint a szinmez folyt ajkáról. Volt beszédében panasz, egy kis szemrehányás — megbocsátástól kísérve. Végre a selmecezi kalandra került a sor. Elmondá, hogy pesti szállóján találkozóván fiával, mennyire meglepte az iskoláév bevégzése előtt való megérkezése, melyet sem azon melegsége, hogy ezuttal korábban végződtek az előadások, sem hogy bizonyítványait és ladját ruháival együtt egy régi ismerősénél helyezte el, eloszlani nem tudott, hanem gyanuval élve, a nélkül, hogy ezt legkevésbé is elárulta volna, a mondott helyre indult fiával. Menet közben látva ennek zavartságát s félve újabb csinjétől, úgy intézkedett, hogy az menjen elől s vezesse őt. Azonban szerencsétlenül egy épülőfélben levő s átjáról szolgáló házhoz érven, nehogy a téglá s gerendák kárt tegyenek előlmenő fiában, maga vevé át az ovatos vezetést, azon reményben, hogy így baj nélkül érnek át mindketten. Megkönnyebbülve érven a kijáróhoz, alig várta,

hogy utána jövő fiának szerencsés átjövételéről szintén meggyőződhessek s ismét átadhassa neki a vezetést. Azonban majd sóbálványára lön bámulatában, hogy a fiu nemcsak hogy nem követi, hanem minden várakozás, hivatás s utánjárás se vezette többé nyomára. Ugy érte, szíve szakad le bánatában, hogy a fiu ilyenre vetemedhetett, így rászede s legfőképe, hogy olyant követet el, a mi miatt nemcsak az iskolából, hanem még apja elől is megszöknie kellett.

Neje ez alatt ülőhelyén köhécselgetve, majd időnként sohajba kitérve hallgatá férje panaszos elbeszélését. Fiuk szó nélkül szivarozva járt fel s alá, elmosolyodván néha apja részletező előadásán. Végre megállt s kedélyesen kérdezé: nem haragszik-e még s kibékült-e már korhelynek tartott fiával?

«Isten is megverne, kedves gyermekem, ha panaszkodnám, — folytatá érzékenyen az öreg, — s el nem feledtem volna mind azon keserőséget, mit nekem s anyádnak okoztál. Most már semmi panasznuk, sőt naponként kérjük Istent, hogy áldjon meg!»

Elképzelhető, hogy a beteges, gyöngye szívű anyát mennyire meghatotta e keneteljes beszéd s főképe férjének közbeszött ama vallomása, hogy a gyöngye anya az ő fiát kárhözottat nyilatkozatai ellen többnyire védő állást foglalt, holott ő a legtisztább szándékkal embert akart a fiából nevelni.

Kérdésemet, hogy mi lett mind ennek vége: «Az lett, kérem szépen, — felelé elkeseredetten, — hogy fiam tizesért színésznőket kísért lámpával haza.»

«Ién pedig, — felelé Petőfi, — egy világért se adtam volna azt a dicsőséget, midőn e szolgálatt után hazatérve, kemény ágyamra hajtottam le a fáradt fejemet, s habár nélkülöztem mindent, de annál több kijutott képzelte dicsőségemből.»

Az öreg sehogy se helyeselte Sándornak ezt a nézetét, de szívesen megbocsátottak neki mindent, mert ő meg viszont mindenüké vált.

Majd a napi események s Petőfinek újabb megjelent költeményei felett fejlődött élénk társalgás. Érdeklél hallgattuk az öregnek folyékony előadásába szőtt eredeti ötleteit. Felfogott tárgyat egyszerű, de mindig találó kifejezéssel kezelte. Előadása épen oly népszerű mondatokkal fűszerezett, átlátszó tisztaságú volt, mint fiáé. Határozott véleményét hatásos tüzrel adta elő. Könnyen hevült, ellentmondást nem tűrő, alkuvást nem ismerő volt. Hazaszerete felülmulhatatlan. Magyarságára sokat tartó, büszke. Tartbatott is rá, mert ősi romlatlan erejében, tárgyához mindig illően gördült le ajkáról a magyar szó. Saját erejéből s tapasztalataiból fejlődött képzettsége magasabb fokon állt a hozzá hasonló sorsuakénál s így látóköre is tisztább és tágasabb vala.

Középtermetű, széles vállu, magas, kopaszodó homloku, őszülő szőke haju s kevésé elhízott testalkatu volt. Még hatvanas létere is egyenes tartású. Bátor tekintete mellett arczán szelid kifejezés ült. Egész valóján meglátszott az alföldi síkság lóra termett s megedzett fia.

Nője kicsiny, sovány, beesett arczu, sárgás barna bőré, kedveskedő beszédű, engedékeny, szelid természetű asszony volt. A magyar szót hibatlanul, de kiskörösi kijetéssel beszélt. Hajzata ép oly gazdag s hajdan fekete mint fiáé.

Mint férj és feleség tudtommal példányszerűen s szeretetteljesen éltek együtt. Megádsással túrték a rájuk mért sokféle csapást. Zuglódásukat legnagyobb elhagyottságukban, midőn Pesten szükiesen élni kényszerültek s a szó szoros értelmében nyomorogtak, sem halottam. A mindenben fensőbbeségét érezető férj

neje iránt gyöngédtelen soha se volt. Kölesős megbecsülés és szeretet közt folyt le viszontagságos életük.

Egyedüli büszkeségüket öregségükben költő fiukban találák. A nő férjének halála után busongásban s mondhatni elhagyottság közt tölté életét. Fiának bizonytalan helyzeté győtré végső napjait. Jó barátainak vigasza és segélye sem enyhíté kettős bánatát. Megtörtött alatta a jó lélek.

Menyüket tisztelték, szerették. Mindig kedvesen emlekeztek róla, valamint ez is tisztelettel közeledett feléjük.

A költő határozottan apjától öröklé szellemi nagyságának alapjait. Hajthatatlan akarata, szabadságszerete, hazája iránti lelkecséde, irányának egyszerű bája, ősi ereje, folyékonyasága — mind apjára vall, ki egyszerű viszonyai közt ép oly határozottsággal csüggött hazája ügyén, nemzete boldogságán, mint fia. Hatvanas létere a forradalom alatt lóra vágott, arra természetnek vallá magát, mert, mint mondá, csak lovon szokta fölkeresni jó barátját, úgy mint ellenségét, s oly hévvel szolt erről, mintha fia éveit taposta volna.

A költő termete, — mely erős csontszerkezet mellett csak látszólag volt gyöngye, — bőrszine, fekete sűrű hajzata, arczvonása, szeme s érzésének lágyasága anyjától öröklött tulajdonok valának, épen úgy mint az ő egyetlen fia, Zoltáné, ki bár anyja vonásaival bírt, mégis már gyermekkorában megfigyelhettem rajta oly szokást, melyet apjától örökölt s melyre Pákhót, mint apjának gyermekkori helytelenségére, figyelmeztetett is.*

Petőfi ennélfogva szellemi származásában teljesen apja típusával bírt, míg testi hasonlóságra és kedélye lágyaságára nézve anyját követé. Csontszerkezte edzetségének s férfiaságának jellegét árulta el. Közfogása vasmarokra vallott. Birkózásban legyűrte erősebbnek látszó ellenfelét. Bámulatosan állt tőtagást s hányt a cziányereket. Megülte a lovat szörén úgy, mint nyeregben s ha felkapaszkodhatott reá, kantúr nélkül is elterelte vágatását. Tanuja valék Borjádón.

Látogatásunk a vonat indulásával véget ért. Vigasztalódva anyja állapotának veszélytelenségén, egészen ellenkező kedélyhangulattal tért vissza, mint elindult. Csintalanokodott, pajzán beszédűvé vált. Ugrált örömben s úgy kiszélesedett kedve, hogy ki a délelőtt látta, alig ismert volna rá most. A mily zárkózott, mogorva s hallgatag volt előbb, oly közlékenység kedélyessé vált. Véletlenül egy vidéki ismerősével találkozott. Egész Pestig ezt tartotta beszédél. A politika, az irodalom mezejéről össze-hordta a jó falusinak a legtarkább, legrikítóbb színeket. Ez pedig abban a tudatban, hogy Petőfivel, az ország népszerű költőjével van dolga, lelkesültségének, hiszékenységének határt alig ismerő nyilvánításával fogadá való és valótlán, komoly és badar állításait. Alig hogy Pestre ért, első dolga volt bmondani Pálfi Berczinél Petőfi mely tudományát, politikai bölcsességét. Másnap aztán csakugyan megtettük őt tudósnak és politikusknak — felülés nélkül. Csinjei közé tartozott ugyanúgy ártatlan felültetésekkel tévedésbe hozni környezetét, s főképe a terhére vált közeledőket és kíváncsiakat. Ebben híres ember létere elég módja volt. Ugy tön ezen egyszerű rualis emberrel is, kitől hogy szabadulni nem tudott, oly habarékall tömte tele, mely felett, a nélkül, hogy csak egy szóhoz is juthattam volna, én mulattam legjobban. Akárhány ily tréfájára emlékszem. Tán színész-

* Gyakran ismétlődő orrszipantás a jobb orrszárn s a szájszöglet sebes felhuzódásával volt, szokása gyermekiségében a költőnek s ugyanez gyermekének is.

ségének maradványai lehetnek részben, azonban több volt bennük jó kedvenek feszelen nyilvánítása. Láttam őt haragot, duzzogást, bánatot, olvadozó barátságot szerelemvallót, mámorost, tántorgó ittas szinlelő állapotában, — a nélkül, hogy hangulatkeltésnél egyéb czél lebegett volna előtte.

Egyszer, hogy szerelmi kalandja elől kitérhessen, oly ügyesen szinlelte egész nap a fogfájást, hogy jó anyám megijedve jajgatásán, alig győzte kamillás-zacsokkál — mind addig, míg Sándor kényszerhelyzete alól felszabadulva, hahotába tört ki.

Midőn kedélye csillámzó hullámvégeinek ily módon átengedte magát, igen mulattató pajzán volt; míg ha lelke mélyében háborgott, kelemetlenül vált a vele való találkozás. A mily könnyen sebezhető, olyan sértő is tudott lenni. Engesztelő közelítés mindig kibékíté, különben dacot daczal, támadást támadással fogadott — «de ha vele banni tudtak, az ingét is odaadta».

Jellemzése ez okból az egykorunknál is elterő. Igaznak vették, holott, mint mondám, akárhányszor fölvevett szerepet játszott, csak hogy szabadulhasson a tolokodóktól s lerázhassa magáról a sok lim-lomot, mi multja, személyisége, kora s költészetének szokatlan közvetlenségé miatt minduntalan rátapadt. Három kedvező madarát nem hiában éneklé is meg, — mert kedélye vig czinegőé, szíve csalogyé, lelke viharba dől saséhoz hasonlított.

A SZERENOSÉTTEN CSISZÉR ANIKÓRÓL.

ELBESZÉLÉS.

Ira JAKAB ÖDÖN.

Rideg, szomorú ősi idő vala.

A Csanádi Pál uram nagy kertjében elszárgultak a fák, melyek között Csiszér Anikó csöndesen szedgette a téli veteményt a földből. Kelletlenül folydogált a munka s jól látszott a leány hanyag babrálásán, hogy a gondolatja és a keze nem egy helyen járnak.

Megállott és felsóhajtott:

— Istenem, istenem, bár csak felényire szeretne engemet, mint a hogy én tudom ötszeretni! De hát ki is törődne egy szegény szolgáló leány szerelmével?

Megtörtülte szemét s neki fogott újból a munkának.

Bíró Sándort véletlenül éppen arra vitte utja, s a kerítésen kívül haladó mezei ösvényről dévajkódva bekialtott:

— Nagyt nőjj, Anikó! Mit dolgozol?

Csiszér Anikó felkapta a fejét és zavartan pusmogott magában:

— Né, ott jár a farkas, a hol emlegetik.

Oda ment a kerítéshez.

— Ej, de rosszul nézel ki, hallod-e! — jegyzé meg a legény.

A leány csüggedten gyökintett fejével:

— Beteg vagyok.

— Mi bajod van?

— Sokat fáj a szívem, kivált éjjelenként. Nem tudok alnni.

Bíró Sándor elkaczagta magát:

— Eredj a patvarba, ne figurázz! Az afféle uri nyavalya krinolinban szokott járn, nem szöttes fersingben.

Pedig ugy van, Sándor. Te nem hiszed, mert nem akarod. De meglásd, hogy nem élek én sokat!

— Na addig meg ne halj, a mig az uj bor meg nem forrik. Mit innánk a vrrasztóban?

A szegény leány fájdalmas mosolylyal nézett a legényre, ki maga is megbánni látszék a könnyelműen oda vetett sértő, durva tréfát.

Hosszasan hallgattak.

Csipős, hideg szél razta meg fejük fölött a hervadó fű ágát.

Csiszér Anikó szólalt meg hamarabb:

— Gombold be az ujasodat. Sándor. Meghülsz. Legalább ne légy beteg magad.

— Nem áll az meg, galambom. El vannak már nyíve nagyon a gombházak.

— Hát miért nem fordulsz hozzám, ha nincs, ki megvárja? Vasárnap délután ugy sincs egyéb dolgom. S olyan örömet varrogatnék reád.

— Csakugyan?

— Minek kérded? Te is tudod, más is tudja, hogy nincs a földön semmi, a mit neked meg ne tennék.

Aztán lesütötte szemét és a kerítésből kihuzott száraz vesszőt málázva tordelgette reszkető kezével, mialatt halvány orcáján a kilobant pirosság némán folytatta tovább a félbe szakadt lázas szerelmi vallomást.

Biró Sándor röstelkedve csóválta meg fejét:

— Ugyan ne izélj! Megmondtam már százszor.

A szenvedő leány szavai megáradtak a keserűségtől:

— Könnyen beszélsz! Fából van a szived. Lásd, én egy pillanatra sem tudlak az eszemből kivetni. Még a templomban is vétkezem miattad, mert nem az istenre, hanem rád gondolok. Oh mért nem lehet nekem helyetted szeretni!

— Hiszen én se gyűlöllek..

— Nekem az nem elég!

A fennhéjázó legény bölcsekedni kezdett:

— El csak nem vehetek, azt te is belátod. Én is szegény vagyok. Mit csinálnánk ketten? Két koldustarisznyából lenne egy koldusátvető.

— És sietve távozott az ösvényen tovább.

A szerencsétlen Csizsér Anikó tompa kábultsággal tekintett utána. A szemébe vágott kiméletlen szavak felbolygatták a vérének egészen. A teste is beteg volt, hanem a lelke még erősebben beteg. Hányta-vetette sokáig a dolgot s végre is csak mindig úgy találta, hogy ő az életben boldog soha sem lesz, soha sem lehet. S miért? Rút? Dologtalan? Csapodár? Nem. Hanem a szegénység, az a szegénység!... E gondolat iszonyúan megégette lelkét. Valami lázító szellemek azt sugták fülébe, hogy a boldogsághoz neki is van annyi jussa, mint a gazdagoknak, kiket az isten nem hagyott kora árvaságra, s nem szorított panaszos idegen kenyérre. De hát mit csináljon, ha az a szegénység... az a szegénység!...

Fáradtan nyögött:

— Szolgálnék szívesen hosszú esztendőig; dolog mellett tölténem a napot s éjszakát, csak az a jó isten segítse valahogy!

Legyintett a kezével:

— Különbem mit érnék én azzal! Mire valamiképpen összekapargatnék: megvénülnék addig s nem volnék már előtte a szerelemre kedves.

Tusakodott megint egy darabig.

Egyszerre csak hevesen felrettent búsmengéséből. Félő kémkedéssel hordozta körül tekintetét, s ajkai értelmetlenül morogtak valamit:

— Az rengeteg sok pénz!... De még se tennék olyat. Maradjon csak ott a Csupor uram zsebében.

Mélyet lélekzett s zemeit a mogorva égre fordította:

— Uram, adj erőt! Ne vigy a kisértetbe... Lassanként leereszkedett a fekete alkonyat s boldogot és boldogtalant egyaránt eltakart vastag homályával.

Setét éjszaka lett, mely reggelre alig-alig tudott kivirradni valami nagy bajjal. A nap ki sem pillantott a lusta felhők alól, pedig meglehetett volna, ha érdeklik a földi csekély események.

Nagy sürgölődés volt a kis falu utcáin; apró csoportokban tereferéltek a kíváncsi asszonyok.

Az egyik fontoskodva vágott a másik szavába:

— Bizony Csanádi Pál uramnak azzal a szerencséjével, hogy a szolgálója: Csizsér Anikó jökor észrevette. Máskülönbén hajnalig az egész csűr porrá égett volna.

— Látják, galambom, — sápitá a másik, — itt is az a szegény leány mentette meg, pedig hogy bánik vele az a ribanc Csanádi Pál!

Az alszegről lihegve érkező Bodor Elek né gyorsan oda toppant az asszonyok köze:

— Nem is érdemelt külön bánásmódot, az ebadta Csizsér Anikója! Hiszen nem tudják még? Ő gyújtá meg a csüret. Az a facsoros lelkű Csupor Elek bérelte föl, hogy a gazdáját meggyujtsa. Addig ígérte a száz pengőforintot, a míg rávette azt a boldogtalan leányt.

— Honnan tudja? — tudakó'ák szörnyülködve egyszerre hárman is.

— Honnan tudom? Hát onnan tudom,

Mivelhogy a dolog sem fér a nyakadra. Szégyeld magad!

Biró Sándor kiveresedett a füle hegyéig s hamarosan beillant a kapun. Nem igen volt kedve az asszonyokkal menni. Egyébiránt késő is lett volna: Csizsér Anikókék már utban voltak Vásárhely felé.

A tekintetes törvénylátó uraknak nem kellett sokáig törni a fejüket, hogy meghozhassák a sújtó ítéletet. A töredelmes bűnbánattal való leány szavaira Csupor Elek is megemberelte utoljára magát s az igazságot szépen beismerte.

Aztán fejökre olvastattott a törvény büntetése, melyet a szánakozó bírák igyekeztek enyhén alkalmazni a megtört leányra.

Megkezdődött a fogság szomorú ideje.

Mig a napok Csizsér Anikónak kétségbeejtő lassúsággal teldegéltek a vásárhelyi sárga megyeházánál: Biró Sándor is azalatt otthon sokat elmélkedett. Szerfelett a lelkére vette a távol raboskodó leány állapotját, s meggyőződött, hogy minden rossznak legfőképpen ő volt a kovácsa. Ha beéri a magarsorsu szegény leány pusztá szerelmével: nem hálózta volna be a Csupor Elek gazdag ígéréte. Ő maga az oka!

A beállott hosszú téli estéket jobbra mind otthon töltötte, mivel akármelyik háznak ajtaját nyitá meg: mindenütt csak örökös szemrehányást hallott. Végre a falujabeliek nem is Csizsér Anikóra haragudtak, hanem inkább ő rá. Sokszor falángatták:

— A lábakra akár vasból köthetsz bocksort, a míg olyan találsz, a ki majd úgy szeret. Ha a szerelmedért bűnre is képes volt: mennyi jót tudott volna az érted cselekedni! Nincs különben, Sándor fiam!

Ilyenkor mélyen magába szállott és otthon elzárkózék. Szembe ült a kályhában lobogó nagy tüzzel s előre görnyedve órákig busan tépelődött. Lelkében fényesen ujjalt fel Csizsér Anikó minden jó tulajdonságai. Visszaemlékezett minden apró tetteire, melyeket annak idején figyelembe sem vett, de a melyekből most megható szép dolgokat tudott magyarázni.

Napról-napra annyit foglalkozott a szerencsétlen, megsajnált leánynyal, hogy az egészen a lelkéhez forradott. A sajnálatlaltal egy töről észrevétlen kihajtott egy másik érzélem is. Nem adta volna a világ minden vagyonáért, ha Anikót maga mellett láthatná boldogan! Jól esett szívének, hogy az emberek szintnyug részvétellel emlegetik, nem mint a közönséges gonosztevőt szokták.

Elviharzott a tél, elnyitott a tavasz, zsendülni kezdtek a nyári gabonák.

Egyszer egy csöndes szombati este csak megrebbent a hír, hogy Csizsér Anikó megérkezett hazra. A falu végén szállott meg az özvegy pászternénál. Nagyon megviselte a hosszú szenvedés!

Biró Sándornak, mikor neszt vette, kimondhatatlan különös érzések zibongtak a lelkén keresztül. Minden fontolgatás nélkül utra keredett s merő váratlanul betoppant az özvegy pászternéhoz.

Csizsér Anikó nagyot sikoltott a belépő elébe s kötényébe takarta el arcát.

— Hogy vagy, Anikó? — szólította meg a legény érzékenyen s jobb kezét a vállára ereszté.

— Ne nyulj hozzám! — húzódtott vissza a zokogó leány, — ne mocsold be vélem a kezedet.

Biró Sándor vigasztalta:

— Hadd el, ne busulj; végy erőt magadon. A mi volt, az elmúlt.

— Tudom hogy elmúlt! Nem is kívánom én most a szerelmedet.

— Nem úgy értem, galambom, hanem hogy

a rossz után jobb is következik; hogy még boldog lehessz.

— Én? Boldog? — faldokolt a fájó ellenvetés. — Volt idő rá, de többet nem lehet.

És leeresztette arcáiról a kötényt, beszédét folytatva:

— Látod, hogy az arczom milyen halvány lett? Ez a fehérség a tömlőcz bélyege itt. Odakerültem, mert megrontott a gonosz.

— Mért vinnel a házadba gyalázatot velem? Ne tedd; nem vagyok érdemes.

— Ne aggódj. Ládd, az emberek sem haragsznak rád, csak a csabítódra. Az enyém léssz, ugy-e? Szólj!

A leány aléltan borult a legény kebelére:

— A tiéd vagyok.

Biró Sándor melegen biztatva szorítá magához:

már csak a képzelet idézi föl az ősi életnek egy szép vonását, bővös panorámájában egyenkint elvonulni hagyva szemünk előtt azokat a képeket, melyek a magyar nép történetének mesés hajdan korát ábrázolják. Megjelenik a táltosok, nemzeti dalnokok, bábujások, tündérek, sellők, villik, boszorkányok, vasorru bábák, sárkányok és szellemek világa; látunk ló-áldozatot, halottégetést, esküvesi szertartást s halljuk, hogy a

Strelisky fényképe után.

HEGYI ARANKA MINT OLÁH LEÁNY «APAJUNE»-BAN.

hogy a konteszt furjálni kezdte a rossz lelkiismeret s önként jelentette fel magát a bírónak. Eléggé káromkodik, átkozódik Csupor Elek, hanem azért mind a kettőjüket viszik Vásárhelyre, becsület-tanulni.

Az asszonyok nem lették helyüket a csodálkozástól:

— Tüstént eljölök. Hogy az az ártatlan leány ilyent megtehett!

— És zugva indultak le az alszeg felé.

— Bár azt a fertelmes Csupor Eleket tennék el láb alól, hogy ne csabíthasson másokat is rosszra, — véleményezték egyhangulag.

Alább Biró Sándor akadott eléjük, ki az ut szélén az iratos kapuzábnak támaszkodva szó-talanul szította a pipáját. Rátámadott és szapult a egész asszonyserégre:

— Hát meg se nézed Csizsér Anikót, Sándor fiam? Gyere, mert — a mint halljuk — bevallá, hogy érted akarta azt a pénzt szerezni. Nem fért a fogadra a szegény leány, ugy-e?

AZ APA LEVELE. — BRUCK LAJOS FESTMÉNYE.

Metzette Morelli

Erővel boldog akartam lenni és boldogtalan lettem.

— Vigasztalódj, An kó. Látod, én szeretlek.

Csizsér Anikó egész testében megrendült. — Ne üzz csufot belőlem, Sándor! Ha nem szeretted akkor, miért szeretnél most, mikor pártá helyett gyalázatot viselek fejemen? Ne gunyolódj! Eleget szenvedtem.

— Ugy áldjon meg a mindentudó isten, milyen igazán szeretlek. Nem hagylak el.

— Még boldogok leszünk.

Kinosan suttogott a válasz:

— Annak már vége van! Az én boldogságom sohasem lesz édes!... És sirtak mind a ketten.

A FEHÉRLŐ-ÁLDOZAT.

Az európai kultúra hatása lassankint kivétközteti ősi, eredeti mivoltából a magyart s

föld szellemének éneket zengenek. Mi szép képek, mi bővösek! A képzelet alkotása azonban hamis kép is lehet s az ilyen kárpótlás nem nyugtatja meg a lelket.

Hol lehetne megtalálni az elveszett képeket? Ha az új hazában, az új viszonyok közt nem maradhattak fön, vajjon a régi hazának földén megvaunak-e még?

Talán emlékszik még némelyik e lap olvasói közül, hogy most egy éve elveztettem a dél-szibériai pusztákon lakó törökök, a kirgizok

közé* s megmutattam, hogy ezeknél a nemzeti szokásoknak és a régi samán hitnek még ma is megvannak ama vonásai, melyeknek nálunk is megvoltát a históriából s egyes magyar vidékeknek népszokásából tudjuk. Már kicsiny korunktól fogva hallottuk, hogy a magyarok elei szoktak áldozni, hogy voltak táltosok, kik ez áldozatokat végeztek s a megáldozott állatnak leiből és csontjaiból jóvendőket, s hogy az áldozatokat legünnepesebb alkalma az volt, mikor *fehér lovat* áldoztak. Fájdalom, hogy hazai történelmünk utján e vallásos szertartásról a nevénél egyebet nem tudunk; mert a keresztény terítők vakbuzgósága nagy rombolást tett őstörténetünk terén. Amde van még a velünk rokon török-tatár népek egy pár törzse, melynél a fehér-ló-áldozás még mindig legünnepesebb része az isteni tiszteltnék.

Az *Altai* hegyeknek északi részén, a *Madsar* folyó és hegy mellett, t. i. a *Katunja* és *Abakan* folyók közötti területen lakik kisebb vagy nagyobb *aulokban* (sátorokból álló falu) az éjszaki töröksegek három törzse, névszerint: a *teleutok*, *sórok* és a *fekete erdő tatárai*. Résztint vadász- és halászból, résztint földmívelés- és baromtenyésztésből élnek. Ámbár nagy részük meg van keresztelve, de azért a régi samán hitnek hívei; hisznek főbb és alsóbb rangu isteneket, jó és rossz szellemeket s mind-ezeknek állapotokat vagy kész ételeket és italokat (bort és pálinkát) áldoznak. A legfőbb istent — a nomád török-tatár nép gondolkodási módja szerint — nomád életünek képzelik, a kinek pompás udvartartása és számtalan mennyiségű lova van. S mikor e legfőbb lény — *Tengere khán* — udvartartásával egyik helyről másikra költözködik, a lovak dobogása és az egész mennyei udvar mozgásának zaja okozza a *mennydörgést*; míg a *villámlás* nem egyéb, mint a lovak patkóinak szikrázása.

Husz vagy huszonöt sátorból áll az *aul*, mely a *Madsar* folyó partján terül el. Az *aul* szélénél a talaj kezd emelkedni, mindig magasabb és magasabb lesz, majd távolabb külön álló halmok emelkednek, a melyeknek a tetején és oldalán levő, magas pöznákra akasztott állatbőröket távolról is elég jól lehet látni. E bőrök azon állatok maradványai, melyeket az erdők, hegyek, folyók szellemeinek megáldoztak, hogy kiengeszteljék őket. A halmok lábától messzire elterülő síkságon látni a még zöld *árpavetést*; ez az egyetlen gabonafaj, melyet a török népek vetnek és megpirítva esznek. A síkság más részén a juhnyáj, szarvasmarhák csordája és a ménes legelész szerteszét. Nézd mosd ezt a fiatal törököt, a ki szintén az *aul* felé tart s mindjárt utolér bennünket. Egy fiatal, jó husban levő fehér ménlovat vezet feken, gyönyörködve a nemes állat büszke magartartásában és játszi lépdelésében. A ló nyakát tarka szalag ékesíti, sörényébe és farkába pedig vörös és fehér szövetsallangok vannak befonva. Nem lesz fölösleges, ha megkérdezzük a vezetőt megkérdezzük az okát e földszítésnek, bizonyára szivesen fölvilágosít bennünket. Elmondja, hogy ez a fehér ló: *ijik*, vagyis áldozatra kiszemelt állat. Még nagyon fiatal csikó korában fölszentelték az istennek, olyanformán, hogy tűz elé vezették, ott jó illatú ürömmel (*irün*) megfüstölték, tejjel megöntözték, nyakát, sörényét és farkát földszítették s aztán a ménes közé boesátották, hogy ott fölnevelkedjék. Értésünkre adja, hogy épen most akarják megáldozni, ezért vezetői haza a ménesből; menjünk csak ő utáná az áldozat színhelyére, hol az egész szertartást végig nézhetjük.

Látom az arczordól, kedves kísérőm, hogy mennyire örül és gyorsított lépteidet kalanzunk után; de nézd csak az a jelenetet a folyó partján. A szelső sátor előtt máglya ég; mellette vörös *szarafa*ba (ujjak nélküli felöltő) öltözött öreg asszonyok ülnek pipázva s olyan mozdulatlanul, mint a szobrok. A sátor ajtajánál egy beteg ember fekszik; kis távolságra tőle a *kám* (varázsló, jó és orvos egy személyben), a ki meg akarja gyógyítani. A szellemeknek e czimborája és közvetítője valóban kísérteties alak. Öltözeté tarka-barka rongyokból áll, tele aggattva különféle talizmánokkal, mint állati csontok, növénygyökerek, kővek, stb. Hosszu és piszkos haja, mely soha sem volt fesülve, leér hátára és vállaira. Dobjának (*tungür*) egyik fele özbörrrel

* Lásd: Vasárnapi Ujság 1884. évfolyam 1. és 2. számát.

van bevonva, a másíkról pedig különböző ércdarabok és apró esengetyuk lógnak alá. E dobban varázslás vagy gyógyítás alkalmával megjelennek a szellemek s a *kám* beszél velök. A dobverést és éneklést lassu, monoton hangon kezdi, ide-oda hajlongva s néha kezével gesztikulálva; aztán megváltoztatja hangját, mert a dobban megjelent rossz szellemekkel beszél, kéri őket, hogy távozzanak el a beteg emberből. E kérést mindig erősebb és erősebb hangon énekli, a dobot gyorsabban veri, majd a beteg körül örült módon futkos és tánczol. Végre a beteg lassankint fölemelkedik, hálás tekintettel néz a *kámra*, érzí hogy meg van gyógyulva. . . . A mint innen az áldozat színhelyére érkezzünk, az *aul* népet összegyűlve találjuk egy nagy sátor előtt. A nézők által körülállott tér közepén látjuk a szent tüzet lobogni, mely mellett a fehér lovat fogja ama fiatal török. Hozzá közel az *abisz* (pap) áll, ki az áldozást fogja végezni. — A szertartás benn a sátorban kezdődik, lépünk tehát ennek ajtajához, hogy a történéndőket szemlélhessük.*

A sátorban, a szent szekrénytől jobbra, a varázsdob van felakasztva, balról pedig különböző rongyok és más varázstárgyak lógnak. A dob utóje kanál-alakú, melynek domború oldala vadkecske bőrével van bevonva, míg homorú részén apró ércdarabok és gyűrűk vannak, melyek a dob verésekor csörgést okoznak. A papnő — anyja segítségével — épen most végezte öltözködését. Testét térdig erő felöltő fűdi; övérlő vadkecske bőréből csinált vékony szíjak és keskeny, tarka kelmedarabok lógnak le, mely utóbbiak ékalaku alsó vége térdét verdesi. Az öv elő részén a hat fejú *Amirga* kigyó alakja; a felöltő hátulján sorba varrott csengegyűk, vállain pedig bagoly-tollból kötött bőbiták láthatók. Kalapjának világos színű szegélyét szintén a hat fejú kigyó alakjai díszítik s ugyancsak a kalapról számos vékony szíj csúg le arczára; tetejére pedig bagoly-tollak vannak varrva diadem-alakban. Öltözetét a lábaira húzott vadkecskebőr-saru egészíti ki, melynek szőrös része befelé van fordítva.

Mint hogy a sátorból már mindennemű tárgyát eltávolították, megkezdődik a szertartás. A papnő anyja a sátor közepén lobogó tűzre boróka-bogyót hint, majd fakanállal tejet öntöz a tűzre és a sátor tetején levő nyílásra. S miután a dobot megmelegítette a tűzön s a boróka-bogyó füstje fölé tartotta, átadja a papnőnek, ki a sátor jobb oldalán megáll a tűznek hátat fordítva s testét előre görbítve. Egyszerre elkezd dobolni, olyan formán, hogy a dobot előbb bal lábára támasztva bal oldalról, aztán jobb lábára támasztva jobb oldalról veri s így mindig váltakozva üti a taktust. Előre görbült helyzetéből lassankint egészen fölemeli fejét; testét táncszerűen mozgatja s a taktust fejevel is kíséri. Végre elfáradva leül és dobszó kíséretében melankholikus hangon énekelve beszél a szellemekhez. Előadását néha különös hangok által szakítja felbe, mely hangokkal a szellemek beszédét tolmácsolja. A szellemekkel való párbeszéde mindig hangosabb lesz s mikor a fáradtság már erőt vesz rajta, szakadozottan folytatja, hörgő és mintegy nyertő hangokat boesát; az extasis legmagasabb fokán pedig a «kiku! kiku!» varázsigét kiabálja.

Most álljunk félre a sátor ajtajából, engedjünk helyet a papnőnek, ki most már a szabad ég alatt folytatja a szertartást. — A fehér ló az áldozati tűz mellett áll s előtte száll föl a boróka-bogyó füstje. A papnő az ajtó elébe terített nemezdarabra állva dobol, aztán egyik lábán sebesen körben forog, minek következtében a kalapjáról s öltönyéről leölgő szíjak és kelme-darabok lobogó-röpködnek a levegőben. A nemezdarabról a ló mellé megy s itt folytatja tovább a czerimóniát; anyja pedig a ló orra alá tartja azt az edényt, melyből az üröm jó illatú füstje száll föl. Azután tejjel öntözgeti a lovat s minden öntés után letérdel a nemezre, ezt homlokával érinti, mi által a szentelt ló iránti tisztelgetet tolmácsolja.

Kévs idő múlva a papnő visszatér a sá-

* A török-tatár népek kitünő ismerőjének, Vámbéry A-nak most van saját alatt egy nagy munkája, mely az összes török-tatár népek őstörténetét, vallását, szokásait életmódját tárgyalja. Jeles tudásunk szívesességéből azon szerencsében részesültem, hogy a munkának eddig kihagyottat részeit átolvashattam és e becses műből vettem ezen áldozati szertartásra vonatkozó adatokat. T. J.

torba, ott dobol; de a dobpörgés mindig lassabb, vontatottabb lesz, végre egészen elhal. Ekkor a dobverőt kidobja a künnállók közé, kik ezt homlokukhoz szorongatják s szerencsét vagy szerencsétlenséget jósolnak maguknak a szerint, a mint a dobverőnek domború, vagy homorú oldala esett feléjük. A papnőt levették, de az még e közben is folytonosan sahajtozó vagy zokogó hangokat ad.

Miután a szertartásnak az első része véget ért, az áldozásnak legfőbb mozzanatát végzi el az *abisz*. Ünneplés méltósággal a ló elébe lép, felhajtja szügyét és kezével belenyúl a szívének összeszorítja s az állat élettelenül zuhan a földre. Ekkor a jelenlevők az áldozat bőrét lehúzzák, húsát eldarabolják, megsütik és nagy mohósággal elfogyasztják, bőrért pedig a rossz szellemek megengeszteléseül póznára tűzik. A tor bevégezte után előlép a *kám*, hogy az áldozat szemléltetése jóvendőt mondjon. A szépen megtisztított lapoccka-csontokat a tűzre teszi s a melegség által okozott repedések irányából megmondja a jóvendőt tudni kívánóknak, hogy vállalatának eredménye szerencsés, vagy szerencsétlen lesz-e?

Ime egy szertartás leírása, mely őseinknél is megvolt s melynek neve maig is megmaradt. Mennyire egyezett ez a mi őseink fehér-ló-áldozatával: a történeti kritika van hivatva megállapítani. Szerintem nem pusztá véletlenség az, hogy a fehér ló áldozásának szokása Ázsiának épen azon a részén maradt meg, a hol a *Madsar* nevű folyót és hegyet találjuk.

THURY JÓZSEF.

AZ UJ-GÖRÖG DALNOK.

Lord Byron «Don Juan»-jából.

Görög sziget, hellén haza!
Hol Sapphó lángolt s énekel,
Hol béke, harc babért hozza,
Hol Phoebus egykor égre kelt!
Most is virul örök nyarad.

De más, napodnál, nem maradt!
Homéros és Anakreon,
Szerelmi dal, hős énekek,
Más földre szálltak és e hon,
Mely szülte őket, zord, siket,
Bár messze hat visszhangjuk el,
Itt rájuk ah! ki sem figyel.

A helység Marathonra néz
S tengerre mélyz Marathon;
Ott leltem a jövőbe vész,
Sugván: Szabad lesz még homom!
Mert perzsa sirt taposva, ott
El nem hiszem, hogy rab vagyok!

Kevély király üt a fokon,
Mely elnéz Salamis felett.
Ezer hajó a habokon
S csatára gyűjtött nemzetek, —
Számolja reggel, arca gőg,
De nap leszál — s hol vannak ők?!

Hol vannak ők? s hol vagy hazám?
A néma part nem ünnepel . . .
Visszhang se' kél hősök dalán,
Nem dobban itt már hős kebel!
S felséges lantod' diestelen
Ujjakkal ah! most én verem!

Bár rab-bilincsenk nyúge nyom,
S rabok lesik kobzom dalát,
Ségypír támad arcomon
Honom sorsára legalább!
Költőnek itt más mi marad?
Népeért pirul — hazát sirat! . . .

Köny. pir csupán . . . s nem volna más?
Vért, éltet adtak őseink!
Föld! hadd legyen feltámadás!
Add vissza Spárta hőseit!
A háromszázból hármát adj
És Thermopylae újra nagy!

Mit! Egy se' szól? Mind halgatag?
Nem! Kél a holtak szózata,
Mint távol omló zúgatag:
«Egy kezdje meg. — s szállunk oda!
Csak egy, kinek még vére van!
De épp az élő szótalan!

Híába! Verj más húrokat!
Tölts serleget, Samos bora!
A moziklel harezoljanak,
Mienk a név hév mámor!
Hall! Czenk dalom mily tapsra lel:
Hány Bacchanál ujjong, fele! . . .

A fegyvertencz ma is divat,
De a *Phalanx* félt-e még?
Oh! mért feleltük, honfiak,
Leezkénk e sebb, dicsőbb felét!
Kadmos, betűid állanak,
De mit! rabok hasznájának?!

Samos borával tölts kehelyt!
E tárgy komor, hadd, kérlek, ezt!
Anákreon sebb széklet ejt,
Szolgált ez is — *Polykrates!*
Akkor ha egy tyrann akadt,
Az itt, hazánk törzsén fakadt.

Ős Kherzonézosz zsarnoka
Szabadság legjobb híve volt;
E zsarnok — Miltiád vala!
Oh! végzet, áldd meg ezt a kort
S adj néki több ily zsarnokot,
Legyünk bilincsen — boldogok!

Samos borával tölts kehelyt!
Ah! Sülí bércezen s Parga szép
Partján a hír mély sarja lelt,
Mely Dór anyától száleték!
Talan a mag, mely ott kibaj,
Mélto' leszen honára majd.

Franktól ne várd, hogy fölsegél,
Vesd meg kufár fejedelmüket!
Nincs számotokra más segély,
Csak kardotok s en-szivetek!
Latin csel, ozmán hatalom,
Rést ütne bátor pajzstokon.

Samos borával tölts kehelyt!
Hős árnyhat ott sok tiszta szűz
Gyors tánczra kél, lebege lejt,
Sötét szemük nézése tűz . . .
De látva őket, sirni kell,
Emlőjük is — rabot növel!

Tégy Súnium párkányira
Hol én sirok csak s a habok
Zúg, viszonzó moraja,
Ott, hatyuként, dallal halok! . . .
Lelkem rabok közt nem marad —
Vágd földhöz azt a poharat!

ÁBRÁNYI EMIL.

FORSTER DÓRA.

Angol regény.

Irta BESANT WALTER.
BEFEJEZÉS.

Tamács bátyám szolgáját is magával vivén, lovaikat átadtuk a lovásznak s mi Hilyard ural a magunkéira felülvén, lassan visszategünk a városba. Hajnalult (hat óra volt már) s én teljesen ki levén merülve, nem annyira a fáradtság mint a lelki izgatottság által, csak ágyba kíváncsoztam.

— Hátha a szél megfordul, hátha a dagály visszaveri őket, — mondá Hilyard ur, — addig nincsenek biztonságban. mig franciaia parton ki nem kötnek. Gondoskodnunk kell azért, hogy a netaláni nyomozást tétúra vezessük.
Én azonban semmire sem hallgattam, a nyeregben is alig bírnam tartani magamat. Csak dél felé, mikor néhány órai üdítő álmat élveztem, mentünk el Wappingba, előbbi kalozunkhoz s azt mondva neki, hogy a «tudva levő ur» megmenekült ugyan, de ma még a városban kell rejtőzni s estére hajóját igénybe venni, egy pár arany foglaltó adtnak neki. Erre a cselekedésre ugyan nem volt szükség (mert ötödnapra megnyugtató levelet kaptunk Tamástól Franciaországból), a hova szerencsésen megérkezett), de hogy Tamás útunk nem volt rossz, mutatta az, hogy Tamás bátyámat egész nap nem keresték, se nem üldözték, de este felé ugyan csak lesték ott a part körül. Persze sem ő, sem mi nem mutatunk magunkat; s Judás Iskariótes csak a mi foglálónkkal maradt és árulása díját nem vehette föl.

Semmi okom nem volt tovább Londonban maradni. A szegény Hall Jakab és a tisztelendő Paul atya kivégzetése, nem is szólva Oxbridge ezredesről és Gascoigne kapitányról, borzalommal töltött el a főváros iránt. Ámbár vigasztalásom is volt, hogy az angol nemesek (nem szólva a skótokról) mind szerencsésen kikérültek a hóhér kezét. Nehány skót barátunk, mr. Gibson, Stonecroft s régi imádom, Swinburne Ned — szegény fiu! — Newgateben, a börtönben haltak meg; mások, mint Widöington Perry, Standish és Errington urak, boesánatot nyertek, — szabadon boesáttattak ugyan, de birtokaiktól megfosztattak s szegénységre jutottak. Így a herczeg pártja, legalább annak a jobbja, így vagy úgy tönkre mentek, s még ha egy új felkelés lehetséges lett volna is, alig tehettek volna valamit.

Igy én szomoruan hagytam oda Londont. Álruhában, nagy testi és lelki gyötrelmek között jöttünk volt ide, most nyugodtan s nehezéssel nélkül tertünk legalább haza. Hűge télben, nagy hóban jöttünk s aprilisi lanyha szellők és fakadó rügyek vidám látományai kísérték haza; minden bokor életet lehel s báránykák ugráltak a réteken. Szivem, mely soha sem lehet többé vidám, ha ama nemes főre gondolok, mely a Towerben leesett, legalább háláérzettel volt eltelve mégis, hogy Tamás bátyámat megszabadult.

Nehány napi lovaglás után megérkezünk Stenebe, a hol feltett szándékom volt megpihenni, hogy lord Crewe-nak számot adjak sáfárságomról. A tavaszi napsugár fölmelegítette az öreg szívet. Mikor palotája elé értünk, tornácán sétált, káplánja karjára támaszkodva. Nevetett, a mint megpillantott, botja végével a földre ütve.

— Oho! ez a szép Dorotya! — kiáltá, — a ki börtönzárakat töl fél s foglyokat szöktet meg! Jöszte, csokolj meg, gyermek. Hallottam mit tettél s örültem. Tamás boldon volt, de ha már szerencsétlenségünkre boldonok vannak a családunkban, még sem akarjuk, hogy felakasztszák. — Ej, ej! Tíz évvel megfetalodtál, mióta nem láttalak; s ezzel is hasonlóbb vagy az én szegény Dórához. Maradj nálam, gyermekem; édes tekinteted megvizsgálja elhagyott szomorú szívemet. Dávidnak, öregkorában, megengedtetted a fiatal Abigailal vizgatálnia magát. Maradj nálam egy darabig! S te is, sir Terrae Filius, te is fizkö — maradj itt s beszélj el mindent, a hogy történt.

Hat egész hetet töltöttünk a püspöknél. Mindennap, ebédnél, Hilyard ur valamely részletet beszélt el a fölkeles történetéből, keletkezéséről bukásáig s londoni tapasztalásainkból egy a foglyokra, mint saját élményeire vonatkozólag. Esténként vagy én zenétem nagybátyámnak, vagy az ő bölcs és tudós beszédeit hallgattuk.

Semmi ok sem volt haza felé sietni, a hol senki se várt; mikor azonban eljött az ideje, a püspök komoly tanácsozást tartott velem életem további folyamát illetőleg. Először is, hogy atyám házához «karok-e visszamenni, Ethers-tonba, vagy tovább is Bamoroughban, a major-lázban maradni, a hol Tamás bátyámmal együtt laktunk. Én elég öreg levén már, hogy függetlenségemet megtartsam, inkább akartam, mylord engedelmével, Bamoroughban maradni, mint atyám — s illetőleg mostoha-anyak — házához térti vissza Etherstoneba. Ezen a püspök egykevesé elgondolkozott, azutan megígérte, hogy ugy fog intézkedni — es ha ferjhez mennék, tisztességes hozományomról is fog gondoskodni, — elhunyt neje emlékeért, a ki ha élne ugyanazt tette volna bizonyára; de maga ösztönöztél is, mert bár mindig hajlammal viseltett irántam, utóbbi hősie viseletem (ő mondá) csodálatát is megszerezte számomra.

Én ő lordságánk ép oly hála- mint tiszteljes szavakban köszöntem meg jószágát, csak annyit jegyeztem meg, hogy nászhozományt nem kívánok, elhatározott szándékom levén soha sem menni ferjhez.

— Azt könnyű mondani, — telelt a püspök, — de nehéz megtenni. Az én Dórá is ugy volt vele, s utóljára is meghallgatta esdeklésemet. Pál apostol is bölcsen szól e tárgyról. De akár megysz ferjhez, akár nem — a hozomány meglesz. S csakugyan nem volna férfi a világon, méltó rá, hogy kezdeddel boldogítsd.

— Egy volt, a kit szerettem, — mondám oly őszinte nyíltsággal, mintha gyónnom kel-

lene, — s miután az meghalt, nincs többé, a kit szeretni tudnék.

— Tudom; de ne felejtse el, hogy az nem volt férjed. Gondolj rá, a mint akarsz — de jó, éremyden nem kételkedem.

Azutan elmondá, hogy miután a bamoroughi birtokot ő a maga pénzén váltotta meg, azt egészen nejeknek akarta hagyni (ha az utóélet volna) élethossziglani használatára, s azutan Tamásra és örököseire, de családi hitbizománykép, hogy el ne idegenithessék. De most már minék hagyná a vagyont egy földönfutónak; különben is haragszik Tamásra megmondolatlan fellépéséről, mely által oly nagy aggodalmakat okozott nagynénjének, az ejtette ágyba, az ölte meg is. «Maga vetette ágyát, — végze, — fekdjék benne a mint vetette!»

Azutan Hilyard ur iránti elhatározását közlé velem. «Csodálatos példánya, — mondá, — a tanultságnak és a hűségnek. Megtartanám őt továbbra is sáfárnak Bamoroughban, de már én sem soká élek s jobb lesz állandóan gondoskodni róla. Azért elhatároztam őt pappá avatni s előléptetéséről gondoskodni. Bár csak minden papom oly tanult s oly buzgó és kegyes volna mint ő, a kit saját egyetememről, Oxfordból kiesaptak!»

S addig el sem boesátotta Hilyard urat, mig ott helyben Steneben föl nem szentelte és durhami kanonoknak ki nem nevezte; a mely tisztes állást ez a derek ember ma is nagy tisztességgel tölt be, mint egyet oszlopa az egyháznak. Élete s magaviselete azóta egészen kifogástalan — nem dalol többé, kivéve szent énekeket, minökét maga is nem egyet szerzett, melyek az egyházi énektárba is fölvetettek; nem is nevet, sem nem alakoskodik, sem színhabza nem jár, a mi mind nem is illenék egyházi állásához, sem korához, meggondolva, hogy ez idő szerint már betöltötte az ötven évet.

Most is ideje nagyobb részét Bamoroughban tölti, hogy közlemben lehessen, tudván, mily nagy vigasztalásomra szolgál társasága. Együtt sétálnak a homokos réten, vagy a régi kastély és templom romjai közt; beszélünk a régi jó időről, mikor én még kis leány voltam s Tamás vig és deli fiatal gavallér. A tenger dagálya meg-megtörök a sziklás partokon s a sirály sikongat a vizek fölött. De Tamás már halva fekszik s itt alszik a bamorough-i családi siroltban. Tavaly egy izben én is áthajóztam a csatornán s egy hosszú nyári napot imádkozva töltöttem a Sz-Kuthbert-kápolnában, a multakra gondolva . . .

Igy élek itt, 1716 május hava óta, visszavonultan, de nem épen elhagyottan. Atyám meghalt, valamint anyám s kisebbik fia, Ralf is; János testvérem uralkodik Etherstone-ban. Még nem nősült meg; s ha nem marad örökös, Etherstone-ban ép ugy nem lesznek többé Forsterek, mint Bamoroughban én utánam. Ifjkorom barátai elzüllöttek, vagy elhaltak; a régi vig és zajos élet eltűnt s alig van más látogatóm mint Hilyard ur, a ki soha sem változik hűségében irántam.

Töle tudtam meg egy különös dolgot is, a mit ő egy izben, hozzám jöttében, a cigányoktól hallott, a kikkel az uton találkozott és szóba állott. Lee Jennyről szól; a Frank halála után elhagyta a szinpadot, eladta gyémántjait s drága ruháit, miket nagyobárá imádóitól kapott volt, s visszatért saját népéhez és velök kóborol, régi varázslataikat üzve, jóvendőt mondva s a bájitalokat főzve. Így tört ki belőle a cigány vér, melyet, a kiben benne van, talán soha sem tagad meg.

Egy izben Hilyard ur azt kérdezte tőlem: most is oly nézetben vagyok-e a házasságról s férjhezmenetelről mint az előt? Megértettem hova czélez s ámbár mély hálával voltam eltelve iránta mindazért, a mit éremtem tett, siettem biztosítani őt őszinte becsüléseimről s baráti hajlalomról, de egyszersmind azon szilárd elhatározásomról is, hogy hajadonul halok meg, nem kérek egyebet az egtől, mint hogy az ő barátságát, imáit s bölcs tanácsait mind végig élvezhessem, a mi nem lehet messze, mivel a Forsterek soha sem voltak hosszú életűek. Ő elfogadta válaszómat s tárgyra nem is tertünk vissza; többé; de mindéddig hű és gyöngéd barátom maradt tovább is.

(Törődék a tisztelendő Hilyard Antal durhami székesegyházi kanonok ur jegyzetéből.)

E folyó ezer hétszáz harminckilenczedik év február hava 24-én hunyt el az Urban a leg-
edesebb, legerényesebb és legkegyesebb keresztény hölgy, Forster Dorottya, körülbelül ötven éves korában. Akkor kezdett betegeskedni, mikor száműzött testvérbátyja, Forster Tamásnak Franciaországban bekövetkezett halálát, néhány hó előtt, hírül vette, mivel mindig reménykedett az ő haza térhetésében. S mikor a holttestet haza hozatta s együtt a bamboroughi családi sirboltba tették, megmondta, hogy nem sokára ő is követni fogja. A tél ez idén korábban beállott mint rendszeren s szokatlanul keményen tartotta magát. Ez erős köhögést idézett elő nála; mind a mellett reméltem, hogy erős természete legyőzi a támadást. A halálát megelőző vasárnap még együtt mentünk a templomba, ámbár jobb lett volna, ha otthon ma-

— lord Derwentwater is és Isten különös akarata, hogy én is e napon haljak meg. Talán naplemente előtt mellette leszek.

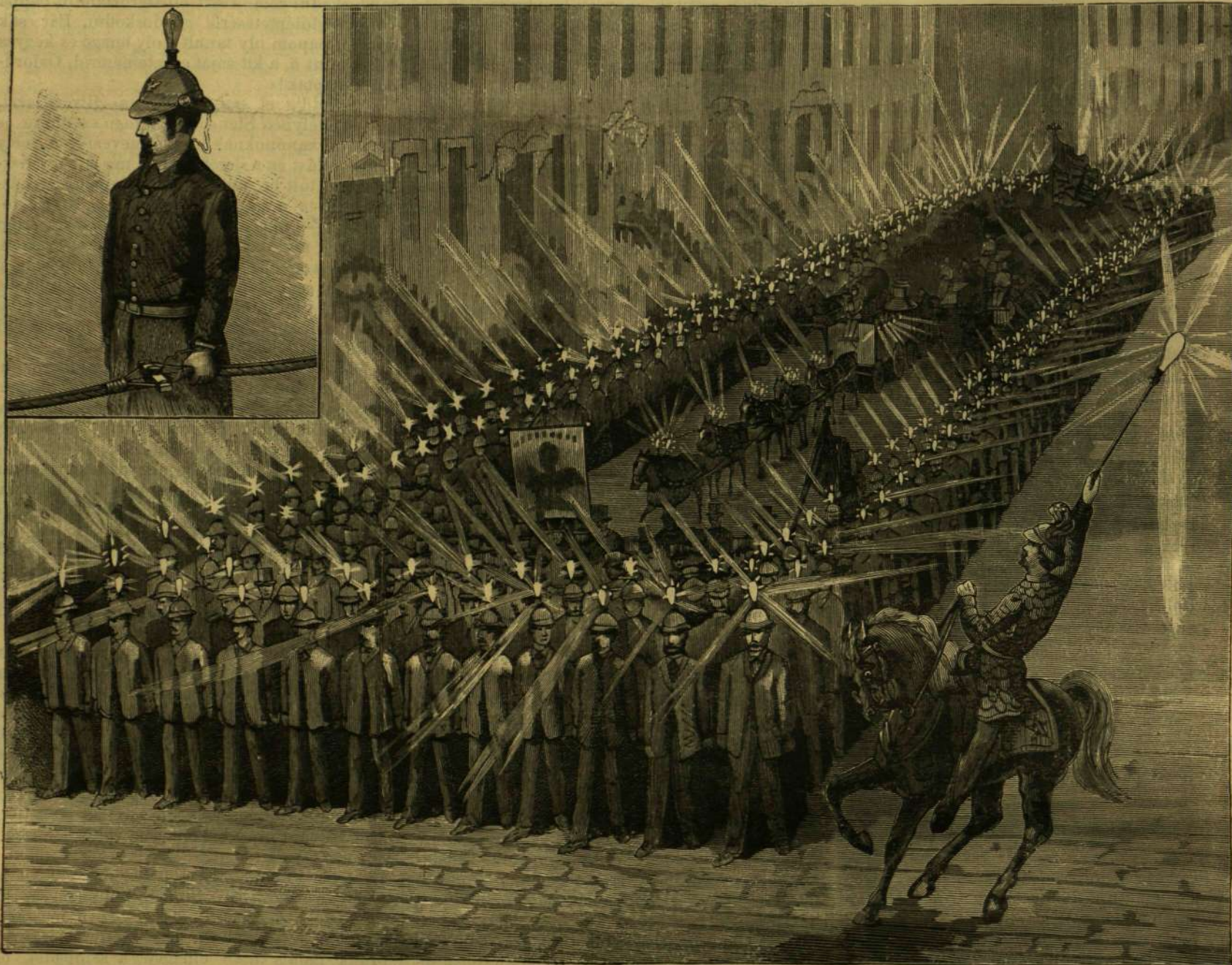
— Ez is bizonyos jele, — mondtam, — hogy az ur helyesi önnek a lordról való örökös emlékeztetés!

— Hogyne, — felel. — Hát nem birtam-e egykor szerelmét? s elfeledhetem-e valaha e nagy kitüntetés? Kedves barátom, még egy utolsó szívességre kérem önt, a ki már annyit tett értem... Ha meghalok, huzza le ujjamról ezt a gyűrűt, melyet éjjel-nappal viseltem s viselek, míg élek. Ő küldötte azt nekem, neje által, emlékül; akarom, hogy koporsómban is szívemen feküdjék — azoknak a versekkel együtt a melyeket ő irt hozzám egykor — keresse meg azokat a fiókomban, ott megtalálja; kösse egy csomóba a gyűrűvel s úgy tegye a szívemre. Ez vég akaratom. — És most isten áldja meg önt is, hí, igaz, egyetlen barát!

mely e tapasztalatokat az egész sziget-csoporton akarja érvényesíteni. Hozzávetőleges számítások szerint e helyen, mivel a gyöngyoszigra a korallzátonyokat nagyon szereti, néhány év alatt egy pár millió gyöngyöt tenyészthetnek. E reformok kétségkívül nagyon el fogják terjeszteni az igaz gyöngy használatát, mely ma még ritkább, mint a gyémánt.

Nagyási hóbot. Ery kis német fejedelem, hogy előkelő vendégében hatalmáról magas fogalmat keltsen, pár száz katonáját 8—10-szer végig sétáltatta a vártéren ugy, hogy a sarkon mindig más rokkot és sipkát tettek fel. Egészen másként mutatata be hatalmát egy Rothschild. Ery nagy lakoma alkalomával a használt ezüstműveket, több száz kilogramnyit, az étterem egy szögletébe rakatta össze, csakhogy vendégei is lássák, hogy ugyanazt az edényt egy lakománál többször nem használják.

Házasság és étlap. A keletafrikai massai négernekül vallásos okokból a nős embernek lust ennie nem szabad. E kényszerített vegetarianizmus okozza, hogy míg más négernek igen korán nő sülnék a mas-aiak rendszeren csak harmincz éve

VILLAMOS FÁKLYÁS-MENET NEW-YORKBAN.

rad a fűtött szobában; de urvacora-nap volt s élni akart a szentséggel. A templomban még jobban átfázott, annyira, hogy délután kirázta a hideg s le kellett feküdnie, s ámbár azt hittük nem lesz nagyobb baja, nem is kelt fel többet. Elete utolsó napján egész délelőtt ágya mellett ültem, olvassa neki a betegek imádságait, azután kívánságára a korinthusi levél azon fejezetét, mely a halotti szolgálat epistolájául van kijelölve s beszéltem neki a megváltás és a feltámadás iránti hitünk aaptéleiről tölem kitelhető komolysággal és bensőséggel.

Délután két óra tájt elszunnyadt — s magára hagyat kissé, remélve, hogy megerősödvé fog felébredni — de három óra után sietve hitt a szobalány, mondván — hogy urnője haldoklik. Valóban haldoklott, de még sem oly rohamosan, hogy a szent sakramentomot még fel ne adhattam s a haldoklók imáját el ne imádkozhattam volna.

— Ezen a napon szenvedett ki, — mondá,

S így halt meg. Utolsó kívánságát csak félig teljesíthettem. A gyűrűt, újjáról lehu zva, szivére tettem; a verseket is megtaláltam az asztalfiókban — de nem volt lelkem, hogy azokat is a gyűrűhöz tegyem, magam tudván legjobban, hogy azok nem a boldogult gróftól származtak, hanem saját gyarló műveim voltak — a mit soha, életében, nem volt bátorságom bevallani.

Vége.

EGYVELEG.

Tenyészített gyöngy. Bouchon-Brandely tanár, kit a francia kormány Tahitiba küldött az ottani gyöngyhalászat tanulmányozására, megállapította, hogy a gyöngyoszigákat csak úgy lehet tenyészteni, mint más rendes osztrigákat. Ha ugyanis a kagylót ismét bedobják a vízbe, rögtön igyekszik magát megerősíteni. Bouchon-Brandely kísérleteket tett egy kis zítanyon s intézkedett, hogy az őrök kagylókat ne dobják el. Ha-onlókép megkísérelte a tudós professor a mesterséges termékenyítést is, s Papeeteben, Tahiti fővárosában, már egylet alakult,

korukban vesznek nő, hogy addig tetszés szerint egyenek lust.

Az egyiptomi obeliszkok száma jelenleg is meghaladja a 40-et. Ebből Angliában van 7, Olaszországban 17 (magában Rómában 12), Franciaországban és Konstantinápolyban 2—2, az Egyesült-Államokban és Németországban 1—1, a többi Egyiptomban. Nagyságuk igen különböző. A legkisebb a berlini múzeumba jutott Lepsius által; magassága két lábnál több és súlya körülbelül két mázsa. A legnagyobb, de be nem fejezett Asszanban van és súlyát 15,000 mázsnál többre becsülik, míg a vatikáni obeliszk súlya körülbelül 10 ezer mázsa. Ez utóbbit Nero cirikusából V. Sixtus pápa rendelkezése 1585—1586-ban szállították a Szt-Péter templom elé. E két legnagyobb obeliszk után következnek a párisiak. Legnevezetesebbek az úgynevezett „Kleopatra tüi”, melyek közül egy Londonban, egy New-Yorkban van; de hogy melyik a valódi, az eldöntetlen.

Az élet kellemetlenségeit egy közmondás szerint három dolog édesíti meg: a remény, az alvás és a nevetés.

SZILVESZTER ESTÉJE.

Mintha kirázta volna ősz szakállá minden havát a megelőző években az öreg Szilveszter, vagy mintha maga is az ifjuskort hazudva, álcázó kozmetikumok kendőző szereihöz folyamodnék, feketén, lucskosan köszöntöttek be a lefolyt év utolsó napjai, szitálva hullatva és csapva arczunkba a csiklandó nedvességet, mely míg estében a földre ér le, maga sincs tisztában még egészen vele: hó-e, vagy pedig eső legyen? Nem melengegi fagyos lábát tipegve a bolti ór, belebujja meleg kánzsájába, s hóna alá fogva kampós alabárdját; átázza lapul meg a csorgó ereszek mögött, a sötét kapu oszlopos menedékében s alig mer félnéken rebegő hanggal egy-egy előzékeny „boldog ujesztendőt” kockáztatni meg, nehogy gunyra vegye a mellette elhaladó polgártárs, ki a rossz idő által tönkre tett ünnepi mulatságán boszankodva baktat haza felé. Mert gondolkozzék bárhogy is az ember, hiába meríti magát böles szemlélődésekbe a tündérvé emlékei s a jövő reményei felett, ha nincs meg az az idylli járulé, mely hangulatot kelt és hangulatot kölcsönöz, észre sem veszi, a mint beletoppan a friss esztendőbe, meg a mint ott hagyja a régit; megilletődés nélkül hallja csikorogni a nyíló és csukódó zárat az idő hatalmas kapuján s egész közönylenül hagyja elröppenni a nagy lélektani perczet, mely annyi beszámolással, annyi önzivsglaltal, üdvös föltevessel és késő megbánással teljes. Törüljük ki a feltámadás ünnepéből zsendülő rügyek s a tavaszi verőfény derült harmoniáját, a karácsonyból és a szilveszteréből a csillogó hőlepel s pattogó kályha bizalmas vonását — s mi marad egyéb, mint egy élettelen abstrakciója a naptári tudományak, melyet poros asztala mellett görnyedő asztro-

nómus homloka izzadságával szerkesztett s tá-
kolt össze az üzletvilág nagyobb kényelmére?

Csattogó hideg odakünn s benn meleg szoba; derült szavak és emelkedett gondolatok, ezek képezik a Szilveszter-éj költészetének két-
tős világát. Hanem az évek is olyanok, mint a nők, akkor legboldogabbak, ha nincs történetük s mikor legkevésbé érezzük távozásukat, akkor köteleznek legtöbb hállára magok iránt. Mint a régi egyiptomiak halotti törvényszéke elé, úgy idézzük mi is itéletünk elé a meghalt időt, s vajmi ritkán kapja meg ez a fölmentést bírjától. Ne legyünk elfogultak önmagunk iránt, ismerjük el, hogy az emberek szükségét érzik egy évben egyszer legalább egy kis csendes megszólásnak tenni ki a háromszázhatvanöt elmult napot s mivel ezek egy sem térnek többé vissza, hogy ellenök tanuskodjanak, jó alkalom rájuk kenni minden mulasztást, minden tévedést, melyet dátum nélkül követtek el.

Bizonyos tekintetben a Szilveszter-éj a karácsony másodvirágzásának is volna nevezhető. Legalább van a „megkésétt ajándékozónak” egy osztálya, a kik, — mivel nekik a karácsony igen nagyon beszik a hónap közepe felé — a mivel tudvalevőleg a pénzügyi súlypont nem mindig jár együtt — tehát ilyenkor rögtönöznek egy kis pótkiadást a szeretet és örömszerzés ünnepéből. Csekély fizetésű kis hivatalnokok, osztalékra szerződött mozgó-ügynökök, el nem számolt bizományosok, öregek levelet későn kapott jogász ifju urak, vagy olyanok kiket a karácsony egy vagy más okból cserben hagyott. Ezek számára még mindig marad a zöld fenőd fűcskának egy épen maradt viruló ága s a kis Jézus elég kegyes ő erettük még egy nappal megoldani vendéglátókat. Ilyenkor aztán még egyszer fölzeneg az öröm a gyermekek ajkán, a minapi karácsonfa félig hamvadt kék, zöld, piros gyertyái még egyszer föllobognak s ezuttal bizvást körömmyre éghetnek; a zajos, kivilágított ablakokhoz még egyszer odasompolyog az árva koldusfiú s meg egyszer néz be irigy sóhajjal a szűk kis szobákba, melyekben még, is annyi boldogság élfer e napon. A kalács- és mákos-készlet is ép annyi, hogy marad még új reggeli kávéjokhoz egy darab, s egy szóval, mintha még egyszer fölpihegne az a nagy szív, az emberiség szive, mely a megváltás napján oly gyorsan lüktetésre éledt s még egyszer utána dobogna az iramló időnek: „maradj, ne távozz egy kissé meg, hisz oly szép valál!”

Minden kedélyessége daczára a karácsony ünnepében még mindig van valami önző vonás. Nem kiterjeszteni, de szűkebbre vonni igyekszik a családiasság körét, csak a legbensőbb elemeket egyesíti magában egy gyűrűvé, melynek központja a nyüzsgő gyermekvilág, s idegen szív be nem hatolhat abba a varázslánczba, melyet a vérség kötelékei egymásba fonódva képeznek. A Szilveszter sokkal kevésbé kizárólagos; nem a zárkózott méltóság, hanem a friss és derült kedély az eleme, mely a párolgó thea

és forró püncs kékes lángja mellett szivesen barátokzik és nyújtja kezét boldognak-boldogtalannak. Itt vig diák-társaság reggel kalandot kalandra s csapongó kedve vidám szessenésében megitatja borából — az asztalterítőt is; ott zörgő dió mellett járja a kártya, melynek harminczkét leveléből, a jól felszaporított rokonság és komaság mellett alig „felszik” m’egy-kettő, s mire a csere az utolsóig ér, az első már álmosan bicezent fejjel. De ki is gondolna itt a kártyajárás esélyeire? Nagyobb és fontosabb dolog köti le mindegyikök figyelmét. Szemeiket az órára szegik s néma áhitattal számítják a perczeket, melyek az ó-esztendőt az újtól elválasztják. Bizonytalan elfogódás lopózik észrevélen a szivekbe, s mire az óra hosszu berregéssel jelzi ütését, minden lélegzet fennakad s ünnepélyes izgalom közt számítják fennhangon mind a tizenkettőt. A legkedélyesebb asztaltárs fölemeli poharát s általános csend közepette felköszönti az új esztendőt. S bizony soknak szive elszorul és szemébe könny lopózik az ékes szavak hallatára. Mert melyik családnak ne volna egy olyan befentese, a ki míg a játszi tréfa és kedély igazi mestere, addig másfelől a megrikatásra is kétségtelen hivatással bír. Az ő igazi Janus-kedélye játssa egyszerre a szelítő és funerator szerepét. Tanácsban bővelkedő, szavakban pallérozott s mindenik jelenvaló közt ő az, ki a hűlő rokon szemét befogja, ki az újszülött családtagot a keresztváz alá tartja, a serdülő diákokokat tanulásra sarkallja s buzdító példaképen egy-egy újonatját hatással is megajándékozza: kire esnek tehát méltóbban az ó-esztendő elparentálásának szerepe is?

Es mennyi szeszélyes ötlet, tréfa meg szójáték kiapadhatlan forrása is ez a boldog Szilveszter-napja! A kis Irénkének épen tegnap újságolta nagy szemmeresztgetések közt a nagybácsija, hogy (borzasztó még elgondolni is) az imént érkezett meg Budapestre s szállott meg a Vadászútriben egy ember, a kinek annyi file van, a hány nap az esztendőben. Volt láрма és riadalom: „nézzük meg! nézzük meg!”, míg végre kisült aztán hangozó nevetések közt, hogy nem is lehet több file, mivel december 30-tól január elsejéig mind-össze is 2 — mondó két nap van.

Mulatóg pajtasok dülöngözve találkoznak össze az éjjeli csapadektól nedvesen tükröző járdákon. S az előbbi jó szándékok, hogy haza mennek, még jobb váltja fel, hogy le se fekküdnék ebben az évben s lesz a két hazamenetelből — egy muri. És ki vethetne ilyenkor követ a legény-emberre, mikor csendesebb, háziasabb családapák gymra is nem egyszer megkívánja az új esztendő felvirradatát a káposztás levest? Őrt álló rendőr, kóroskál, kávéházak ajtaja előtt, el-elfogad titokban egy pohárka szilvóriu-

mot, s minden hivatalos egyéniségek legisztegetőbbika, a bakter, ki talán azért oly egyforma udvarias mindenki iránt, mert senkit sem ismer — nappalról, ha lehet most még szerényebb alázattal emeli meg fülére huzzott sipkáját mint mások.

Minő boldog szaka is az évnek az, melyben még föl sem nyitjuk jóformán szemünket, s már ott zsongroganak előttünk az üdvözöljégek, levelek khórusban, zengedezve a „Boldog újévet!” Ujév! Minő csodás ingerrel, lázzal teljes is ez a szó. A fejekben még az ó-év ki nem aludt mámorosa s a szívben és akaratban már új tetterdő pezsgése! S a mint a karácsonyban a mult hozta meg szeretete zálogát a fejedező zsenge jövőnek, most a jövő viszonozza halálja adóját a multnak. Vagy lehet-e szebb és édebb viszonzása a karácsonyi szeretet ajándékainak, mint egy egyszerű virágcsokor a tömzsi kis gyermek-kézben, naiv verses mondókával fűszerezve, de melynek refrainje mégis a legisztegettebb, legőszintebb kívánság: — Boldog újévet!

A FENYVES PANASZA.

(A «Kárpáti emlékek»-ből.)

Ébred a holt föld a szent éjen,
Midőn a Jézus született.
Megújult küld ő a fényben,
Mely most ragz a világ felett.
Te szép, jeles csillag, kised nap,
A gyermek égi hírnöke!
A fenyves bús, — fényed be nem hat
Sótét, sohajtó mélyibe!

Hegy-völgy megzendül jövetére,
Csupán a fenyves hallgatag.
«Csitt!... a poroslók jönek érte!...
Fejzecsapások konganak...
Fedjük el őt zöld karjainkkal,
Ki üldözten bujdosik!
Oh, szűz anya! fiad meg nem hal,
Meg nem találak gyilkosid!

S a Jézus él, — de mint Rámába
A sírás-rívás hallatott,
Felzajlik az erdő siránna:
«Reményünk, ficskánk mind halott!...
Halálra most minket keresnek,
Csapásuk fainkra hull.
S míg születik az égi gyermek:
Ők esnek im áldozatul!

Heródesek nem könyörölnek,
Fejszék jó gyors-pasztiva vág,
S agy törzseink mellett ledőlnék
A karsu, gyenge, ifjú fák.
Azt mondják: Jézus születését
Ezzel ünneplik gyermekek...
Ah, nem lehet, hogy ezek életét
Te, gyermek Jézus, elvegyed!

S mint Rachel, sír, jajong az erdő,
Mely vesztü új születéit.
Midőn a Jézus előjövend,
Halottak napja az nekik.
Lombjuk susog: «Élt egy fa köztünk,
És Jézus kikeresztje lön...
Órok-ízig ezért bűnhődünk,
A mi Megváltónk sohse jön!»

BARTÓK LAJOS.

A MAGYAR SZINPAD JELESEBBJEI.

A kultúra áldásos munkájában hogy mennyire jelentékeny tényező a szinpad, arra Magyarország a legszembeötlőbb példa. Magyarország a szinpadnak a nyelv pallérozásán, az izlés nemesítésén, a művészet iránti érzék kifejlesztésén általában az irodalmi műveltség terjesztésén kívül még egy más, nem kevésbé jelentékeny hivatás is jutott: a hazafiaság, a faji becsvágy, a nemzeti önzert ébren tartása. Művészi földadata mellett tehát politikai célnak is kellett szolgálnia.

És volt egy idő, mikor a nemzeti szellem nyilvánulása a közélet egyéb terén akadályozva levén, egészen az irodalom színczi közé volt kénytelen visszavonulni. Az önvédelmi harc e

szakában a szinpad volt egyik leghatalmasabb védőbástyája a nemzeti szellemnek, a csaknem egyetlen oltár, a hová még áldozni, reményt és erőt meríteni járhatott a hazafiaság.

A közélet bilincseinek lehullásával más tényezők léptek előtérbe a hazafias misszió teljesítésében. S a szinpad nálunk, — fájdalom, nagyobb mértékben, mint az helyzetünkben megengedhető, — kezdte fölvenni a kozmopolita szellemet. Nincs a világban nemzet, melynek szinpada oly készleges recipiense lenne a külföld szini termékeinek. A francziák még Shakespeare se kultiválják, annál kevésbé ennél kisebb idegen költőt. Anglia szinpadain, hacsak valamely idegen stagnone nem érkezik, csak angol darabot látni. Német, Olasz, Spanyolország a maga nemzeti termékeit művelő szinpadain legkivált, más nemzetekéit csak kivételesen, mutatóban.

Mi nálunk van csak az az eset, hogy az eredeti szindarabok száma alig teszi ki egy harmadát az idegeneknek, még az ország legelső műintézetében, a nemzeti színházban is. Az opera, az eredeti termékek csekély száma miatt, egészen idegen. A könnyebb műfajokat kultiváló népszínház eredeti repertoírjában nem sok a vigasztaló s innen magyarázható, hogy néhány év óta az idegen operette annyira elterjedt még a vidéki szinpadokon is, míg a magyar jellegű darabok lesozultak, s pl. magyar történelmi drámát legfőképpen akkor látunk, ha elhunyt költője születésnapjának fordulóján egyszer egy évben előveszik.

A nemzeti célnak a következetes hanyagolása a magyar szinpadokon még az esetben is szomorú jelenség lenne, ha emelkednek általa a tisztán művészi érték. Ez utóbbit se lehet azonban mondani. A magyar szinpad egykori kitűnőségeiből a ki még reánk mutatóban maradt — Prielle Kornélia, Szigeti József, Szatmáryné, Feleki-pár stb. — meggyőz arról, hogy a művészi színvonala a negyvenes és ötvenes évekéhez képest nem emelkedett. Csak az összjáték az, mely határozott haladást mutat; a legjobb és legrosszabb művészi erők között a különbség apadt, egyöntetűebbeké váltak, csak az a kérdés, az egymáshoz közeledésben melyik tette meg a nagyobb utat.

Tüneményeszerű tehetséget, mely a régiekhez volna hasonlítható, az egy Blaháné kivéve, a magyar szinpad ma föl nem mutat. De kétségtelen, hogy vannak az újabb nemzedékben is olyanok, a kik kimagaslanak a többi közül, s hogy a két év előtt elhunyt kitűnő bonvivant és szalonszínész, Halmit ne említsük, Ujházi jellem-, Vízvári komikai alakjai, Jászai Mari tragikái, Helvei Laura szalon-hősnői oly alkotások, melyek bátran megállták volna helyüket abban az időben is, melyet a magyar szinpad aranykorának nevezünk.

Az újabb szini nemzedékből mutatunk be időnkint egy-egy kiválóbb tehetséget; ezuttal a népszínház fiatal primadonnáját, a színészi temperamentumra nézve az intézetnél páratlanul álló Hegyi Arankát vezetvén olvasóink elé, Kárthy Emil íróársunk következő ismertetésében:

HEGYI ARANKA.

Azt mondják, hogy a nélkülözés a legjobb iskola és hogy küzdelemteljes élet fejleszt, érleli a tehetséget. Ez állítás mellett Hegyi Aranka, a népszínház kedves primadonnája, a legfényesebb példa.

Kora gyermekségében árvaságra, távol ismerősök kegyelemkenyerére jutva, kicsi leánykorában ismerkedett meg az élet mostohaságával. Sokszor roskadozott a gyöngye erejéhez mért durva munka terhe alatt, sokszor égette gyermektagjai méltatlan ütlegeitől, sokszor fakasztott forró könnyeket ragyogó szemében az éhség gyötrelme.

És ily szomorú gyermekkorban, minden emberszív szeretetétől árván, mégis volt vigasztalója, tanácsadója, barátja: költői kedélye, művésztörzse, s vele született tiszta vidámsága! Ezek táplálták erejét, ezek élesztették reményét, ezek száritották fel könnytől nedves orrát.

A rábizott cselédmunka közben már serdülő leányka korában vig dalolással iparkodott elhazudni maga előtt szíve bánatát. Hangja tisztán csengett az udvar falai közt és a ház lakói sokszor gyönyörködtek a kis leány nótáiban.

Egy művészetkedvelő egyszer meghallotta a

leányka szép hangját és figyelmeztette nevelő-atyját, hogy érdemes lenne kiművelni azt. A kis Aranka titkos vágyának adott ezzel szavakat.

Megkezdődött a tanulás. Gyötrelmes és mégis felejthetetlen szép idő! Odahaza elvégezve a házi teendőket, inkább szaladt, mint ment a szini tanodába. Az éneklecke alatt minden, minden feledésbe merült körülötte. De nagyon gyorsan telt el az a néhány édes óra, ismét vissza kellett térni, a súlyos, tetet-lelket ölt munkához.

A túlfeszített szellemi és testi munka megboszlulta magát. Aranka nagy beteg lett. A hosszúság korból kiépülve, azt a rémitő fölfedeztetette, hogy hangja veszélyesen meg van támadva. Tehát az, a mire egész jövőjét építette, a mitől sorsa enyhülését remélhette.

Gondos orvosi kezelésnek sikerült a fiatal énekesnő hangját megmenteni. Nem volt többé az a tüneményes hang, mely világhírrel kecsgetté, de maradt belőle annyi, hogy kellő iskolázottság mellett a könnyű dalmű terén fényes sikereket helyezett kilátásba.

Ez a kilátás azóta megvalósult. Rövid néhány hónapot töltött Hegyi Aranka vidéki szinpadokon, hogy a szükséges szinpadai gyakorlottságot elsajátítsa és midőn őt előt a népszínházban legelőször fellépett, már nem csupán buzditással tapsolt a közönség és nem hízalgesből dícsárta meg a sajtó. Megérdemelte az elismerést.

Szép tehetsége azóta bámulatos gyorsasággal fejlődött, izmosodott, emelkedett, s ma már méltán megérdemli a művésznő szép címét.

Öt év alatt sok szerepet juttatott érvényre a népszínház deszkáin. Ezek közül — hogy csak néhányat említsünk, — «Hofmann meséi», «Lili», «Dragonyosok» és legközelebb «A két madár» nyújtott neki különösen alkalmat meghódítani a közönség rokonszenvét.

A gyors emelkedés többnyire elszedíti a művésznők esztét és szívét. Hegyi Aranka megőrző legzajosabb sikerei közben is azt az igénytelen szerénységet, azt a hajadoni tisztaságot, azt a gyermeteg szívóságot, mely részére a legdrágább kincset: a közbecsülést biztosítja.

Minden művésznöknek megvan a maga sajátossága melylyel szerepeit mintegy megszámancsozza. Hegyi Arankáé: az ártatlan kedély! A legpajzánabb operette-szerepet is úgy alkotja meg, hogy abból eltűnik minden sikamlós, sértő vonás a nélkül, hogy azért hatását veszítené.

Képünk Apajune-ben ábrázolja Hegyi Arankát. Nem azért választottuk ezt a szerepet a művésznő bemutatására, mintha ebben a silányi bécsi férczműben élvezte volna legnagyobb sikereit, de annak feltűntetésére, hogy Hegyi Aranka még az ilyen semmiből is tud teremteni, s mint képünkön látni, külsejével is jellemzetes alakot vezet elénk.

A KLARINÉTOS.

«Huzd rá cigány! disznót adok,
Nem turja föl az udvarod!...
«Ide gyere az ölembre,
Ide fujjad a fülembre!»...

Kiabálják a csárdában mulató duhaj legények; és ropog a tánc, csattognak a tapsoló tenyerek, perdül a repülő rokolyája, parázs-szemű, mosolygó piros ajku menyecske; peng a tallér-nagyságu taréj a fényes sarkantyukon és ha klarinétos nem volna a bandában, csak néha hallatszanék az öreg bögő dörögése, mikor az álmosan bóbiskoló vén cigány egy-egy kurjantásra felébredve erősebben körülkapodja a görbe vonyigóval. — Mit a hegedű, a cimbalom az ilyen zajos mulatságban, melynek gajdolása a harmadik utca ellen is elhallik, s mely olyan kutya-ugatást idéz elő, hogy a jóra való ember aludni se bír miatta! Boszankodva fordul a másik oldalára, — ekkor meg a klarinét visító, bugó, bugyborekolo hangja csapódik fülehez, mintha a dörbölő, az aludni akarók boszantására kinyitották volna a korcsmaablakot. — Pedig dehogyan nyitották: csak a primás hegedűjének hurja ereszkedett meg a földes ivószoba gőzös, szoros levegőjében, a miért kénytelen az álla alól elvett «szarazfa» huresavaróját a foga közé szorítani, hogy egy hanggal feljebb «stimmelhessen». — Azért visít most erősebben a klarinét, mert oda-kacsintott a primás a «szufiásnak», mintha mondta volna: «fujjad már jobban no, te

A KLARINÉTOS. — BIRTÓ GÉZA RAJZA.

bribást! Mire a «szufiás» beszitta a hasát, s nekierőlködött úgy, hogy duzzadó két pofája olyan lett, mint a felfújt hólyag; de még a szeme is banzsalításra szaladt az erőlködésben. A banda alamszki két kontrásának is megcsiklandja a fület az a visító hang, mint a tüzes tapló a viczkándozóvá lett lusta csacsiét, — és doboghat, kurjongathat a tánczoló legénység, a klarinét visítása felibe kerekedik a zajnak. Mire még inkább neki vadul a táncz; a meleg gözben alig pislog a szerzőgő mécs; «lekéredzik» a tánczosokról az ujjas mándli, átizzad a «vattás posztónadrág»; s a tánczkozóban ingujjra vettéközött legények izzadó homlokán összecsimbákoznak a fityegő hajfűrtök.

Rekedten rikant egy-kettő: «Tyuhajja! — most borjadzik a kajla!»...
«Kicsi nekem ez a ház, kirugom az oldalát!»...

«Uejeza czuca kukorica,
Ide pördülj, szép katicza!»...

A már alig libegő jó kedv felett rikolt a klarinét; a fardó legények ingujjaikba törülk ve-rejtékes arcukat, a csattanásig kipirosult arcu menyecskek fehér ingvállainak dudoros rövid ujjá odatapad gömbölyű karjaikra; a primás ujra álla alá szorítja felhangolt hegedűjét, s a mint elkezd a nótá végét «megkeverni», a klarinét is csak úgy bugyborekolo; egy vonórántással vége a muzsikának és a cimbalmos ráfekteti két karját a még zengő hurokra, s ekkor, mintha egy percze megcsiklított volna mindenki, olyan csend van a fülledt meleg szobában.

A klarinétos megnyalja száraz ajkát, s mire elgondolná, hogy mi volna most jó, már akkorra egy kihevült nyalka legény markába nyomja a tele boros üveget, s mire jót huzott rajta, a másik már égő ezüst kupakos pipát nyom a szájába.

«Szippantson kend egy kis szufiát, Gyura bátyám.»

«Jaj! akárcsak az édes anyám édes tejét szopogatnám!» — mondja az elvigyorodó klarinétos. «Hej, ha az enyém volna ez a drágalatos taktékpipa! — még nappal is vele hálnék!»

«Bolond kend, Gyura bácsi; — hogy hálna kend nappal valamivel?»

«Csak úgy, szentescském, hogy este virrad a szegény muzsikásnak, aztán hajnalban alkonyodik rá!»

«Ha ha! — Igaz öreg! No hát háljon kend vele, — legyen a kendé; hanem előbb ide ül kend a térdemre, aztán a fülembre fujja azt a nótát: Megérem még azt az időt, Sirva mégy el kapom előt.»

Elbusul a legény a szomorú nótán; közbe nagyokat iszik; s mire másnap mámorából ocsudni kezd, már ott van nála a «gyalogutrontó» furulyás zsidó, és árulja neki a szép taktékpipát, melynek árán a szufiás klarinétos purgyei már ezóta jóllaktak fehér cipővel meg bőrröcs penyévével.

«Hiszen ez az én pipám!» — kiált a mámoros legény. — «Hol vetted?»

«A Jorkha cigány mondta, hogy az észhaka khafta ajándékba.»

Megdörgöli mámoros homlokát a nyújtózó legény; eszébe jut a nótája és megveszi a pipát tíz forint hitellel.

Hiába, drága a muzsikászó! De azért mégse szereznék azzal hat ökröt, meg utána való vasas szekeret!

KISÉRT.

AZ APA LEVELE.

Bruck Lajos képéhez.

Meg vagyok írva, hogy a férfi arca verejtékével keresse a háza kenyerét. És ha közel nem találja, menjen el érte messze földre, és áldja jó végtetét, ha a tengeren túlra nem kell mennie.

Az alatt a jó öreg anya, kinek öregségére ő lett az egyetlen támasza, a szép fiatal asszony és az eszmélni kezdő kis ártatlan gyermek napról napra számolják az órákat, ha jön-e már? Oh bár csak jönné, arczán a vigasztalás derűjével, hogy leolvashatnák róla, meg mielőtt szólna, hogy nem járt hiába, elérte célját s most már ismét lesz ereje tovább vinni azt az életet, mely a szegény embernek sokszor olyan nehéz teher. Oh csak ne hozná vissza homlokán azokat a redőket, a melyekked utnak indult, a mikor elváltak.

Minden reggel, mint valami új szülőtt, megjelenik lelkében a remény, hogy ma lesz a napja, a mikor visszatér; hisz már rég itt kellene lennie. S minden este el kell temetni reményüket a néhez sohajttással hajtani le fejüket az álomtalan párnára.

Végre, mikor már a szükség is beköszönt, megjön, — nem az, a kit várunk, hanem egy levél. Nagy pecsét van a közepén, körül karikázva a posták bélyeivel, sok állomásom kellett keresztülnem, míg ide érkezett.

Vajjon mi van benne? Vigasztalás-e vagy szomorúság, öröm-e vagy bánat?

A két asszony nem tudja kibetűzni. Egyiket se járatták iskolába; mert egy az, hogy nem is volt közel, más az, hogy ha közel lett volna is, nem volt miből. A harmadik meg az, hogy még akkor az volt a felfogás, hogy asszonyfélenek

elég, ha annyi esze van, hogy az eső elől a csurgó alá ne álljon.

Milyen jó lenne most, ha azt a levelet el tudnák olvasni. De hát az a piczi csak nem tudhat többet, mint a két szülője s úgy találja, hogy az egész levélben a legfontosabb az a piros pecsét a közepén.

Bizony nincs itt más mód, mint meglesni az iskolás gyerekeket, a mint hazafelé eresztik s beszozlítani közülök valamelyik lánykát, a ki segítsen a nagy bajon s aztán ne vigye mindjárt hírre, ha olys valami lenne a levélben.

Úgy is tesznek. A szomszédék lánykája okos, jóra való kis lány. Meg is teszi szívesen, hogy végig huzva ujját a levélsorokon, nagy nehezen kisillallja, a mi ott irva van.

Nem valami sok örömet hirdert szegény. Az asszonyok aggodalmasan, szomorúan figyelő arczából leolvashatni a levél tartalmát. Küzdésről, szenvedésről ad hírt, a min a szegény apának végig mennie kellett s a minék, úgy látszik, még mindig nincs vége.

Maga az ölbéli gyermek is elfeledte mosolyát, s nagy, kerekre nyitott bámuló szemekkel néz a kis fölolvásra, és hallgatja, mit hoz ki a levélből, melynek borítékát a kezében szorongatja.

Szép, kifejezésteljes, önmagától beszélő képen tünteti föl Bruck Lajos festménye a jelenetet. A kép eredetije ki volt állítva Párisban az 1878-iki Salonban, hol általában figyelemben és elismerésben részesült. Sokszorosítva fametszetben jelenik meg először.

Bruck Lajos, jeles festő hazánkia, tíz év óta tölti családjával az év téli felét Párisban s az ottani Salonban is minden évben megjelenik egy-egy figyelemre méltó műalkotásával. Tárnya legtöbnyire magyar, mert a nyár szakát idehaza szokta tölteni s tanulmány-utakat tesz az ország különböző vidékein. A mult nyár egy részét Erdélyben töltötte, sok érdekes tárgyat gyűjtve. Kalotaszegi tanulmányából közelebb lesz alkalomunk mutatványt közölni. A képzőművészeti csarnok ez évi őszi kiállításán a Duna-partról vett tárgyu képe egyike volt a tárlat becses darabjainak.

VILLAMOS FÁKLYÁSMENET NEW-YORKBAN.

Az ősi fáklyászene, melynek egyik kiváltképei hazája Magyarország, új átalakulásnak néz elébe. Nem csoda, haladunk. A gyertyát elhomályosította a petroleum, a petroleumot a légszesz s most az is háttérbe szorult a villamvilágítás mellett. Villamfényről beszél most mindenki, villamfényvel tesznek kísérleteket s

bizonyítván már régen felmerült egységei agyában az a gondolat is, nem lehetne-e mint a kivilágítást, úgy a fáklyásmeneteket is villamossal eszközölni, hogy így még nagyobb legyen a fény s elkerülhetők legyenek azok a kellemetlenségek, melyek az égő fáklyáktól elválaszthatatlanok. De hogyan lehetne ezt eszközölni? Képesek vagyunk-e magunkkal hordani s továbbítani a villamfényt, a mint az a fáklyásmeneteknél okvetlenül szükséges. Bizony, a villamfényt hordozhatósága igen nevezetes és érdekes feladat, melynek megvalósítása önmagában is figyelmet érdemel.

Pedig megvalósult. A most lefolyt év okt. 31-én valóságos villamos fáklyásmenet volt New-Yorkban. Az Edison nevéről elnevezett villamvilágító társaság (Edison Electric Lighting Company) néhány tisztviselője s néhány más rokon értelmű egyén rendezte ezt az elnökválasztás alkalmával, politikai tüntetés céljából. Háromszáz villamlámpa szórta szét bámulatos fényét s a lámpák hosszu sora vonult végig New-York fő utcáin, döcögve s botorkázva, mindamellett teljes fényében, melyet csak egy perczre zavart meg a csövek hirtelen bedugulása. A villamfényt hordozhatósága tehát e nevezetes kísérlet által teljesen el van érve s így a villamvilágítás terén egy jó lépéssel haladtunk újra előre.

Képünk a menetet egész teljességében ábrázolja. Látni a két sorban haladó villamlámpahordozókat, kik a fáklyavivők helyét foglalják el, elől a lóháton menő menetvezetőt egy nagy villamlámpával kezében, de látjuk egyúttal a gépeket is, melyek a villamfényt előállítására szükségesek.

Öt koci volt a menet közepén. A legnagyobbikban volt elhelyezve a 40 lóerjű gőzgép s a következőn egy 200 Ampère-féle áramot nyújtó dynamo-gép. A gőzgépet a «New-York Safety Steam Power» társaság adta; e gépen kívül még tartalékban volt egy a Clapp és Jones társaság által kiállított gőszivattyú, melynek kazánjában szükség esetén igen gyorsan lehetett volna gőzt fejleszteni. Mindkettő kazánjából két-két hajlékony cső vezetett a gőzgéphez, egyik összekötésétül szolgált a gőzkazán s a tolvár között, míg a másik a kitululó felesleges gőzt vezette a keménybe vagy a szabadba. Volt továbbá tartalékban két nagy kerek forgó víztartó szivattyúval s hajlékony csövekkel s egy nagy szénkocsi. Az egész telepet hat erős ló húzta.

A dynamo-gépből a villam-áramot részdoronyok vezették tovább; ezek közül 2-2 az oda- s visszavezetésre kötélt volt erősítve, mely kötéleket a menetben résztvevők jobb s balkezeiken tartották s ily módon a két villam-áramot létesítették. A kötéltől a sodrony a karokon s a ruha alatt haladt felfelé a sisakhoz erősített lámpáig. A kötélt mintegy 400 meter hosszú volt s a sodronyok kapasai a kötéleken mintegy másfél meter távolságban állottak egymástól. A fény 16 mintagertya erejű volt s minden résztvevő fején volt ily lámpa, ezenkívül a lovak szerszámaikat is lámpák díszítették s a gépkocsikra 24 lámpát helyeztek el. A menet vezetője, ki elől lovagolt, 200 gertya-erejű villamos fáklyát tartott. Mindössze 300 lámpa működött közre.

Mindenesetre szokatlan képet nyújt egy ily villamos fáklyásmenet, különösen a mellőzhetetlen gépek miatt, melyeket azonban a négyoszogban haladó villamlámpavivők az utcákon mozgó nagy közönség elől meglehetősen elrejtettek. Így legfeljebb felülről nézve tűnik fel a kép kissé szokatlanul. Fénye azonban egyetlenestől s erősebb, mint a fáklyásmeneteknek s ha a kísérlet nagyobb arányokat ölt, sokkal hatalmasabb fényt lehet előidézni ily módon, mint a mi szokásos fáklyásmeneteinknél.

KOSSUTH, SZÉCHENYI, DEÁK, KÖLCESEY LEVELEI BORSODMEGYÉHEZ 1836-BAN.

Még fülünkben csengenek ama varázserő szavak, melyekben Kossuth Lajos, a róla 80-ik születésnapja alkalmából megemlékező hatóságoknak, testületek- és intézeteknek hálás köszönétét nyilvánította. Jól emlékszünk mindnyájan a megörökítő kifejezésekre, melyekkel a többek közt Borsod vármegyét a nagybecsülés és szeretet szavaival

megtisztelte. E megemlékezés megnyitá a megye egy régi kedves emlékét: egy másik, gondosan őrzött s a nyilvánosság előtt még ismeretlen levelét a nagy hontalannak, ama minden sorában jellemző köszönő iratát, melyet a nagy hazafi 1836-ban táblabíróvá történt választása következtében Borsodmegye közönségéhez sajátkezűleg írt. E nagyérdemű levelet a borsodmegyei levéltár 1836-ból 13473. szám alatt őrizi, s annak előzményeül a következő sorok szolgálták:

«1836. Szent István havának 29. napján méltóságos Vajai báró Vay Miklós urnak, főispán helytartójának előlése alatt Borsodmegye részéről megtartott közgyűlés jegyzőkönyvi kivonata:

... Ezek után első alispánunk, Szathmáry Király József annak előadásával, hogy miután a megye rendei a hazafiai érdemeiket jelesen kitüntetett némely polgártársaik emlékét háládó szíveikbe felemelik, annak kimutatására, hogy azoknak buzgó munkásságukat hazafiai becsben tartják s azokat a maradéknak is általadni kívánják: Eő méltósága eleiben azt terjesztette, hogy az alább megnevezendő jeles hazánkfiait megyebeli táblabírákká kinevezni méltóztassék; mit is Eő méltósága szívesen elfogadván, a megye rendei közakaratjok hozzájárulását ismételve bejelentvén, ezek közül áblabírákká e következők nevezettek ki, úgy mint: méltóságos gr. Széchenyi István, méltóságos gr. Buttler János, méltóságos királyi személynök Somssich Pongrácz, Felső-Büki Nagy Pál, Deák Ferencz, Kőlcsey Ferencz, Beóthy Ödön, Balogh János, Tarnóczy Kázmér, Somssich Miklós, Kocsi Horváth Sámuel és Kossuth Lajos.

Kiknek is ezen megtiszteltetésök első Alispánunk által tudokra fog adni.»

Hogy mely szavak kíséretében adta tudokra az illetőknek Szathmáry Király József a megye eme határozatát, az nincs meg a levéltárban. A megköszönő válaszok azonban csakhamar megérkeztek, az s 1836 november 9-én tartott közgyűlésen nagy lelkesedés közt felolvastattak. A levelek következőleg hangzanak:

I. Kossuth Lajos levele.

Tekintetes első Alispán ur!
Megkülönböztetve tisztelt uram!
Megtérve tekintetes első alispán urnak augusztus 4-éről költ kegyes hivatalos leveléből ama nem remélt, nem érdemelt dicsőséget, hogy tettes nemes Borsod vármegye nagylelkű Rendeinek egyesült akarataja következtében, méltóságos báró Vay Miklós főispáni Helytartó ur kegyességének hozzájárulását, azon fényes Megye táblabírájává kinevezetni szerencsés valék: csekélységem igazságos érzésére, s az önismeret intéseire nagy mértékben vala szükségem, hogy a diszes megkülönböztetés büszkeségre ne ragadják keblemet. Mert ugyan is a mint semmiért nem könyörögtem, és semmiért nem könyörgök bugbognak Istenemhez, mint azért, hogy alkalmat adjon, s adjon tehetséget hő kebellem imádtott Hazámnak használni; és valamintigaz, hogy megszokván erőmet, életemet, mindenemet olly adónak tekinteni, mellyel édes Honomat tartozom, e szent ezéért a földi inségnek mindennemű súlyait is örömmel szenvedném; ugy nem vonakodom ugyan, öszintén megvallom: miképen polgártársaim helyeslést, s tán (ha szabad ily magasra vágnyi) szeretetét is, egykor, hosszas, s hajthatatlanul hű küzdés után elnyerhetni, ez ama távol magasságról sugárzó vezéreszavak, mellyhez alacsonyágomból szeretnek feltekinteni. De ha meggondolom, mi csekély köröm, s mi csekélyek tehetségeim, és mi nagy a kötelesség mezeje; ha felszámítom, mi sokat kell annak tenni a Hazáért, kinél a földi jutalmak eme legszebbike nem csak szent obajtás, de remény tárgya is lehet, s mi kevés a mit én tettem, tesztek vagy valaha tehetek; valóban olly elérhetlen távolságban láttam azt a pálya végén fényleni: hogy keservesen fájlalám, miért nem felelnék meg törpe tehetségeim óriási vágyamnak?!

És imé Borsod vármegye nemes Rendei váratlanul megérlelték velem a polgári élet eme legszebb örömét s előre oly jutalmat adta-

nak, mellyet egész életemnek szilárd, állhatatos igyekezetével aligha kiérdemelhetek.

Veszem tehát azt nem jutalomul, hanem serkentés gyanánt, hogy a pályán, mellynek töretlen göröngyei közt bukdácsoló lépéseim kegyes helyesléseket élnyerék, rendíthetetlen szilárdsággal haladjak.

Ily tekintetből indulva, szabad legyen megvallanom: hogy bár keblemben, s a hazafi kötelesség érzetében elég erőt találtam volna is tántoríthatlanul megmaradni az ösvényen, mellyet Hazám javára csekély körömhöz képest nem egészen haszontalannak ítéltém; — de még is, önkény, rossz akarat, gonoszság, szolgáltság, ármány, titkos rágalom, nyílt erőszak, s az üldözések ezer nemei oly temérdek nyilatokat szórnak utamba, hogy szükségem volt valamire, a mi homlokomat felderítené, s utam tövissei közé rózsát is hintene. Engedje tekintetes első alispán ur nyilván kijelentnem, hogy ezen varázserőt Borsod vármegye kegyességében fellelém, most már nem csak szilárdul (a mint különben is teendő valék), hanem derült kedvvel is fogok az ösvényen haladni, mellyen ezen nemes megyének nagybecsű serkentésével találkozám.

Mélyen érzett alázatos köszönetem gyanánt azon erős esküt teszem le Tekintetes alispán ur kezeibe, hogy változni nem tudó állhatatossággal Hazámnak holtiglan hű fia maradok, s hogy ámbár tehetségeim csekélysége miatt az irántam mutatott kegyességet kiérdemelni képes nem lehetek is, de megszabni nem fogom Tekintetes Borsod vármegye Rendeinek kegyes bizodalalmát; — és ámbár egyoldalról a pokolnak minden ijedelmeit rettentésül, más oldalról a mennynek minden örömeit csábító ingerül állítsák is előmbe: soha sem fogok azok sorába tartozni, kik a nemzet bizodalalmát rüt hálátlansággal viszonzozzák s kikben nemzetünk oly keservesen csalatkozott.

Méltóztassék Tekintetes alispán ur irántami kedvezéseit azzal is tetézni, hogy, ha szerénység sértése nélkül megeshetik, legalázatosabb köszönetemnek ezen nyilatkozása a Tekintetes Karok és Rendekkel hivatva legyen; és tudatva azon tiszta érzelmem, miszerint én Tekintetes Borsod vármegyétől nyert fényes megkülönböztetésemet ezerszerre becsesebbnek tekintem mindennél, a mit egyes — bár a földi méltóság legmagasabb fokára helyezett emberek kegyelme a hű fényen kapkodóknak legadakozóbb kedvében is képes nyujtani.

Fogadjon egyszersmind kegyesen Tekintetes első alispán ur is különös hálátam nemes gyengédségeért, miszerint hivatalos értesítésének becsét személyes kedvezésének nyilvánításával tetézni méltóztatott. Én egyébiránt ugy a tekintetes Karok és Rendek, mint a Tekintetes ur iránt soha nem hidegülő hálával s változhatlan tisztelettel vágyok, tekintetes első alispán urnak, Pesten, szeptember 3-ikán, 1836. alázatos szolgálja Kossuth Lajos m. s. k.*

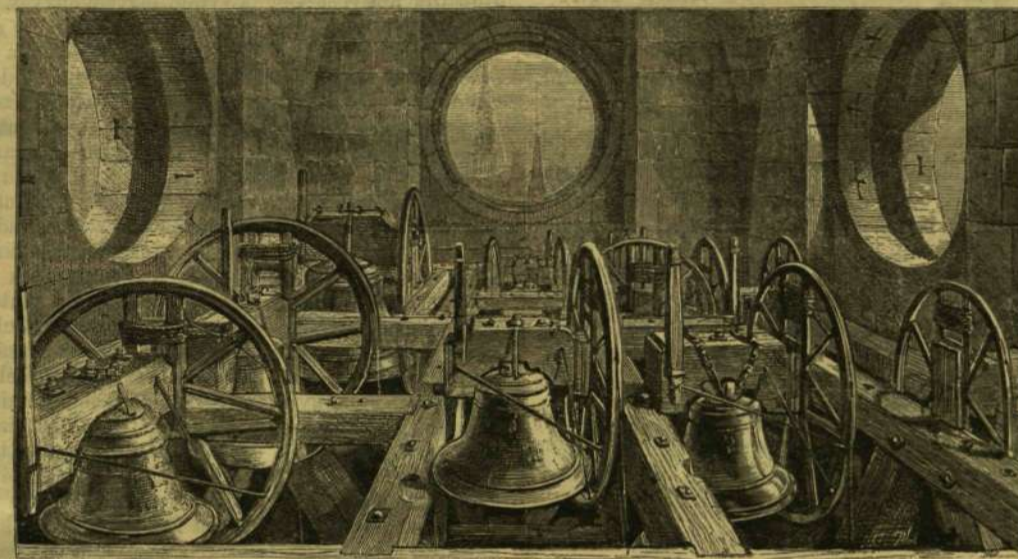
II. Gróf Széchenyi István levele.

Tekintetes első Alispán ur, különösen tisztelt uram!

A Tekintetes urnak e folyó hónap 4-én költ nagybecsű levelét tegnap volt szerencsém e határ-zélen venni. Leirhatatlan és egyedül Honfirtásai bizodalalmát mindennél többre becsülő kebel által felfogható örömmel érttettem abból Tekintetes Nemes Borsod vármegye mélyen tisztelt Rendeinek ama kegyességét, mellyel fogva ugyanazon nemes megyének, a Tekintetes Karok és Rendek kívánságára, csekély személyem is táblabírájává lón kinevezve.

Valahányszor jóakaró polgártársaim által hasonló megtiszteltetésben részesítettem, mindannyiszor mintegy számvetőleg kérdem magamtól: valljon mi lehet irányomban bizonyított anyai kegyességnek oka? S minthogy tettemet, melyek által egyedül hazám iránti tartozásomnak, habár csak legparányibb részét is igyekeztem lefizetni, oly szerfelett kegyes figyelmre még eddig elégtelennek találom: legbelsőbb gyönyörömről szolgál honosim részéről tapasztalt azon érdemem feletti megbecsülést, szeretett Honunk javát forrón szomjazó tiszta szán-

* Borsodmegye figyelmét 1840. aug. 16-án személyesen is megköszönte Kossuth Lajos. Fogságából való kiszabadulása után szülőföldjére utazván, Miskolcra is utba ejtette, s ott pár napig időzött, a megye az ő látogatását fáklyás tiszteléssel viszonzta.

A LONDONI SZENT-PÁL TEMPLOM ÉS HARANGJAI.

dékom jutalmul vehetnem. Mi lelkennek annál édesebben esik, minthogy midőn eltökélem magamban minden hön hiányt és hibát, mik csak első haladásunk utjában saját meggyőződésem szerint állani látszanak, hízlekedést nem ismerő magyar öszintéséggel felfedeztetni: oly engedékenységet, oly szerfeletti szívességet, sőt még együttmunkálási készséget is, mint mellyel polgártársaim nagy része irántam viseltetik, soha még remélni sem mertem volna.

Méltóztassék Ugyanazért, eszedem, a Tekintetes úr Nemes Borsod vármegye lelkes rendei, kikkel már most saját kegyességük által engem annyira megtisztelő közelebbi kapcsolatban van szerencsém állani, nevemben legmélyebb háláérzetem és hódolatom kijelentését elejökbe terjeszteni, s bizonyosokká tenni a Tekintetes Rendeket, hogy kegyes jóváhagyó szavok szeretett anyaföldünk javát célzó csekély igyekezetemben nemcsak bátorító ösztönül, hanem az előlétele és kajánság fondorkodásai ellen erősítő paizs gyanánt is fog mindenkor lellem előtt lebegni.

Ki midőn mind a Tekintetes Karok és Rendek megbecsülhetetlen kegyeibe, mind a Tekintetes urnak személyes szives hazafiai rokonérzéseibe továbbá is magamat ajánlanám, legvalódióbb tisztelettel maradok Orsova, aug. 16. 1836.

A Tekintetes Alispán urnak alázatos szolgálja
Gr. Széchenyi István, m. s. k.

III. Deák Ferencz levele.

Különösen tisztelt Tekintetes első Alispán ur! A polgári kötelesség szigorú teljesítése ön keblünknek megnyugtató érzetében már szép jutalmat lel; de kétszeresen édes ez, midőn

hő keblünk buzgó érzelmei jeles és lelkes férfiak előtt is méltánylást nyernek.

Mélyen érzem én a kegyességet, mellyel a derék Borsodnak lelkes Rendei tehetségeim hiányában a jó szándékok is tiszta érdem gyanánt véve, engem szép megjegzők tagjává emeltek; mélyen érzem azon megtiszteltetést, hogy engem, ismeretlen, testvéri körökbe felvevén: s e kegyességért a köszönet és hála buzgó érzelmei szívemben örökösek.

Tisztelettel és szives bizodalommal kérem tehát Tekintetes első Alispán Urat, légyen a Nemes Megye Rendei előtt tolmácsa buzgó érzelmeimnek; adjon szavakat néma, de forró köszönetemnek s ajánljon engem továbbra is a Rendeknek kegyességébe!

Azon szives részvételért pedig, mellyel Tekintetes első Alispán ur becses levelében nyilatkozta méltóztatott, vegye hálás köszönetemet, s tartson meg becses kedvezéseiben, — ki állandó tisztelettel vágyok. Fenn tisztelt Tekintetes első Alispán urnak Zala-Egerszegen, szeptember 8-án 1836. alázatos szolgálja Deák Ferencz s. k.

IV. Kőlcsey Ferencz levele.

Tekintetes első Alispán ur! Azon kegyesség, melly szerentek tek. Borsod Vármegye lelkes Karai és Rendei több társaim sorában engem is Táblabírájokká kinevezetni, s ez által magokhoz közelebb fűzni méltóztatott, forró köszönetemet kívánja; melyet Tekintetes első Alispán ur kezeibe ezennel örövendve teszek le.

Hogy valaki nevezetes dolgokat vihessen véghez, arra tehetséget Isten ad; azért attól, ki sorsától parányi erőt kapott osztályrésztül, nagy tetteket igaztalanság nélkül senki sem várhat. De hive lenni a hazának: mindentől kitelik; s ez olly kötelesség, mi alól ki magát feloldozza,

bűnössé leszen, s polgártársai megvetését s átkát méltán vonja magára.

Igyekszem én is hűségemet a haza iránt megtartani; s ezért, mint kötelességért díjt sem nem vártam, sem várom nem illett. De ha csekély igyekezetem a mélyen tisztelt Borsodi Rendeknek figyelmét megnyerte, s megnyerte hogy figyelmöket megbecsülhetetlen hajlandóságok kimutatásával nyilvánossá is tenni jönnék lássák: ezen való örömetem ugy hiszem, hiúság nélkül lehet kinyilatkoztatnom.

Hajlandóságát nyerni meg azon szép Megyének, melly mint mindég, egy a mult, nevezetes országgyűlés folytában előre haladó hazafisága és lelkesítő visellete által az egész ország szeméit nagy mértékben magára fordítá, csak boldogító érzeményt gerjeszthet.

Isten virágzóssa Borsod Vármegyét, melyet nem csak termékeny földdel és szép fekvéssel, de tiszta keblű s erős lelkű hazafiakkal is már eddig olly bőven megáldott!

Engem a mi illet, szerencsésnek vallom magamat, hogy e szép alkalom utat nyitott regem érzett tisztelem bizonyosságát egyszerről Tek. Borsod Megye Rendei, más részről különösen a Tekint. Alispán Ur iránt e sorokban letenni.

Engedje meg Tekintetes Ur, hogy kegyeibe ajánlott változatlan tisztelettel maradjak Tekintetes első Alispán Urnak Csekén, Auguszt. 20-dikán 1836 alázatos szolgálja: Kőlcsey Ferencz s. k.

SZENT PÁL TEMPLOMÁNAK HARANGJAI.

Az angol nép egyik büszkesége Szent Pál temploma a londoni Cityben. Kétségkívül hatalmas épület. A műtörténészek meggyeznek abban, hogy korának egyik legjelentékenyebb építész, Wren Christophor, ki pedig a ködös Albion számos szép templommal és palotával díszítette (1575—1710) szebbet nem alkotott, mint a Sz. Pál templomát. De nem e sajtóságért becsülük a Szent Pál templomát az angolok, hanem főképp azért, mert ez épület a City egyik legjelentékenyebb épülete, London több mint 1200 temploma és kápolnája közt a legmagasabb, oly magas, hogy tetejéről, mint a londoni hiszi, egész tiszta időben (a mi persze nagyon ritka dolog) a 125 □ angol merföldnyire terjedő óriási város területét egészen be lehet látni s így mintegy Londonnak s ezzel együtt a brit világbirodalomnak középpontját képezi.

A Szent Pál temploma mindamellett inkább csak külsőleg „mutat”. Nyugotra fekvő diszes homlokzata, oszlopokkal körülvett hatalmas kupolája s a renaissance-kori szabályai szerint alkotott nemes, egyszerű méretei kellemesen hatnak a nézőre, azonban benseje már meglehetősen rideg; kopár jászperü falai alatt ugyan egész sereg szobor és siremlék van, nagyrésze azonban a közepesnél is kevesebb becű. Híres férfiak fekszenek itt is, de nem oly sok, s oly valódi nagy emberek, mint a Westminsterben, a világ legelső pantheonjában. Nagyonbrzst katonák, kik között Nelson a legnevezetesebb, azután művészek: Reynold Josua, Lawrence Tamás s maga a templom építője. A kupola hatalmas emelkedő s építészetiileg is nagyon szép hatását megrontja továbbá a kellő világítás hiánya, melyet még egy egészen felesleges fal is előmozdítt az által, hogy az emeleti ablakok világát a középhajtól elzárja.

Nevezetesek a templomnak harangjai, melyeket képünkön bemutatunk. Regebben a harangláb külön állott a czienterem keleti sarkán s benne négy nagy harang volt, melyeket Jézus-harangoknak neveztek, mivel a Sz-Pál temploma kriptájának keleti részén fekvő Jézuskápolna tulajdonai voltak. Magában a templom tornyában a közönséges használatra szánt harangokon kívül volt még egy nagy harang, melyet csak a londoni püspök vagy a királyi család valamely tagjának halálakor huztak meg. 1444-ben és később, 1561-ben a régi Sz. Pál temploma leégvén, az új harangok egész korunkig jelenlételelenek voltak. E század közepén a különböző londoni ipartársulatok költségen az éjszaknyugoti torny felső részében 12 harangot helyeztek el, melyeket 1878-ban szőláltak meg először. A tenor ezek közt 63 mázsa. Összesen 260 mázsaát nyomnak s csak az öntés

körülbelül 25,000 forintba került. A harangok együttes játéka jelenleg Londonban a legnevezetesebb s valahányszor megszólal, mindig nagy közönség gyűl össze a templom körül hallgatására. Előbb a Southwark-városrészből Üdvözletéről címzett templom harangjátéka volt a legnevezetesebb, mely szintén 12 harangból állott, összesen 215 mánza súlytal s tenorja 51 mázsa. A Szent Pál e hangosportja igen ügyesen helyeztetett el a toronyba, melynek nagy kerekded ablakából gyönyörű kilátás nyílik. Különösen keletfelől, a melyet képünk is ábrázol, a kupolát szépen lehet látni.

Karácsony éjjelén, Krisztus születése idején, mindig megszólal a londoni City hatalmas székesegyházának e szép harangjátéka s az üzletben és üzletért élő londoni nép áhitattal figyel ennek hangjára, mely békét és örömet jelöl. Midőn e hangok elnémulnak, nincs többé a tengennyi városban üzleti élet, nincs forgalom, mindenki családi körébe vonul vissza, mert ha egész éven át fáradozott is, ez estét minden igaz angol a családi örömeinek szenteli.

BERZSENYI LÁSZLÓ.

† 1884. decz. 15-én.

Berzsenyi Dánielnek egy gyermeke sem él már; László, mint legifjabb maradt utódjára s költözött most örök nyugalomra. Mindnyájan születésük szerinti sorrendben haltak el, — először a legidősebb: Lidia, már réges-régen, aztán: Farkas, ezeltől öt évvel, Antal csak néhány hóval ezelőtt, s László e hó 15-én.

Egész váratlanul jött a halál, senki sem gondolta, hogy az erőteljes ur oly hirtelen elhaljon. Arcának egészséges piája, testének rugékonysága mind azt mutatták, hogy még sokáig fog élni s a ki látta őt életében, nem gondolta, hogy 76 év terhe nyomja vállait.

Legjobban hatott rá Antal testvérének halála; azóta úgy szólván búskomor lett. A temetőt, hova soha nem szokott menni, az utóbbi időben gyakran fölkereste, s onnét kísért szemekkel tért haza mindig.

Halála napján reggel még kiment a házához alig negyedóránnyira levő *Rastina* pusztájára, honnét csakhamar betegten tért vissza s panaszkodott, hogy mellében igen erős szúrásokat érez. Egy órai rövid, de kínos szenvedés után meghalt. Mire a szomszéd Marczaliból megérkezett az orvos, már késő volt, s csak azt konstata, hogy a halál szívizvárdós következtében érte őt.

Berzsenyi László az apai házában, ősi birtokán élt s gazdálkodott. Tudományosan képzett ember volt, ki a latin és német nyelven kívül, önszorgalmából, megtanulta a francia nyelvet is és francia tudományos munkákat olvasott. Ezen kívül több hazai lapot s folyóiratot járatott s a jelesebb munkákat megszerzte. Néha ő maga is írogatott, elvonulva, szerényen. Benne a hazai irodalom egy lelkes pártfogója, a rokonok, barátok és ismerősök egy puritán jellemű tisztelt férfit, a szegények jótevőjüket veszték el.

Temetése igen díszesen ment végbe e hó 17-én, nagyszámú közönség jelenlétében. A háznál Németh Pál vései evang. lelkész, a sírnál pedig Nagy Albert jádi ref. lelkész mondott szép emlékbeszédet fölötte.

Berzsenyi László ott pihen most már a családi sírban, hol szülői s testvérei is nyugszanak.

Lementem én is a sírbólba s láttam Berzsenyi Dánielnek, a diosbült férfinak korhad, összeesett koporsóját. Hiszem, hogy ha gyermekei érzékporsóban aluszának örök álmaikat, unokái gondoskodni fognak, hogy a költő hamvai is oly koporsóba tétessenek, mely megőrizze a drága hamvait.

NOSZLOPY TIVADAR.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Byron Don Juan-jának hat első éneke, *Ábrányi* Emil fordításában: a karácsonyi könyvpiacnak legérdekesebb s kétségtelenül legértékesebb új-donsága. A század s jelesen annak első negyede legnagyobb lángeszű költőjének, *Lord Byron*-nak legnagyobb, de tizenhat énekelés is befejeztelen műve Don Juan, e modern verses regény, mely az ismeretes és minden alakban feldolgozott Don Juan-

mondából csak az alapeszmét s fő alakját, a csábító, mindenfelé szeretőket kalandort vette át — de azt egészen maga módja szerint alakítja, bonyolítja s viszi tovább s — mint minden művében, úgy ebben is, tulajdonképen önmagát festve. Don Juan legértékesebb műve a költőnek, tele él s világméretű, tele azzal a maró keserű humorral, mely az embergyűlölő Byront oly nagygyá teszi kora összes költői felett. Mindig ragyogó leírásai, táj- és természet-festései, kedély- és lélekrajzi itt még a szokottnál is gazdagabbak, úgy hogy kivált az első hat énekben — melyek a költemény legbecesebb részét teszik — a tengeri és a keleti képek buja gazdagsága még magát a byroni erőt is felülmúlja látszik. — *Ábrányi* Emil, ki úgy is mint eredeti költő, úgy is mint fordító, jó nevet szerzett, nem könnyű, de nem is háládatlan munkába kezdett, mikor azt a merész feladatot tűzte maga elé, hogy Byron Don Juanját egészen lefordítja. Sőt mondhatjuk, talán az egy Dantén kívül a legnehezebb feladat, melylyel műfordító találkozhatik. Az ottava rima, háromszor visszaforduló rimpájával, nem a legfőbb nehézsége; hanem a Byron költés-módja, mely ellentétéről ellentétre szököll, élcezzel sziporkáz, a felségesről a bizarra, gyakran a frivolra ugrik; szójátékban, rimjátékban gyönyörködik; szenvedélyesből csufondórossá válik; nyelvbéli gazdagságát csak érzelmi proteusz-szerű változatosság mulja felül — s a legmagyab hanglétrán a legrohamosabb futamokat játsza, minőkét költő valaha játszott. *Ábrányi* Emil, a mit először követelnék a műfordítótól, tisztában volt feladatával, mert belemélyedt s beleélte magát eredetijébe; nem vette könnyen a dolgot, évekig dolgozott, furt-faragott és esiszolt rajta s mondhatjuk, hogy egészen véve becsületét, többnyire szép sikerrel, s sok helyt valódi virtuozitással felelt meg nem közönséges feladatának. Elismerésre méltó munkát végzett; sőt hálára méltót is, mert rajta kívül nem látnék most senkit irodalmunkban, a ki ere vállalkoznék s ezt oly sikerrel végezhetné, mint ő. Az általa nyújtott hat ének, a tizenhatnak — terjedelmére nézve — mintegy fele; de a költeménynek nem csak általában véve szebb, hanem főleg közérdekűebb s egyetemesebben világirodalmi értékű része. A további énekek különlegesen angol érdekűek, az angol társadalmi s politikai élet viszonyaiba vágók, stb. Azért, bár ohajtanák, hogy a fordító a mű második felével is elkészüljön, mindazáltal mondhatjuk, hogy így sem adott esonka dolgot abban az értelemben, hogy a költemény főérdeke nem egészében (mely úgy is befejeztlen), hanem részleteiben van s azok közül a legérdekesebbek épen az első hat énekben foglaltak. Jóformán állíthatjuk, hogy az egyetemesebb irodalomtörténetben épen ez a rész tesz számot s ma — a költemény keletkezése után több mint félszázaddal (Byron már hatvan éve, 1824-ben halt meg) tulajdonképen csak azt olvassa a világ. — A mű Révai testvérek kiadásában, csinos kiállításban jelent meg s 352 lapra terjedt, tömört de tisztanyomású szép kötetet tesz ki.

Alisz, regény nyolcz énekben. Ezt a címet adta a napi sajtóban jó nevet szerzett, de a versirodalomban ezzel először fellépő fiatal író, *Kacziány Géza*, terjedelmes elbeszélő költeményének. Maga az, hogy először is nagyobb kompozícióval lép fel, aprócepről dalocskák helyett, jól hangzó az új név iránt. S valóban műven semmissen árulja el a kezdő versíró; sőt a verselésben, a költői leírásokban s festésekben oly jártassággal találkozik nálá, a mit csak hosszas gyakorlattal szokott megadni rendszeren. Igaz, hogy művének ez is a legerősebb oldala; mert a tragikus mese, gyakran frivol fordulataival s nem tisztán tragikai és épen nem költőleg kiengesztelő befejezésével, s a jellemzés, az életből elcseszt és sikerült vonásai mellett is felület és egészen önkényes művöltában — nagyon kihívja a kritikát. Mind a mellett ezekben is van sok érdekes és figyelemre, sőt elismerésre méltó is. Oly idylli kép, mint a második énekben a batárdi vidék és falusi kőr, oly genre-kép, mint a hetedik énekben a tiszti kaszinói bál, bármely betyár-sírmok, mandolin-dalok, rozmarink, stb. Aigner bizonyán utján kapható 1 frt 20 kr.

Szerelmek címet visel egy verses kötet, melyet *Baloghy Dezső* írt. A címhez híven, az egész tartalmat szerelmes versek teszik, különböző címekkel ellátott ciklusokba osztva: Lilíhez, Tulliahoz, betyár-sírmok, mandolin-dalok, rozmarink, stb. Aigner bizonyán utján kapható 1 frt 20 kr.

De hogy a szerző költői tehetséggel bír — jelesen élénk megfigyelés s elevenen s részletesebb festő képességgel — az tagadhatatlan. Első művét azért, a későbbiekre foglalól, örömmel fogadjuk s eígg meddő elbeszélő költészetünk érdekeseb terméke közé számítjuk. A költemény először a kolozsvári „Magyar Polgár” tárczájában jelent meg s könyvül is annak a nyomdájából került ki elég csinos kiállításban.

Kacziány összes munkái nemcsak a megjelennek az akadémia kiadásában, életrajzzal együtt. Az életrajz megírására a tavalyi nagygyűlés ezerforintos pályázatát hirdetett, a munkák kiadására pedig az ezévi költségvetésbe vettek föl megfelelő összeget. A költségek jó részét a Kacziány-alapból fedezhetik, melyet 1859-ben gyűjtöttek. Az iratok sajtó alá rendezését dr. Nagy Sándor, a muzeumi könyvtár tisztviselőjére bízták, a felügyelet Gyulai Pál vállalta el.

A vatikáni magyar vonatkozású okiratok. A bizottság, mely a vatikáni magyarországi okiratok kiadását vezeti, a napokban tülést tartott *Ipolyi* Arnold püspök elnökelete alatt, s *Frankó* Vilmos apát-kanonok tett jelentést az eddigi munkálkodásról.

A pápai követek jelentéséből az első kötet már szétküldetett a vállalatot támogató főpapoknak. A második kötet Gentilis bíbornok iratai közül, de ennek megjelenése azért késik, mert időközben sikerült a vatikáni levéltárban fölfedezni Gentilis magyarországi követéségi számadásainak jegyzőkönyvét, s a nedveség által megrongált kézirat lemosolása nagy nehézséggel járt és sok időt igényelt. A kötet a jövő év február havában okvetlenül szét fog küldetni. Sajtó alá adatott a magyarországi pápai tizedek lajstromát tartalmazó kötet is. A követési jelentések sorozatából a második és harmadik kötethez az anyag (1527—1550) le van másolva. Soron kívül, *Budavára visszafoglalásának* kétségadásos innape alkalmából, közre fognak bocsátatni az 1686-ban a bécsi udvarnál székelt pápai nunciának a magyarországi hadjárata vonatkozó jelentései és a szentszékek erre vonatkozó levelezései, melyek ki fogják tüntetni, mely jelentékeny tényező volt a szentszék hadiánknak és fővárosának a török járom alól felszabadításában. A vatikáni levéltárban két másoló szüntelenül el van foglalva az okmánytár részére másolatok készítésével, míg a kollacionálás tisztelt két levéltári tisztviselő végzi. Az 1884. év folyamán az ajánlattevők adományából 7070 frt folyt be, mi a megelőző évből adományokkal együtt ekkorig összesen 20,250 frt tesz ki. A kiadások 1884-ben 7226 frtra rugtak. Az okirattár alapjának a földhitelintézet kimutatása szerint vagyoni állása készpénzben 5492 frt s földhitelintézeti záloglevelekben 4000 frt.

Magyarország függetlenégi harca. *Gelich* Rikárd bíbornok nagy terjedelmű munkájából a 14-ik füzet jelent meg, mely az 1849-iki év legelejei történet eseményekkel foglalkozik. A füzet ára 40 kr.

A falu nótái. elbeszélések, írta *Tóth József*. Négy elbeszélés van benne „Duli Mári”, „A temető kapujában”, „Csina Ricca” és „A rétjai kis malomban”. A népeleket festi mindenikben figyelmesen, sok találó vonással, melegen. Az egyes elbeszélések meséje és folyása is érdekelt költő, s a tanyai és falusi életnek nem egy jó alakja, vagy vonzó leírása emeli. *Tóth József* az ifjabb elbeszélők egyik legtehetségebbje. Csinos kiállításban megjelent köteje Aigner Lajosnál kapható 1 frt 20 kr.

Aigner kiadásában hagyták el a sajtót legújabbban még a következő könyvek. *Ira* firkák, elbeszélések, emlékjegyzetek, novellák, jellemvázlatok s több effélék, *Tóth Kálmántól*. Az elhunyt költőnek prózai műveiből való e kötet, mely tíz kisebb darabból áll. Egy része rómius elevelen rajz a szabadságharc utáni időkből; ezen kívül érdekesen írt megemlékezések Szerdahelyről, Beóthy Laczról, Kemény Zsigmond-ról. A kötet új kiadása ma jelent meg s ára 60 kr. — *Magyar népdalok gyűjteménye*, mely három részből áll: göceji népdalok, Kóváry Béla gyűjteményéből; szerelmi népdalok, Székely Sándor gyűjteményéből; tréfiás népdalok, csufolódó versek, gyermek-dalok és játékok, dajkarimek, találós mesék, szintén Székely gyűjteményéből. E három rész korábbi években külön-külön jelent meg, most pedig egybekötve, s ára 1 frt 20 kr.

Folyóiratok. A „Századok” legújabb füzeteiben Szalay József befejezi a törökök 1683-iki hadviselésének történetéről szóló hosszabb dolgozatát, valamint Zsotkovics Kálmán is az egrü befolyás ellen a munkási görög szertartásu egyházmegyében folyt küzdelmek ismertetését. Deák Farkas történeti okiratot

közöl Buda 1686-iki ostromáról, ezenkívül művelődéstörténeti adatok, könyvtárlatok egészítik ki a kötetet, melyhez az ideál évfolyam tartalomjegyzéke is van mellékelve. — A „Turul”, a heraldirai társaság közlönyének ez évi folyamából az utolsó füzet főbb közleményei ezek: Dr. Réthy László „Oláh eredetiek-e a Hunyadiak?”, gróf László Miklós „Járai Péter avajdája és maradécai”, báró Nyáry Albert „Krisztalózi Tarkasis Józsa özímere”, című dolgozatokat közölnek benne. Dr. Szendrői János „A Miszkóc-közvetőség”-ről írt dolgozatát, Tagányi Károly pedig ama nemesi oklevelek jegyzékét folytatja, melyek az országos levéltárban őriztetnek, vagy ott föl vannak jegyezve. Bíraltok, vegyesek és társulati ügyek fejezik be a tartalmas füzetet.

Garabancziás diák naptára 1885-re, szerkesztette és kiadta *Szavay* Gyula. Győr, második évfolyam, ára 50 kr. A csinos kiállítás, czimképpel ellátott füzet százal több képet s számos kisebb humoros rajtot, költeményt, adomást s apróságot tartalmaz s jó részt foglalt el benne a Győrött megjelent „Garabancziás diák” című élceplap alakjainak rovata is.

A temesvári színházban a magyar színészetet állandósították. A város közgyűlése elfogadta ugyanis nagy többséggel azt az indítványt, hogy télen magyar, nyáron pedig német előadások tartassanak az újra épült színházban. A magyar színtársulat részére mintegy 9000 frt szubvenzió fog adni évenként a város pénztárból, a magyar nyelvtanító egylet és a szűnyő-gyámoló egylet részéről. Remélhető továbbá, hogy Bonnaz Sándor püspök és Temes megye közönsége is, kik annyi áldozatot hoztak már a nemzeti ügy érdekében, hasonlóképen jelentékeny összegekkel fognak hozzájárulni a magyar színészet állandósításához, úgy hogy az évi szubvenzió 10,000 frtra tehető. A színházat a magyar évszakra csakis olyan igazgatóknak adják ki, a ki hosszabb időn át művészi és anyagi sikerrel vezetett már elsőrangú vidéki színházat.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A magyar tud. akadémián e hó 22-ikén az összes osztályok ülészetek Pauler Tivadar elnökelete alatt. Főtárgyát az *akadémia költségvetésének* előterjesztése képezte. Az egyes osztályok és bizottságok benyújtottak a jövő évi szükségletök kimutatását, részletes indokolással. A költségek helybenhagyása az igazgató tanácsra tartozik. Akadémiai vagyoni nagygyarapodásának és sokoldalú munkásságának tükröz az előterjesztés, mely csupán csak az osztályok és bizottságok tudományos működésére, kiadványaik költségére 78,500 frt kér. Az 1884-re helybenhagyott költségvetés 62,600 frt volt. A jövő évi költségvetés körülbelül 16,000 frttal nagyobbak. Az első osztály (széptudomány és nyelvészet) 22,649 frtot, a második osztály (történelem, jog- és államtudomány, bölcsészet) 35,300 frtot, a harmadik osztály (természettudomány, matematika) 20,500 frtot kér.

A költségvetés előterjesztését megelőzte *Than* Károly emlékbeszéde az akadémia elhunyt külső tagja, *Saint-Claire Deville* híres francia vegyész fölötte. *Deville* akadémianak 1881 óta volt tagja, s ugyanabban az évben hunyt el, 70 éves korában. *Than* a legmelyebb elismeréssel és szaktudós alapossgával kísérté végig emlékbeszédében *Deville* pályáját, felsorolta a kémiaiában elért nevezetes eredményeit, kiemelte fölfedezéseinek fontosságát a vegytanra és iparra nézve. — A tartalmas emlékbeszédet *Frankó* föltitkári előterjesztései követték. A római reale academia dei Lincei részvétét fejezte ki gr. Lónyay elhunytán. — *Az igazgató tanács* az akadémia folkérésére már intézkedett, hogy *Zsivora György* sirját díszes emlék jelölje, egyszersmind tudatja, hogy a tanács ohajtaná, ha az akadémia többi nagy alapítványtevőinek emlékeit is megőrizni képpen volna alkalandó, melybe a maga részéről *Trefort* Ágost, Gyulai Pál és Szilágyi József igazgatósági tagokat meg is választotta, s kéri, hogy az akadémia is küldjön a maga részéről tagokat. Az akadémia minden osztályból egy-egy tagot választott a bizottságha: *Budenz* Józsefet, *Tóth* Lőrinczet és *Szabó* Józsefet. — *A nemzetgazdasági bizottság* jelenli, hogy elnökévé gróf Lónyay helyére *Kautz* Gyulát választotta. — *A Pulszky-jubileumon*, melyet a régészeti társulat e hó 30-ikán rendez, az akadémiát az osztályelnökök és titkárok fogják képviselni a hozzájuk csatlakozó tagokkal. — *A prágai akadémia* e hó 4-iki százados ünnepélyen akadémiánkat *Beóthy* Zeolt képviselte, ki most jelentést tett, hogy a legmelyebb fogadtatásban részesült mind *Jirecek*, mind a cseh akadémia többi tagjai részéről, s volt alkalmá meggyőződnie, hogy a cseh akadémia élénk figyelemmel kíséri a magyar akadémia működését.

Az ünnepélyes ülésen a százal több üdvözlő levél és távirat közül először a magyar akadémia üdvözlő levelét olvasták föl. — Ezzel véget ért az ülés.

A földrajzi társaság választmányában *György* Aladár szóba hozta egy magyar expedíció rendezésének eszméjét az *Ural vidékre*, s hosszabban indokolta, hogy ez expedíció megindítása a társaság feladata. Tény, hogy akár a finn, akár a török-tatár rokonság eszméjét valja valaki, az Ural vidéken, különösen a baskirok földjén, hol, vagy a melynek szomszedságában őseink sok ideig tartózkodtak, sok rokon nép él, s tény az is, hogy e népek ma már pusztulófélben vannak, rohamosan vesztik el nyelvüket s nemzeti jellegüket. Magyar utazó *Reguly* óta nem tartózkodott buzamosabban e vidéken, s általában nem tanulmányozták őket a magyarok a mai tudomány követelményeinek megfelelő módon. Szükséges volna tehát orszul tudó, az előtanulmányokat ismerő s a szaktudományokban jártas magyarokat küldeni ide. Ma már ugyan senki sem álmódozhatik arról, hogy őseinket feltalálhatjuk, azonban bizonyosan találni fogunk itt sok oly dolgot, mely őseink szellemi életét s társadalmi viszonyait megvilágítja s igen sok értékes tárgyat szerzetünk etnografiai tekintetben és is szégyen nemzeti muzeumunk számára. A kivétel munkája a tud. akadémiát illetné. A nagy vállalat legalább 5—8000 forintot venne igénybe. A földrajzi társaság feladata lenne az emlékiratokat az akadémiához elkészíteni s az ügyet megindítani. A felhozott eszmét a választmány elvilleg helyesléssel fogadta s *Vámbery* Armin elnökelete alatt *Déchy* Mór, dr. *Török* Aurél s az indítványozókból áll bizottságot küldött ki.

A magyar iskola-egylet 21-én tartotta második közgyűlését *Gerlőczy* Károly polgármester elnökelete alatt, ki az egylet hazafias célját igen melegen emelte ki, s az elért eredményekről megelégedéssel nyilatkozott. Emilitte, hogy az egylet a magyar nyelvet nem akarja erőszakolni senkire, hanem módokról és eszközökről gondoskodni, hogy az állam nyelvét minél többen megtanulhassák. A titkári jelentést a gyűlés nagy megelégedéssel fogadta, mert bizonyoságot tett, hogy az egylet rokonzenves támogatásra talált és céljait mind többen törekednek elősegíteni. Az alapszabályokon némi módosításokat tett még a közgyűlés.

A csángó-magyar egylet elhatározta, hogy a nemzethez főlhívást fog intézni az egyletet céljainak támogatására véget. A főlhívás megírására *Jókai* Mór kérék föl, ki arra készséggel vállalkozott.

Az egyletet igazgató választmányának legutóbbi ülésén *Somssich* Pál elnököt felhatalmazták, hogy a Bukovinában levő magyar telepek javára megszavazott 900 frtot az erdélyi ref. misszió felügyelő bizottságának felhasználásávégettulványozhassa. *Apponyi* Albert gróf a Gyoronok letelepített csángók rossz helyzetéről szóló hírekről tett kérdést. *Somssich* kijelentette, hogy a bizottság nem foglalkozott ez ügyrel, mert a kormány, a megye, a püspök és a közönség azonnal segítettek a gyorok csángókon, úgy hogy a pillanatnyi szükségén segítve van. O elnöki jogánál fogva már küldeni akart 200 frtot, de a nagy szükséglet az említett adományok akkora már megszüntették. *Apponyi* gróf a felvilágosítást köszönettel fogadta.

MI UJSÁG?

Mai számunkkal veszik olvasóink a **VASÁRNAPI UJSÁG** 1884. évi folyamának tartalomjegyzékét. — Melléklapunk, a **VILÁGKRÓNKA** tartalomjegyzéke január elején fog szétküldetni.

Mai számunk utolsó levén ez évben, azon t. olvasókat, kiknek előfizetés deczemberben lejárt, az előfizetés melőbbi megújítására kérjük föl, ne hogy a lap küldésében fennakadás és zavar álljon be.

Karácsony ünnepére az idén nem jött meg a tél. Esőzött, sár volt, s a luszkos utcákon esernyők védelme alatt hurokolták a karácsonyfára való sokféle holmit. A kellemetlen idő még szigoribban a családi körök ünnepévé tette e napokat. A szeretet ez ünnepén a jótékonyaság fölkereste a szegény gyermekeket és árvaikat is. A főváros egyes kerületeinek iskoláiban karácsonyfát állítottak, melyről től ruhát osztottak ki. Az árvalaházban, a szegények intézetiben mindenütt gondoskodtak a jótékony egyletek, egyes emberbarátok, hogy e napon itt is melegebben a megemlékezés.

A trónörökös-pár az ünnepek előtti napokat Budapesten töltötte, hogy a királyné a legbensőbb családi körben üllesse meg születésnapját. E hó 22-én este érkeztek Bécsből és az ünnep első napjának reggelén utaztak vissza.

A megérkezésükkor üdvözlők közt megjelent *Jókai* is, kit mind a trónörökösök, mind neje nyájias figye-

lemmel és kéznnyújtással tüntettek ki. Másnap, 23-án reggel fogadta a trónörökös hosszabb kihallgatáson Jókait, s ez alkalommal a nagy népmeszei mű Magyarországra vonatkozó első kötetének irodalmi, művészi és technikai kiállítását állapítottát meg részletesen. A főherceg nemcsak ismét előjött és pedig több napi itt időzésére Budapestre, hogy az addig elkészült munkálatokkal behatóan foglalkozhassék. A trónörökös Magyarországot több vidékéről és néperől maga fog írni, így a esorai től és környékéről, melyet a jövő év július havában látogat meg sógorával, *Koburg* Filöp herceggel. A trónörökös az északnyugati Kárpát-vidéket is be fogja utazni. A trónörökös délben b. *Edelshaim-Gyulai* hadtestparancsnoknál tett látogatást. Délután a trónörökös-pár *Tisza* Kálmán miniszterelnököt egy óráig tartó kihallgatáson fogadta. Este a király és a trónörökös-pár az operaszínházban jelentek meg, s a színpad melletti udvari páholyból nézték végig az előadást. A „*Troubadour*” opera került színpa, *Turlo* Emma, *Barloneci* kisasszony, *Broulik* és *Bignio* közreműködésével. A trónörökös-pár most látta először a fényes színházat, élénk érdeklődéssel szemlélte a díszes nézőtér, majd az első felvonás végén megmézték ő felsége kalauzolása mellett a nagy udvari páholyt, fovert és mellékesarnokait, a hol *Podmaniczky* Frigyes báró intendans csatlakozott a magas vendégekhez. A király karján vezette a viruló szép trónörökösasszonyt, a ki a forlatat képező közönségnek hódolatjeljes üdvözlését szives köszönnéssel viszozta. A trónörökös a király halján haladt, figyelemmel hallgatva ő felsége megjegyzéseit melyeket a foyer egyes freskói előtt tett. A királyi vendégek a sikertül előadást is látható érdeklődéssel kísérték és csak a harmadik felvonás végén hagyták el az operaházat.

Rudolf trónörökös e hó 24-én délelőtti Szapáry gr. pénzügyminisztert fogadta hosszabb kihallgatáson, majd *Sennyey* bárót, a főrendiház elnökét. A nap többi részét a királyi család együtt töltötte. A királyné születésnapja alkalmából a főváros középületeit fellobozították. A trónörökös-pár e hó 25-én reggel utazott vissza Bécsbe, de hir szerint újra visszatérnek, s 10—14 napot töltenek itt, részt véve a január 7-iki udvari bálban is.

Az országos kiállítás összes épületeinek száma, a most készülő végleges elhelyezési tervrajz szerint 95, melyek közül az országos bizottság maga 23-at, a miniszteriumok, egyletek és magánosok pedig 62-t emelnek. Ezenkívül lesznek még egyéb oly épületek, melyek szorosan nem tartoznak a kiállítás-hoz, de annál inkább a közönség igényeire, mint szivaros boltok, hírláparáló és hűsítő kioszkok. A kiállítás egész területe 69 $\frac{1}{2}$ hold, vagyis 300,000 négy-szögölméter. — A kiállítás alatt nagy túzóltó-gyakorlatokat is rendeznek vasárnap és ünnepeken. A nagy iparcsarnokban a festők fölviszt dolgoznak. Az oszlopok kékes-szürke, a mennyezet és tető szalmasárga mezt öltönek, a gerendázatok pompéji vörös és kék csipkedísz kapnak, míg a falközökre halványkék és vörös rózsákat festenek. Maga az épület különben már készen van.

Kiállítási lakoma. Az országos kiállítás budapesti bizottságának tagjai és a csoport-biztosok e hó 20-ikán ismerkedési estélyt tartottak a redut éttermeiben, hol mintegy négyszáz főnyi társaság gyűlt össze, leginkább a fővárosi kereskedelem és ipar emberei, kik a kiállítás előkészítésén oly buzgón fáradoznak. Megjelent gr. Széchenyi Pál kereskedelmi miniszter is; ott volt továbbá *Matlekovics* államtitkár, gr. *Zichy* Jenő, dr. *Schnierer* miniszteri tanácsos, *Tolnay* vasúti igazgató, több országgyűlési képviselő, művészek, kereskedők, az ipar képviselői. Élénk társalgással kezdődött az estély, s akkor történtek meg a bemutatások. Majd lakomához ültek.

Az asztalfőnél a miniszter foglalt helyet, gróf *Zichy* Jenő és *Matlekovics* Sándor közt. Az első felköszöntő a miniszter mondta a királyi párra és a trónörökösre, mint a kiállítás védnökeire. *Zichy* Jenő a kormányt éllette, *Matlekovics* államtitkár a kiállítókat, *Helgy* Ignác az ország legelső iparosára, az iparminiszterre mondott felköszöntőt. *Mérv* János *Matlekovics* és *Zichy* Jenő egészségéért ivott. — *Dr. Schnierer* a házúrtat, a termék tulajdonosát, a főváros polgármestereit és a főváros polgárait éllette, mint kik a kiállítás érdekében oly sokat fáradoznak. *Dr. Csudáry* Gröz Lajos dr. *Schnierer*re, a kiállítás érdekében oly sok tevékenységet kifejtett kiállítási igazgatóra emelt poharát. *Harkányi* Frigyes a sajtót éllette, *Miklós* Gyula *Tolnay* Lajost és végre *Tolnay* a kiállítási pavillón készítőjét, *Ulrich* méltapítást éllette. A kedélyesen mulatozók tíz óra után oszlatk szét.

Régészeti kongresszus. A nemzeti muzeum régiség-osztálya, az országos régészeti társulattal együtt, a jövő évi országos kiállítás alkalmával magyarországi régészeti kongresszust tervez. Ez kap-

esolatban állana a kiállítás régészeti szakosztályára és az volna a rendeltetése, hogy a napirenden lévő régészeti kérdések az összes szakértők és szakkedvelők jelenlétében tárgyalassanak. A kongresszus idején augusztus közepére tervezik, mikor a vidéki tanítók és lelkesek nyílván legnagyobb számban lesznek a fővárosban.

A műregészet az országos kiállításon. A kiállítás műregészeti részét eddig egy kiállításon sem használt módon mutatják be a közönségnek. A nemes érczek, leletek és egyéb műkincsek úgy lesznek feltüntetve, a mint azokat találták, sziklakban, földrétegekben és egyéb hasonló, a feltalálási helyielyl összefüggő módon, hogy a közönségnek nem szakértő része is okuljon a kiállításból.

Művészeti alapítvány. A nagyváradi görög kath. püspök, Pável Mihály, 6000 forint bocsátott Trefort miniszter rendelkezésére oly célból, hogy annak kamatai a festészet mesteriskola egyik jeles növendéke részére adományozassanak ösztöndíjkép.

Hatvanezer forintot hagyott az akadémiának Oszterhuber Ágoston nyug. kapitány, ki közelb hnytt el Sümegen. Ezt írták a lapok a napokban. Igaz, hogy Oszterhuber az akadémia javára ily alapítványt tett, de neki két végrendelete maradt, s azt állítják, hogy mind a két végrendelet fogalmazásakor örült volt. A rokonok most ily czímen támadták meg az alapítványt.

A budai Mátyás-templom újra építésén jelen-tékeny munkákat végeztek el az év folyamában. A templom egyik fődiszát kétségben kívül az üveg-festésű ablakok fogják képezni. A szentély ablakaiba jövő alakok rajzait Storno Ferenc készítette, az ornamentációt Schulek Frigyes műépítész dolgozta ki s munkájában annyira haladt, hogy kilenc egyszerű ablaknak színes kartonját Kratzmann Ede üvegfestőnek már az ősz elején átadhatta, s a többieket is rövid idő alatt be fogja fejezni. Az ablakok kifestése iránt egyesek, de különösen főpapjaink nagy érdeklődést tanúsítottak. Így a kettős ablakok közül hetet, egyenkint a saját költségükön festettek ki: Simor János hercegeprímás, Kovács Zsigmond veszprémi püspök, Dulánszky Nándor pécsi püspök, Császkai György székesi püspök, Krusz Krizosztom pannonnahalmi főpap, Fraknói Vilmos nagyváradi kanonok és báró Lipthay Béla. A szentély alsó egyszerű ablakainak kifestését pedig megígérték: Ipolyi Arnold besztercebányai püspök, Zalka János győri püspök, Tárkányi Béla egri kanonok, Ebenhöch Ferenc győri kanonok, Rómer Flóris nagyváradi kanonok, özvegy Szalay Ágostonné és Jánosné. Ezeket kivül a déli homlokzaton levő három ablak közül kettőt a főváros mint kegyur fog kifestetni s ezeket színes kartonját Székely Bertalan és Lotz Károly művészek készítik. — A jövő évben akarják végrehajtani a toronyhoz csatlakozó pénzügyminiszteri épületszárnyak lebontását s az északi és nyugati homlokzat helyreállítását.

IV. Béla király gyermekeinek hamvai Spalatóban. A magyar tud. akadémia történelmi bizottsága érdekes jelentést kapott Dalmáciából, Spalatóból Bullies Ferencz tamtól. E jelentés szerint Spalato főtemploma sírboltjában megtalálták IV. Béla magyar király két leányának porait.

A spalatói székesegyház római építmény és hajdan Diocletian császár mauzóleuma volt. IV. Béla király a tatárak elől menekülvén, 1242-ben két leánya, Katalin és Margit hercegnő az adriai tenger partján Clissában hunyt el és a spalatói főegyház sírboltjában tették örök nyugalomra. Most a dóm restaurálása alkalmával sírboltjukra rábukkantak az egykor felírt nyomán, melynek mását Bullies Ferencz beakultta. A koporsók ugyanekkor felnyitatták és a gyermekkorukban elhalt királykisasszonyok hamvai megsemmisítették. A történelmi bizottság megkérőzött Bullies tanár szíves értesítését, őt egyrészl részletesebb jelentéstételre szólította föl, a továbbiak iránt pedig az Árpád-korral foglalkozó dr. Wenzel Gusztáv egyetemi tanárt bízta meg.

A helységnevek magyarosításának érdekében Csipkay Zoltanné alispán által megindított mozgalom szélesebb körben terjed. Csipkay a történelmi társulat támogatását is megnyerte az úgnek. Pozsonymegyében szintén történtek lépések az ügyben. Legújabb Sopronmegye közgyűlésén adott be Bejezy Sándor soproni ügyvéd indítványát a községek német neveinek magyarosítása végett. Többen szól-

tak a kérdéshez, de a vita vége meglepő lett: Sopron megye közgyűlése eljettette az ügyet.

Osztrák mérnökök Budapesten. Az osztrák mérnök- és építész-egyesület tagjai január hó 4-én négy nap kirándulásra jöttek Budapestre. A társaság 4-én d. n. 2 órakor érkezik s még az nap megtekintik az operaházat s annak színpadi berendezését. Este 6 órakor a nemzeti színház elektromos világító telepét s a kivilágított színházat, 7 órakor pedig a központi személpályaudvart s elektromos világító telepét megtekintik. Itt lesz a közös vacsora is. 5-én, hétfőn reggel 9 órakor a Ganz-gyárat nézik meg Budán, innen a közraktárak és elvatorokhoz mennek. Délután a sugáruton végig a városigete mennek, a kiállítási épületek megtekintésére. Január 6-án visszautaznak Bécsbe.

* Az írógépek ára eddig oly magas volt (200—300 frt), hogy nagyon kevésbe terjedtek el. Guhl és Harbeck hamburgi cég most «Original Hammonia» czim alatt egy új találmányu kényelmes írógépet hirdet, melynek ára csak 30 forint s mindenütt könnyen elhelyezhető. A billentyű mozgatása által 10—12 világos másolatot lehet csinálni s kezelése, különösen annak, ki zongorázni tud, valóságos játék.

Előfizetési fölhívás

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 1885. január—decemberi folyamára.

Ha valamely hirlap elérte azt a kort, hogy több évtizedes multra hivatkozhatik, föl van mentve attól, hogy minden évben újból ismeresse s mintegy bemutassa magát. Lapunk is, mely már 32-ik évfolyamába lép, régi ismerősként, kipróbált jó barátként kopogtat be a magyar ember házához, nem változva szellemben, nem irányban, nem céljaiban, hogy tükre legyen a közéletnek, tolmácsa a hazafias érzelmet, képe a nemzeti haladásnak. A miben változik, az csak a fokozottabb igényekhez, a finomultabb izléshez és az élet növekedő szükségleteihez való alkalmazkodás, melyet egy a kiadó-hivatal, mint a szerkesztőség mindig szem előtt tart, ez által egyikezővén kiérdemelni és megköszönni a közönség érdeklődését, mely hosszú pályáján folyóvást növekedő mértékben méltányolta és jutalmazta törekvéseit.

A Vasárnapi Ujság folyóvást a legérdekesebb tárgyakra, eseményekre és személyekre irányozza a közfigyelmet. E szempontból a hazai és külföldi nevezetesebb emberek arcképeit élet- s jellemrajzokkal kíséri; költeményekben és elbeszéléseiben a szépirodalmi becs mellett az erkölcsi tartalmat és nemzeti irányt keresi; képeiben, képmagyarázataiban, történelmi, népmeszei, természetudományi, társadalmi s tudomány népszerűsítésére, vivimányainak nagy körben elterjesztésére szánt czikkeiben állandóan igyekszik megtartani az egyszerű természetesség és józanság, való hűség és erkölcsi megbízhatóság ama fokát, mely e lapot állandó családi lappá, családi házi barátává tette oly sok magyar tüzhely körében. A vidám hang, tréfa és elevenesség nincsen területéről kizárva, de sikamlós kétértelműségekkel való kedveskedést másoknak engedni. Tárcázatai s kisebb tárcászertü közleményei, valamint a heti események közlése szánt (irodalmi, közéleti, egyházi és iskolai, színházi és művészeti, hír- és vegyes) rovatai is ugyanezen szempont szerint vannak összeállítva, s ezekből minden fontosabb mozzanatról biztos és más magyarázatra nem szoruló értesülést vehetnek olvasói.

Különös figyelemmel leszünk a jövő tavaszon megnyilando országos kiállításra, mely kulturális és gazdasági nagy jelentőségűnél fogva hazamul is ideig fogja igénybe venni a közérdeklődést s melyet emelől fogva képbén és szövegben részletesen ismertetni szándékozunk, hogy a «Vasárnapi Ujság» az 1885-iki év egyéb nevezetes eseményei között Magyarország ez első önálló kiállításának is hű képe legyen, jövőre pedig mintegy emlékkönyve maradjon.

A Vasárnapi Ujság társaija, a «Politikai Ujdonságok» teljesen független politikai hirlap, melynek irányát nem befolyásolják sem pártok, sem érdekvételek, sem egyesek személyes érdekei melyet a pártatlan igazság és meggyőződés kimondásában nem gátolnak semminemű létezőlehetőségek és magántekintetek; melyet, mint az események ismeretének hű és részrehajlatlan kuforrását s a pártzennevű ély törzsei által annyiszor megzavart közvélemény utbaigazítóját, valódi szükségnek ismert el évről-évre folyóvást növekedő olvasóközönsége. Hivatását a szerkesztőség legjobb meggyőződésének szugallata szerint, s királdó irák közreműködésével igyekszik teljesíteni. E politikai lap a hét eseményeit kellő magyarázattal ellátott gondos, hű összeállításban tárja az olvasó elé, s a közönség együtt

találja benne mindazt, a mi a napilapokban elszórtan jelen meg, ugy hogy e lap, kivált vidéken, hol a hírt-nyos postajárás a napi értesülést különben is megnehezíti, a napilapokat is lehetőleg pótolja.

A «Politikai Ujdonságok» újabbban «Magyar Gazda» czim alatt két hetenként megjelenő gazdasági lappal van bővítve.

Mind a két lapnak kiegészítőjeül szolgál a «Világkrónika» czimú képes heti közlöny, mely hetenként egy iven s számos képpel illusztrálva jelen meg.

Felívrre (január—júniusra).

- A Vasárnapi Ujság 4 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 5 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 6 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 7 - - -

Égész évrre (január—december)

- A Vasárnapi Ujság 8 frt - kr.
A Vasárnapi Ujság a „Világkrónikával” együtt 10 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok 12 - - -
A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok a „Világkrónikával” együtt 14 - - -

Lapunk azon t. előfizetőit, kiknek előfizetése december hó végével lejárt, fölkérjük az előfizetés mielőbbi megújítására, nehogy a lap küldésében fennakadás álljon be.

T. előfizetőinket fölkérjük, hogy sziveskedjenek az előfizetés megújításánál, vagy a «Világkrónika» megrendelésénél czimazalagjukból egy példányt a posta-utalványra ragasztva beküldeni, s minden reklamációt és egyéb a szétküldésre vonatkozó közleményeket a kiadó-hivatalhoz küldeni.

A Vasárnapi Ujság és Politikai Ujdonságok kiadó-hivatala (Budapest, egyetem-utca 4. sz.)

A Franklin-társulat hirlap-kiadó hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4. sz.) megrendelhető:

„Képes Néplap és Politikai Híradó“

a legolcsóbb újság a magyar nép számára.

- A Képes Néplap egész évrre 2 frt.
A Képes Néplap a Világkrónikával együtt 4 frt.

A «Világkrónika», mióta bővített terjedelemben jelen meg, eddigi közleményei mellett állan doán nagyobb elbeszéléseket és regényeket is nyujt olvasóinak. — A Világkrónika ezen felül, mint hetilapjaink közleményeinek egészítője, a hazai és külföldi átalánosabb érdeklő eseményeket, az azokban kiválóan szereplő személyiségeket népszerű nyelven irt magyarázatokkal kísért képekben mutatja be; közöl tájékoztató czikkeket, utirajzokat, nép- és tájismertetőket, szemléltető jelentéseket, a hazai és külföldi közérdeklő mozzanatokról, találmányokról, fölfedezésekről, ugy szintén mulattató apróbb közleményeket, s közhasznu tudnivalókat, stb.

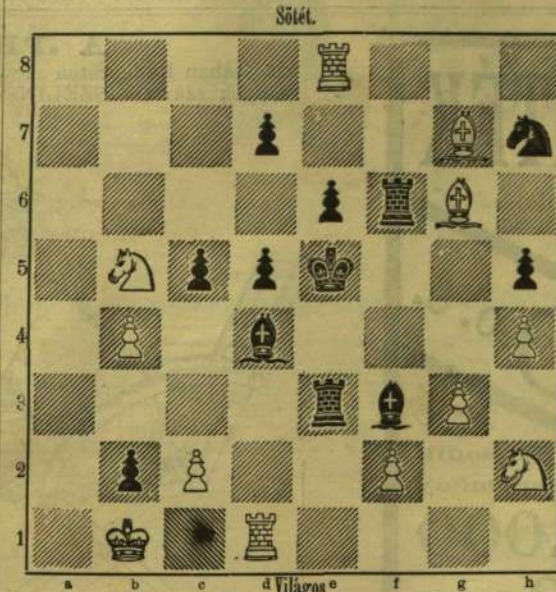
A «Jogtudományi Közöny» december 26-ki, (52-ik) száma a következő tartalommal jelent meg: Curiaí átirat az igazságügyminiszterhez. — A kir. tábla decentralizációjá. Tóth Gáspár selmezi ügyvéd-től. — A vizsgálati fogoly és védője közötti közlekedés. Abszolun Ferencz kassai törvényszéki jegyzőtől. — A civilizált világ törvényhozása 1882-ben. (Annuaire de legislation comparée). — Törvénykezési szemle: A főiskolai állami bizonyítványról. Dr. Sik Sándor budapesti ügyvéd-től. — Eszrevételek a budapesti ügyvédi kamara véleményére. Molnár Zsigmond marosvásárhelyi ügyvéd-től. — Különfélék.

MELLEKLET: — Curiaí Határozatok. — A magyar kir. pénzügyi közigazgatási bíróság elvi jelentőségű határozatai.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közelebbi napok alatt: Grósz Lajos kanonok, préposthelyettes, 84 éves korában, Nagy-Szombaton. — Bárczy Odón, családí néven Mike Béla, a győri sziarsztulat tagja, a vidéki színi-szert egyik legjobb operette-énekes, kit a fővárosi közönség is ismert a budai szinkorból, hoi Latabár színtársulatában működött, 45 éves korában, mell-bajban, mely régen emásztette s most néhány nap alatti betegséggel sirba is döntötte, Győrben, a hol közrészvét közt temették el. — JABGER HENRIK, a budapesti kereskedelmi akadémia legidősebb tanára, ki a harminczas éveken jött be Magyarországra, s az akadémianak kezdet óta tanára volt, működése elismerésül a Ferencz-József-rend lovageresztjét is kiérdemelte, 74 éves korában. — SIMAI KRISTÓF, 81 éves korában, Német-Elementen. — ROSMAYER FERENCZ, tekintélyes tolnagegyes földbirtokos, 71 éves korában. — MOLNÁR GÁBOR, mérnök, a dunagőzhajzási társulat nyug. felügyelője, 67 éves korában, Budapesten. — POLGÁR MIHÁLY, török-sz. miklósi földbirtokos, kinek nevével több nemes czélu alapítvány s egy nevével viselő iskola özi. — ZMESHALL Lajos, Hontmegye egyik tisztelt birtokosa, ki 1849-

SAKKJÁTÉK. 1308. számú feladvány. Klett F.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre mottot mond.

Az 1301. sz. feladvány megfejtése.

- Bajer K.-tól.
Megfejtés.
Világos. Sötét.
1. Bh1—b4. t. sz.
2. Megfelelő matt.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: E. K. — Senki Ede. — Veszprémben: Roland Károly. — A nagygyedű olvasóknak nevében: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

Az 1302. sz. feladvány megfejtése.

- Berger J.-tól.
Megfejtés.
Világos. Sötét.
1. Vg1—c1. Kc4—d4 (a)
2. Hf7—g5. Bb4—e4
3. Vc1—c5. Kd4—c5:
4. Hg5—e6 matt.

a.
1. Kc4—f4: (b)
2. Vc1—c5. Bb4—e4
3. He3—g2. F3—g2:
4. Vc5—f2 matt.

b.
1. Bb4—d4 (c)
2. Kf3—g3. Bb4—b4—a4 vagy d3—d2
3. Hc1—c3. t. sz.
4. V. v. H. matt.

c.
1. Kd3—d2 (d)
2. Vc1—d2. d4—f4:
3. He3—f1—g4. t. sz.
4. H mattot ad.

d.
1. Ba6—a7—8 vagy c6—c5 v. f3—f2 stb.
2. Hf7—g5 +

Számos álváltozatot térszike miatt nem közlünk.

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. Andorfi S. — Kovács J. — Az Erkel-sakk-társaság nevében: E. K. — Senki Ede. — Veszprémben: Roland Károly. — A nagygyedű olvasóknak nevében: Nagy András. — A pesti sakk-kör.

SZERKESZTŐI MONDANIVALÓ.

X. Y. Épen tárgyánál s irányánál fogva nem illik bele lapunkba, holott kidolgozása (tulajás hosszúságát leszámítva) elég figyelemre méltóvá teszi. Más szívesebben vennénk.

Az animal temetés. Nagyon köznapias, alant járó; nem emelkedik a gyász-esemény magaslátára. A kis-hegyen. Rövid időn közöljük, a most vett javítással.

Föltámadás. Nincs egészen erő nélkül; de még sem bírja azt a szenvedélyt és magas hangot; a befejezés majdnem szeretlen s érthetetlen. A népies alakulól is elég csinosak, de nagyon is taposott utakon járnak.

Alföldi emlékek. Nem a hangban, mert az eléggé prózai, hanem a tárgyon és a képeken, nagyon érik a Petőfi-reminiscentia. A Téli est jobb ugyan a másikkál, de még ez sem válik be, ép azon említett okból. A falun című is, a nagy egyszerűség miatt, csupa próza.

Az anya. Nem képezzük azt a lelki állapotot, melyben egy anya ily gyűlöletet érezzen s ily átkot szórjon, bár megdölné vagy elbukott gyermeke. Ha van: nem megdölnéi való, legkevésbé ilyri formában, a hol háttér, eslekvény, jellemrajz — semmi sem magyarozza e kivételes lelki állapotot.

Kihalt házbán. Egy némely részlettel meg igazítani kellene; s akkor jöhet. A pipa-dal gyengébb, félreletétek.

F. L. Gyöngyösekék. Különbén mind a kettő csak egymás variációja s egyikben sincs egy vonás, egy hang új.

Egy nyílt sir előtt. Higye meg, hogy nem szép; csak ennyit mondunk róla. Közléseére nem vállalkozunk.

Uj pálya. A modern poézis — tárgy, hang új — csak hogy nincs eléggé eltálván, nem elég erőteljes, nem elég megkapó. Várunk jobbat, de sokkal jobbat ebből a nemből, ebből a hangból.

Nem köszöhetők. Lehel csatadala. Dalok. I. (Nem mondat). — VI. — Erdő szélén. — Elmerengok.

Kritikán alul. Onkyentesek harci dala — Az irigység szemmel tartásd.

HETI NAPTÁR. Deczember hó.

Table with 4 columns: Nap, Katholikus és protestáns, Görög-Orosz, Izraelita. Rows list dates from Dec 28 to Jan 3 with corresponding religious events.

Holdváltásai: 1. Első negyed 25-én 2 ó 37 pk. d. u.

Tartalom.

Szöveg: Zala György új szoborműve. A műcsarnok nagy díjának nyertes. — Látogatás öreg Petőfőknél Vácron. Irta Dr. Sass István. — A szerencsétlen eszter Anikóról. Elbeszélés. Irta Jakab Odón. — A fehérlő-áldozat. Thury Józseftől. — Az új-görög dalnok. Lord Byron «Don Juan»-jából. Koltemény Ábrányi Emiltől. — Forster Dóra. Angol regény Irta Besant Walter. — Egyveleg. — Szilveszter. — A fenyves panasz. («A Kárpáti emlék»-ből). Bartók Lajos-tól. — A magyar színpad jelesbjei. — A kláris-tos. Kisérlőtől. — Az apa levele Bruck Lajos képehez. — Kossuth, Széchenyi, Deák, Kólcsey levelei Borsod-megyéhez 1836-ban. — Berzesnyei László. 1884. decz. 15-én. — Szent Pál templomának harangjai. — Villamos féklyás-menet New-Yorkban. — Irodalom és művészet. — Közintézetek és egyetek. — Mi újság? — Halálozások. — Sakkjáték. — Szerkesztő mondanivaló. — Hetimaptár.

Képek: Mária és Magdolna. Zala György szoborműve. — Hegyi Aranka mint oláh leány «Apajume»-ban. Strelisky fényképe után. — Az apa levele. Bruck Lajos festménye után. — Villamos féklyás-menet New-Yorkban. — «Baldog újévet!» Dörre Tivadar rajza. — A kláris-tos. Bitzó Géza rajza. — A londoni Szent-Pál-templom és harangjai.

Felelős szerkesztő: Nagy Miklós. (L. Egyetem-tér 6. szám.)

Fekete és fehér selyem-atlaszt, méterjét 75 kr. egész 9 frt 90 kr.-ig (18 különböző színben) szállít egyes öltönyökre, valamint ég végekben vántmentesen a házba Henneberg G. (királyi udv. szállító) selyem-gyári raktára, Zürichben. Mintákat postafordultával. Levéldij a Svájcba 10 kr.

KÖZSÉNYFOLYADÉKOK.

Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállító és kerületi gyógyszerész urnak, Kornenburgban.

Kötelességemnek ismerem, hogy legmelegebb köszönetet mondjak önnek, kitűnő készvényfolyadékáért, melynek használata folytán sok évi csuszos bántalmamtól a legrovidebb idő alatt megszabadultam. A különböző szerek, melyeket használtam, siker nélkül voltak; csak is az ön készvényfolyadékának köszönhetem gyógyulásumat, s kivánon, miszerint minden hasonló bajban szenvedő az ön készvényfolyadékra által ugy mint én, oly gyökeresen gyógygyittassék. Laskafalva, 1882 nov. 20.

Teljes tisztelettel Urban József herceg Lipp erdésze.

Kapható minden gyógyszerháznál. Főletét: Kwizda Ferencz János, es. k. udv. szállító kerületi gyógyszerész, Kornenburgban.

Szives figyelembe vételül. E köszönetnyilvánításnál kérjük a t. közönséget mindíg „Kwizda készvényfolyadékát” kérni s arra ügyelni, hogy minden palack, valamint a carton is a mellékelt védjegyvel legyen ellátva.

További véleményezés ausztriai orvosok részéről Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsaíró. Dr. Kopf egészenújvíti tudós tanácsos Prágában a következők írja: «Közönmön a részreem küldött svájci labdacsokat s a legnagyobb örömmel kijelentem, hogy azok a kellő esetekben kitűnő hatásúak.» — Dr. Würzer Ede kórházigazgató Hallban (Tirol) ezt írja: «A küldött svájci labdacsokat hatása teljesen megfelelt várakozásomnak, kérem tehát, sziveskedjék ismét két dobozzal küldeni.» — Dr. Probinszky városi orvos Wlclczkában (Galicia) így ír: «Bodokowsky Kázmér es. k. fő sóbányafelügyelő ur Wlclczkában, belpangása ellen az én tanácsomra az ön svájci labdacsaírt használja, teljesen kielégítő sikerrel, a mi engem arra indít, hogy a megfelelő esetekben továbbra is az ön labdacsaírt használatát rendeljem meg.» — Brandt R. gyógyszerész svájci labdacsaírt magyarországi gyógyszerházakban kaphatók. Egy doboz ára 70 kr.

Egy hatszor hasábjott petitsor, vagy annak helye egyszeri igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdeményeket elfogad BÉCSBEN: Dukas M. Riemergasse 12, Schalek Henrik Wollzeile 12, és Opellik A. Stubenbastei 2.

KINCSEM-SORSJÁTÉK

Egy sorsjegy 1 frt, 11 sorsjegy 10 frt.

(A sorsjegyek valamint a sorsolási jegyek portamentes megküldése czéljából 15 kr. mellikendő a megrendeléshez.)

10.000 forintos nyeresemény és pedig: 1-ső fonyeremény 20.000 forint 2. fonyeremény 10.000 forint 3. fonyeremény 5.000 forint 4. fonyeremény 3.000 forint 5. fonyeremény 2.000 forint 6. fonyeremény 1.000 forint 7. fonyeremény 500 forint 8. fonyeremény 300 forint 9. fonyeremény 200 forint 10. fonyeremény 100 forint 11. fonyeremény 50 forint 12. fonyeremény 25 forint 13. fonyeremény 10 forint 14. fonyeremény 5 forint 15. fonyeremény 2 forint 16. fonyeremény 1 forint 17. fonyeremény 50 cent 18. fonyeremény 25 cent 19. fonyeremény 10 cent 20. fonyeremény 5 cent 21. fonyeremény 2 cent 22. fonyeremény 1 cent 23. fonyeremény 50 cent 24. fonyeremény 25 cent 25. fonyeremény 10 cent 26. fonyeremény 5 cent 27. fonyeremény 2 cent 28. fonyeremény 1 cent 29. fonyeremény 50 cent 30. fonyeremény 25 cent 31. fonyeremény 10 cent 32. fonyeremény 5 cent 33. fonyeremény 2 cent 34. fonyeremény 1 cent 35. fonyeremény 50 cent 36. fonyeremény 25 cent 37. fonyeremény 10 cent 38. fonyeremény 5 cent 39. fonyeremény 2 cent 40. fonyeremény 1 cent 41. fonyeremény 50 cent 42. fonyeremény 25 cent 43. fonyeremény 10 cent 44. fonyeremény 5 cent 45. fonyeremény 2 cent 46. fonyeremény 1 cent 47. fonyeremény 50 cent 48. fonyeremény 25 cent 49. fonyeremény 10 cent 50. fonyeremény 5 cent 51. fonyeremény 2 cent 52. fonyeremény 1 cent 53. fonyeremény 50 cent 54. fonyeremény 25 cent 55. fonyeremény 10 cent 56. fonyeremény 5 cent 57. fonyeremény 2 cent 58. fonyeremény 1 cent 59. fonyeremény 50 cent 60. fonyeremény 25 cent 61. fonyeremény 10 cent 62. fonyeremény 5 cent 63. fonyeremény 2 cent 64. fonyeremény 1 cent 65. fonyeremény 50 cent 66. fonyeremény 25 cent 67. fonyeremény 10 cent 68. fonyeremény 5 cent 69. fonyeremény 2 cent 70. fonyeremény 1 cent 71. fonyeremény 50 cent 72. fonyeremény 25 cent 73. fonyeremény 10 cent 74. fonyeremény 5 cent 75. fonyeremény 2 cent 76. fonyeremény 1 cent 77. fonyeremény 50 cent 78. fonyeremény 25 cent 79. fonyeremény 10 cent 80. fonyeremény 5 cent 81. fonyeremény 2 cent 82. fonyeremény 1 cent 83. fonyeremény 50 cent 84. fonyeremény 25 cent 85. fonyeremény 10 cent 86. fonyeremény 5 cent 87. fonyeremény 2 cent 88. fonyeremény 1 cent 89. fonyeremény 50 cent 90. fonyeremény 25 cent 91. fonyeremény 10 cent 92. fonyeremény 5 cent 93. fonyeremény 2 cent 94. fonyeremény 1 cent 95. fonyeremény 50 cent 96. fonyeremény 25 cent 97. fonyeremény 10 cent 98. fonyeremény 5 cent 99. fonyeremény 2 cent 100. fonyeremény 1 cent

Második fonyeremény 20.000 forint 20% levonással

Minden nyeresemény készpénzben kifizettetik.

A sorsjegyek kaphatók!

A Magyar Lovar-Egylet Sorsjegy-Irodájában

Hatvani-utca BUDAPEST N-metli Casino

ugyszintén valamennyi váltóházaknál, lottogyűjtődök és szivartórszédknél.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

kiadásában Budapestben megjelent és minden könyvtárbanál kapható — az osztrák tartományok számára SZELINSZKI GYÖRGY cs. kir. egyetemi könyvtáránál Bécsben Stephansplatz Nr. 6.

GYERMEKÉLET

KLEINMICHEL J. RAJZAIHOZ

a verseket irták és átdolgozták

SZÁSZ KAROLY ÉS VARGHA GYULA

34 nagy színnyomatú képpel.

Ara szines boritekba kötve 3 forint.

Legujabb szabad. billard-golyók.

Alulírott bátorodók tiszteltet tudatni, hogy sok évi fáradság után sikerült nekik 1775 készíteni, melyek jószág és tartósság tekintetében minden eddigit messze fölülmúlnak.

Szin, hang és ruganyosság tekintetében teljesen hasonlítanak az előfoglalt golyókhoz, azonban elpusztíthatatlanság tekintetében messze fölülmúlnak azokkal, miután törés vagy repedés a golyónál teljesen lehetetlen, s erre nézve 1 évi írásbeli jótállást vállalkozok. Egy darabnak ára 62 mm-terig 5 forint, 62—66 mm-terig 6 forint, 66—70 mm-terig 6 frt 50 kr., nagyság szerint.

Közel 100 billard, minden rendszerből, folyton raktáron.

KNILL KÁROLY, Bécs, IX., Rossau, Rothe Löweg. 5. u. 7.

JAKAB ÖDÖN. SZÉKELY HISTORIÁK

Ára füve 1 forint. RAJZOKKAL. Diszkötésben 2 frt.

Tartalom: Mit csinált örömeiben Darkó Dénes. — Hová lett a Gál Sándor kenyeré. — A huszár. — Miért állott meg az atófalvi alsó malomkerék. — Az adóriáni méhek. — Az eltemetett gyűrű. — A Keszeg Imre pásztorsága. — A beteg asszony utja. — Hogyan került kapu a Szabó Lőrincz kertjére. — Mire jó egy idegen sírhalom.

Szorulás ASTHMA

hurut ideges köhögés tüdődaganat, neuralgie, álmatlanság és a légzőszervek összes bajai azonnal enyhíthetnek és gyógyíthatnak

GIQUEL A. ASTHMA SZIVARJAI

által. 12036

Ajánlja legnevezetesebb rvsok által, rögtön csillapítják a leghevesebb asthmikus rohamokat. Ezen szivarok rendszeres használata a rohamokat teljesen el is távolítja.

Budapest, Török József gyógyszerésznél. Király-utca 12. szám. 12036

IV. évfoly. Előzetési felhívás a IV. évfoly. „Magyar Háziaszony” háztartási, gazdasági és szépirodalmi hetilap, a magyar gazdasszonyok orv. egyetemené hivatalos közlönye IV. évfolyamára.

A magyar hölgyek ezen egyetlen szaklapja ma már nagy elterjedésnek örvend, a társadalom minden rétegében. Képviselet a nők összes érdekeit, hasznos tanácsokat ad és emellett, hogy a takarékos gazdasági és rendszeres háztartási elveivel megismeret, még kellemes szórakozást nyújt akkor, midőn a nő elvégezte házi teendőit. Iránya olyan, hogy a család minden tagja, a serdülő leány, a fiatal menyecske, a szerető anya, a gondos házi asszony és az öreg anyóka, egyaránt élvezettel olvashatják. Egyes rovatok, mint a háztartási, kertészeti, egészségügyi (házi orvos) és divat rovatok, valamint vezércikkek és szakirányú írások által töltöttek be és emellett a tírcze és regényrovatban is az elment több munkatársakkal találkoznak olvasóink; méltán megérdemelt tehát az a nagymérvű érdeklődés, melyben részesedik, mert hol egyszer beküldött, ott néki küldik a „Magyar Háziaszony” és a „Magyar Háziaszony” az olvasó asztalán. — A csnos kiállítás, vasárnapokon 12—16 oldalon megjelenő lapnak előzetési ára: egész évre 6 frt, fél évre 3 frt negyedrőve 4 frt 50 kr.

Előzetési-ár a „Magyar Háziaszony” kiadó-hivatalához Budapest, väci-körút 20. sz. a. Intézetek és a 10. házszámú postafiókba elfogadjatnak.

A „Magyar Háziaszony” kiadó hivatala mutatószámokat ingyen és bérmentesen küld mindazoknak, a kik ez iránt hozzá — legcélszerűbben levelező-lappal — fordulnak.

A „Magyar Háziaszony” kiadó-hivatala Budapest, väci-körút 20. E szaklapnak egyik háztartási és sem szabadon hiányozni, midőn utmutatásai mellett több száz forintot le- és háztartásban megtakarítani.

KÖHÖGES ELLEN

Dr. FÁYKISS

szepeesi kárpát-növény-kivonata szepesi kárpát-növény-czukorkák szepesi kárpát-növény-léa

15 év óta a legjobb sikerrel használtattak és ajánlattaik: köhögés, hurut, rekedtség, köh-hurut (szamárhurut), nátház (influenza), szék-méltóság, lelekiti bajok, oldalszín, kifellejt torokgyulladás, tüdőgyulladás és egyéb kimerítő és gyengítő betegségekben. Valódi minőségben kaphatók magánál a készítőnél Fáykiss József gyógyszerésznél Temesvárott (Jászváros) Budapestben: Török József gyógyszerésznél király-utca 12. szám; Thalim-er és Seltz kereskedőnél, Kochemster Frigyes utódmál, és a legtöbb magyarhoni gyógyszerháznál.

ESKÖRT

(epilepsia) minden egyéb idegbetegséget gyógyít felül Dr. Kállás spec. úr-ádrában (Szászorszag), Szász-sikeret nagy arányban a parisi tud. társaságtól. K. v. m. német orvos nem kapta e kitünt. mert egy se tud hasonló sikert fölmúlni.

Meglepően ható külső szer

RHEUMA ÉS KÖSZVÉNYNEL REPARATOR.

ficzamosdási és ütési daganatok, rheumatikus fejszakgatásoknál a

A fővárosi kórházakban tett több száz kísérlet után a „Reparator” oly kitűnő, mondhatni oly meglepő hatásúnak bizonyult, hogy az az állandóan alkalmazott gyógyszereszközökbe vételet föl.

A többi között oly esetekben is teteltet a „Reparator”-ral kísérlet, melyeknél megelőzőleg hónapokon át már minden ismert mód és szer hatástalannak bizonyult, míg végre a „Reparator” alkalmaztatván: általa 3—4 nap alatt tökéletes gyógyulás lett elérve.

A Sz. Rókus-kórház II. orvosi osztályán a „Reparatorral” 135 esetben teteltet kísérlet, melyek közül 9 esetben javulás, 126 esetben teljes gyógyulás érteket el. Ezen egy pelda elegendő bizonyítja a „Reparator” rendkívüli hatását: ezért fölételes a közönség köréből beérkezett bizonyítványokat nyilvánosságra hozni.

Égy nagy üveg 1 forint, kis üveg 50 krajczár.

Főraktár: Budapest, VIII. Kálvintör, Magyar korona című gyógyszerháznál, melynek közelében is rendelkezhető. — Minden vidéki gyógyszerháznál raktáron van. Minden üveg feletl védjeggyel van ellátva.

KRIEGER GYÖRGY, gyógyszerész Budapest.

MAGYAR-FRANCZIA BIZTOSÍTÓ RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG.

Befizetett alaptőke frt 4,000,000.— aranyban. Tartalék alapok „ 3,065,712.74 ”

A gazdaközönség figyelmébe ajánlattaik a rendkívül előnyös mezőgazdasági általánybiztosítás.

Bővebb felvilágosítások nyerhetők az igazgatóságánál 1685 Budapest, IV., városház-tér 1. szám alatt, és a társaság minden ügynökségénél.

Kisorsolással egybekötött életbiztosítás.

Protestáns új képes naptár 1885-ik évre.

Szerkesztette DÚZS SÁNDOR TANÁR.

HARMINCZEGYEDIK ÉVFOLYAM.

Ara füve 50 kr.

TARTALOM: Ceillagászati és kortani jelzése az 1885. közönséges évre. Szerk. Tóth Mike S. J. tanár. — Naptári rész. — Bélyegekről. — Szász Károly. A dunamelléki ev. ref. egyházkerület püspöke (Areczképpel). — Könyves Póth Kálmán. A hitelhagyott diplomata. (Beszély). — Beffy Zsigmond. Hol a tiszted (Költevény). — Trastjenszky Gyula. Alsó-Kaluk Károly Gyula. A dunán túli ág. hitv. evang. egyházkerület felügyelője (Areczképpel). — Dics Sándor. Hogy utazott 170 évvel ezelőt a magyar calvinista candidatus. — O. I. Kálmán. Ifj. gróf Ráday Gedeon. (Areczképpel). — A tüzhely civilizator szerepe. — Török József. A sagedi ref. egyházzól. (A sagedi új ref. templom képvél). — A protestáns egyházi teljes tiszti névtár. — Tanodai névtár. — Magyarorszagban tartott országos vásárok jegyzéke. — Hirdetések.

NEMZETI NAGY KÉPES NAPTÁR. 1885-IK ÉVRE.

SZÉPIRODALMI ÉS ISMERETTERJESZTŐ TARTALOMMAL, EGY SZINNYOMATU CZIMKÉPEL ÉS SZÁMOS A SZÖVEGBE NYOMOTT KÉPEL.

Szerkeszti ÁLDOR IMRE. TIZENHETEDIK ÉVFOLYAM.

Ara füve 1 frt.

TARTALMA: A felséges uralkodóház. — Ceillagászati és kortani jellegzése az 1885-ik évrnek. — Katholikus, protestáns, görög, orosz és izraelita naptár-rész jegyzékekkel. — Bélyeg-illetékek. — Irodalmi rész: Arany J. emlékezete, fölvezetett a Kisfaludy-Társaság Arany-ünnepélyén. — Keletré magyar! Visszemlékezés a trónörökös pár utasására (3 képpel). — Szegény ember bankója. Rajz, irta Barát A. — A szerelem. Költevény, irta Galffy István. — Kis bajok nagy gondok (képpel). — Magyar műcsarnok (képpel). — Az én szomszédóm. Egy szerű történet, irta Milán Béla. — Udvozlét Munkácsos. Költevény, irta Ifj. Abányi Kornél. — Mór igazságszolgáltatás (képpel). — Szin és valóság (képpel). — Sok baj semmiből. Elbeszélés, irta Sziklay János. — Horvátország bánja (arezképpel). — Mint a villám (képpel). — Miért állott meg az atófalvi alsó malomkerék? Elbeszélés, irta Jakab Ödön. — Vádatok egy év történetéből (képpel). — Vegyesek. — Magyarorszag cím-névtára hivatalos adatok alapján. — Országos vásárok a magyar sz. korona birtokain. — Kamatszámítás. — Cselédbért, árendát mutató tábla. — Hirdetések.

Singerstr. 10. PSERHOFER J.-féle gyógyszerház Bécsben.

Vértisztító labdacok

ezelőtt egyetemes labdacok neve alatt ez névből nevet teljes joggal megérdemlők, mivel csakugyan alig létezett betegség, melyben a labdacok csodás hatáknak észreveszen be nem bizonyították volna. A legmákosabb esetekben, melyekben minden egyéb szer sikertelenül alkalmaztatott, ezen labdacok számtalanszor és a legroviddebb idő alatt teljes gyógyulást eredményeztek 1 doboz 15 labdacossal 21 kr., 1 tekercs 6 dobozzal 1 frt 5 kr., beremtelten utánvétel mellett megküldésével 1 frt 10 kr. (1 tekercsnek kevesebb nem küldetik szét.). Számtalan helyet érkezt, melyek írni hálat mondanak a labdacokért, melyeknek a legkülönfelebb és leggyorsabb betegségekben egész-gyök helyreállítását közzömk. A ki csak egyszer kísérletet tett velük, tovább ajánlja.

A sok közönség iratból közlünk néhányat:

Waldhofen az Ybs meli. 1880 november 21. Nyilvános közzétet:

Tekintetes úr! 1862 óta szenvedtem aranyeres bántalmam és hargyeredősség: orvosoltattam is magamat, de minden alkot ráköt, bajom mind rosszabbá vált, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha nem halok meg, akkor csak a legrosszabb állapotba kerülök, úgy hogy idő multával heves hasfájást is éretem, (a belek öngeszorodásán következtében); teljes átvéglyatlanság állott be, s midőnt csak a legrosszabb állapotba kerültem, az orvosok azt mondták, hogy ha

